

SÜLEYMAN
DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ

“ÜLKEMİZ VE BÖLGEMİZ
PERSPEKTİFİNDEN

MÜLTECİLER

SOSYAL, KÜLTÜREL, EKONOMİK VE
AKADEMİK BOYUT”

Panel Kitabı

4 Nisan 2016

Süleyman Demirel Üniversitesi Prof. Dr. M. Lütfi Çakmakçı Kültür Merkezi

**SÜLEYMAN
DEMİREL
ÜNİVERSİTESİ**

ÜLKEMİZ VE
BÖLGEMİZ
PERSPEKTİFİNDEN

MÜLTECİLER:

**SOSYAL, KÜLTÜREL, EKONOMİK VE
AKADEMİK BOYUT**

PANELİ

Tarih : 04 NİSAN 2016

Yer : SDÜ Prof. Dr. M. Lütfi Çakmakçı Kültür Merkezi

Saat : 09.30

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Prof. Dr. Haluk SONGUR / SDÜ Dış İlişkiler Koordinatörü	s > 04
Prof. Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI / SDÜ Rektörü	s > 06
Sait YÜCE / Isparta Milletvekili	s > 08
Vahdettin ÖZKAN / Isparta Valisi	s > 12

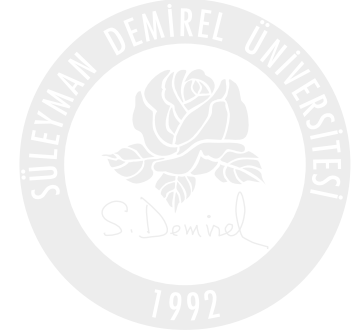
BİRİNCİ OTURUM

S > 18	S > 22
İbrahim HATİPOĞLU YÖK Üyesi Oturum Moderatörü Olarak Açılış Konuşması	Atay USLU Antalya Milletvekili Göç ve Mülteciler Konusunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Uygulamaları
S > 28	S > 34
Yusuf BÜYÜK MEB Müsteşar Yardımcısı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Mültecilere Yönelik Çalışmaları ve Uygulamaları	Hacı Mahmut ARSLAN Kalkınma Bakanlığı Temsilcisi Kalkınma Bakanlığı'nın Göç ve Mülteciler Konusundaki Kaynak Kullanımı ve Rolü
S > 38	S > 42
Prof. Dr. Muhittin ATAMAN SETA Genel Koordinatör Yardımcısı Uluslararası İlişkiler Bağlamında Mülteciler ve SETA Faaliyetleri	Nasuhi GÜNGÖR Gazeteci Basında Göç ve Mülteci Sorunu Bağlamında Son Gelişmeler

İKİNCİ OTURUM

S > 54	S > 56
Haluk SONGUR SDÜ Dış İlişkiler Koordinatörü Oturum Moderatörü Olarak Açılış Konuşması	Ali GÜNEŞ Başbakanlık Göç ve İnsani Yardımlar Başmüsavırlığı Temsilcisi Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı'nın Göç ve İnsani Yardım Politikaları ve Uygulamaları
S > 62	S > 68
Metin MUTANOĞLU Anadolu Ajansı Genel Müdür Yardımcısı Anadolu Ajansı Gözünden Göç ve Mülteciler	Mehmet Sıddık YILDIRIM TİKA Ürdün Temsilcisi Göç-Mülteci Sorunu Bağlamında TİKA ve Son Gelişmeler
S > 72	S > 78
Merve Şebnem ORUÇ Gazeteci-Yenişafak Göç ve Mülteci Sorunu, Avrupa ve Dünyanın Soruna Bakışı	Dr. Ahmet Emin DAĞ İHH Başkan Yardımcısı İHH'nin Göç ve Mülteciler Konusundaki Projeleri ve Uygulamaları
S > 84	S > 44
Dr. İbrahim ALTAN İslam İşbirliği Teşkilatı İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Göç ve Mültecilere Yönelik Faaliyetleri	Ülkemiz Ve Bölgemiz Perspektifinden Mülteciler: Sosyal, Kültürel, Ekonomik Ve Akademik Boyut PANELİNDEN ÖNERİLER

Prof. Dr. Haluk SONGUR

Sayın Valim, Sayın Milletvekilleri, Değerli Konuklar, Kıymetli Hazirun Hanımefendiler ve Beyefendiler;

Hepinize hoşgeldiniz diyorum ve sizleri en derin saygılarımla selamlıyorum.

Başbakanlık Göç ve İnsani Yardımlar Başmüsavirliği, Milli Eğitim Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Anadolu Ajansı, İslam İşbirliği Teşkilatı, SETA, İHH başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, gazeteci dostlarımız, SDÜ Rektörlüğü ve ekibimin bu büyük organizasyona katkı veren çok değerli paydaşlarını, çok önemli katkıcıları da burada zikretmek istiyorum.

Bu organizasyonun çok kısa hikayesinden bahsetmek istiyorum; 2015 yılının Kasım ayında üniversitemiz rektörü başta olmak üzere, ülkemizin insani ve İslami anlamda gerçekleştirmiş olduğu vazifesini, Suriyeli göçmenlere karşı biz üniversite olarak, akademi olarak ne katabiliriz düşüncesinden hareketle sivil toplum kuruluşlarından İHH başta olmak üzere elde ettiğimiz yaklaşık 400-500 adet özgeçmişten 30'a yakınını seçerek, hepsi doktoralı doçent ya da profesör akademisyenleri biz burada oryantasyon programına aldık. Üç - dört gün boyunca onları dinledik, üniversitelerden bahsettik. Mehmet Akif Ersoy Üniversitemiz, bu konuda çok ciddi destek verdi, Adem Korkmaz hocama da çok teşekkür ediyorum.

rum. Ve nihayetinde bizim üniversitemizin ihtiyacı olduğunu düşündüğümüz bir ya da iki Suriyeli yardımcı doçent hocamızla bir iş antlaşmasına girme teşebbüsünde bulunduk, o da noktalanmak üzere. Bosna'ya giden Türk heyeti, oradaki yaşlı bir bayana, bir ihtiyacın var mı diye sorduklarında şöyle cevap veriyor:

-Sağolun evlatlarım. TİKA diye birisi var geldi bizim bütün ihtiyaçlarımızı gördü. diyor.

Türkiye 2003 yılında yaklaşık 5 milyon civarında yardım yapan donör ülke konumundaydı. Kişi başına düşen yıllık gayri safi milli hasılatı gelir olarak da 3 bin dolara yaklaşıyordu. Yıl 2013-2014, 4,5-5 milyar dolar arası yardım yapan donör ülkeyiz. Kişi başına düşen milli gelir hesabı 10 bin dolarlardadır.

Hız. Peygamber Esselatu ve Aleyhisselam, birgün eve bir kuzu getirir ve Hz. Aişe'ye bunu dağıt der. Akşam gelip ne yaptın diye sorduğunda bir bacağı hariç dağıttım ya Resurullah der. Hz. Peygamber'in cevabı

“Elhamdülillah bir bacağı hariç hepsi bizim olmuş” olur. Verdiğini kendi hanesine sayan bir anlayıştan gelen İslami ve insani vazifelerimiz noktasında biz de SDÜ olarak Başbakanlığımızın ve Yüksek Öğretim Kurumumuzun katkılarıyla, bir katkı sunmak adına artık özelde Suriyeli akademisyenleri elimizden geldiğince değerlendirmeye ve onlara oryantasyon görevini üstlenmiş bulunmaktayız.

Bu sempozyumun, bu panelin, ülkemize, milletimize, İslam dünyasına, tüm aleme hayırlı olmasını diliyorum. Tekrar hoşgeldiniz diyorum. Teşekkürler ediyorum. ■

Prof. Dr. İlker Hüseyin ÇARIKÇI

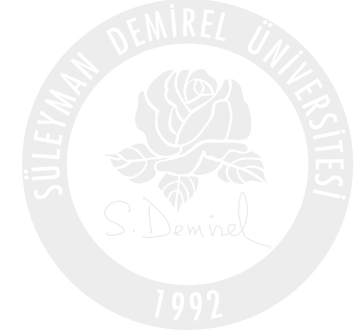
Sayın Valim, Sayın Milletvekillerim, Sayın YÖK Yürütme Kurulu Üyem, Değerli Misafirler, Öğrenci Arkadaşlarım,

Hepiniz hoşgeldiniz.

Ben de kısa bir hoşgeldiniz konuşması yapacağım. Haluk Hocamız bizim daha önce yaptığımız çalışmalarla ilgili çok kısa bilgi verdi. Biz bu tür çalışmalar yapıyoruz; çünkü üniversitelerin önemli misyonlarından bir tanesinin de bu olduğuna inanıyoruz.

Evensel bakmaya çalışıyoruz. Bizim açımızdan bu programda da bahsedilen Suriyeli akademisyen arkadaşlarımızın SDÜ açısından geldikleri yerin çok da önemi yok. Çünkü onlar öncelikle bizim meslektaşlarımız. Aynı şekilde Suriyeli öğrencilerimiz de var üniversitemizde.

Bir önceki konuşmada Haluk Hocamın da bahsettiği gibi Türk kültürünün ve İslam inancının önemli bir gereği olarak da bizim Suriyelilere yardım etmemiz, yol göstermemiz ve onlarla paylaşım duygusu içerisinde hareket etmemiz maneviyatımızın ve bilim insanı olmamızın da önemli bir parçasıdır. Aynı zamanda mülteciler konusu, pozitif de baksanız negatif de baksanız hangi açıdan bakarsanız bakın Türkiye'nin yakın ve uzak zamandaki gündemini sürekli meşgul edecek bir konu. Her yönüyle; sosyolojik yönüyle, eğitim yönüyle. Dolayısıyla bizim bu konudan

kaçma şansımız yok. Biz de üniversite olarak en azından elimizi taşın altına koyalım istedik. Bu konunun Isparta'da tartışılmasını çok arzu ettik. Sağolsunlar konuyla ilgili tüm bakanlıklar da, başta YÖK olmak üzere STK temsilcilerimiz de bizim bu paneli düzenleyeceğimizi duydukları zaman katkı verdiler. SDÜ olarak hepsine tekrar çok teşekkür ediyoruz.

Bugün 4 Nisan. Sayın vekillerimiz de belki bu konudan ilerleyen süreçte bahsedeceklerdir. Bugün Avrupa Birliği'yle yaptığımız 'geri dönme' anlaşmasının da uygulanmaya başladığı gün. Bu yüzden çok anlamlı bir gün aslında. İnşallah biz de bu panelin hem üniversitemiz hem milletimiz açısından çok hayırlı olmasını temenni ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle tüm konuklarımıza ve katılımcılara teşekkür ediyor; Sempozyumun hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum. ■

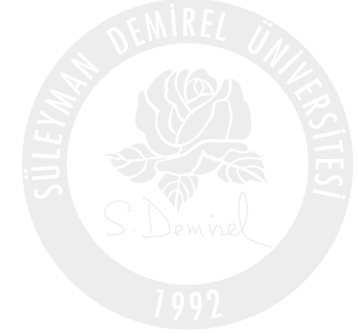

Isparta Milletvekili Sait YÜCE

Sayın Valim, Değerli Milletvekilim, Sayın Rektörüm, Çok Kıymetli Misafirlerimiz, Sevgili Öğrenciler,

Sözlerime başlamadan önce, güvenlik güçlerimizden, askerlerimizden, polislerimizden şehit olanlara Cenab-ı Hakk'tan rahmet, ailelerine ve milletimize sabırlar diliyorum. Dünyanın ve Türkiye'nin önemli bir gündem maddesi olan mülteciler konusunda şehrimizde, üniversitemizde böyle bir toplantının tertip edilmesinden dolayı da buna öncülük eden bütün arkadaşlarımızı, kurumlarımızı tekrar tebrik ediyorum.

Ben aynı zamanda, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu içerisinde bulunan Mülteci Hakları Komisyonu üyesiyim. Bu vesileyle çeşitli yerleri geziyoruz ve mültecilerle ilgili çeşitli kurumlardan gelenleri dinliyoruz. Zaten dünya medyası ve kamuoyu hergün bu haberleri ulaştırıyor hepimize. Burada sadece birkaç cümle söylemek isteyeceğim. Burada bugün çok değerli konuşmacılar enine boyuna bu meseleyi masaya yatıracaklardır inşallah. Hayırlı, güzel neticeler olacağına inanıyorum. Biliyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanımız birşey ifade etti, "Dünya beşten büyüktür" diye. Bu, Birleşmiş Milletlerde ya da çeşitli uluslararası platformlarda zaman zaman dile getirdiğimiz bir husus. Batı medeniyetiyle İslam medeniyetinin arasındaki çok önemli farklardan birisini yine Bediüzzaman Hazretleri, bu topraklarda yaşamış, şöyle ifade ediyor; ' Batı medeniyeti kuvvet esastır' yani kuvvete dayalıdır, Hakka değil. Bugün

yaşadığımız hadiselerle birleştirmek istiyorum bunu. Yani "kuvvetli olan haklıdır." diyor. Halbuki İslam medeniyeti "haklı olan kuvvetlidir." diyor. Yani bunlar para güçleri, silah güçleri, askeri güçleri, başka güçlerle insanların topraklarını sömürmek, onlara eziyet etmek için ellerinden gelen herşeyi yapıyorlar. Biliyorsunuz sınırlarımızda güneyimizde Suriye'de ve Irak'ta yaşanan hadiseler özellikle bu mülteci hadiselerine sebep olan olaylara baktığımızda hangi ülkelerin uçakları, gemileri kara ve hava birlikleri Suriye'de varsa o ülkenin orada petrol kuyuları ya da gaz kuyuları var. Yani tersinden söyleyecek olursak hani ülkelerin ya da uluslararası şirketlerin oralarda petrol kuyuları , gaz ya da enerjiyle ilgili yatırımları varsa o ülkelerin uçakları, gemileri, askeri birlikleri orada masum insanları maalesef ülkelerinden, topraklarından, evlerinden gitmeye zorluyor. Bu aslında biraz önce söylemeye çalıştığım kuvvet ve hak meselesinde çok açık bir şekilde gösteriyor. Yani, kuvvetli olan haklıdır. Hayır. İslam medeniyetinde haklı olan kuvvetlidir. Aynı şekilde onlar hayata menfaat, çıkar diye bakıyorlar.

Biliyorsunuz uluslararası toplantılarda, şu ülkenin çıkarları, menfaatleri esas alınıyor diyorlar. Hayır, çıkar değil esas alınması gereken şey; fazilettir, Allah'ın rızasıdır, insanların rızasıdır, hak hukuktur. İşte bizi onlardan ayıran bu ensar ruhu dediğimiz şey de budur. Onlar hayata mücadele diye bakıyorlar bizim dilimize de maalesef yerleşmiş 'n'apıyorsun' dediğim zaman 'işte hayat mücadelesi, gidiyoruz'. Hayır, hayat bir mücadele değildir hayat bir yardımlaşmadır. Teavün, eski tabirle. Bu ve buna benzer birçok meselede müslüman bir ülke olarak Türk milleti büyük bir sınav vermiş. Bugünkü medya ne yazarsa yazsın; tarih bunu yazacaktır. Hem kullar nazarında hem Allah nazarında yapılması gereken çok güzel bir vazifeyi ülke olarak, millet olarak yapıyoruz.

Geçtiğimiz hafta Kilis'teydim. Kilis'in 100 bin nüfusu var, 120 küsur bine yakın mülteci var. Yani mevcut nüfusundan fazla. Onun için, Kilis Nobel'e aday bir şehir olarak gösterildi. Aday olur ya da olmaz ödül verirler ya da vermezler; bilmiyorum, ama yapılan şeyi gözlerimle gördüm ve hiç-

bir suç işlenmiyor. Hani bir takım insanlar bizim içimizde de maalesef o aymazlıkları gösterdiler; işte olaylar çıkar şöyle olur, böyle olur diye. Allah'ın verdiği bereket ve rahmet o kadar geniş ki ülkemize sığınan o masum insanları o küçük yavruları, o konteynırda, evlerde, çadırlarda gözlerimle gördüm, gözleri parlıyor. Bütün millet 81 ilimiz yüzlerce ilçemizden kamyon kamyon onlara yardımlar gitmiş, kucak kucak sevgiler gitmiş. Onların gözlerindeki o ışıltıyı parıltıyı oralarda görmek kismet oldu. Bu yüzden biz ülke olarak gerçekten güzel bir iş yapıyoruz nasıl ki 'Sadaka belayı def eder' diye Hadis-i Şerif varsa, bir sadaka bir hayır yaptığımız zaman başımıza gelecek bir musibetten kurtuluruz inşallah. Milletimizin, devletimizin, ülkemizin sadakası diye bakabileceğimiz, kabul edebileceğimiz bu güzel işi hep beraber yaptık. Bu yüzdendir ki, etrafımızda büyük yangınlar olmasına rağmen Cenab-ı Hak bu ülkeyi bu ateşlerden muhafaza ediyor ve bütün bu güzel gelişmelerden Türkiye'nin bölgesinde yıdız bir ülke olmasından rahatsız olan bir takım yerlerde ülkemizin içinde nifak dolu tohumlarını serpiyorlar; ancak şu var ki hiçbir şekilde muvaffak olamayacaklar. İnşallah 2016'nın ikinci altı ayından sonra güzel günler yaşayacağız. Memleketimizin şuan içinden geçtiği terör belasını da büyük ölçüde atlatmış olacağız. Hem bundan kurtulacağız inşallah, hem ekonomik olarak çok önemli sıçramalar yapacağız.

Son olarak şunu söyleyeyim; hiçbir zaman ümidimizi yitirmeyelim, karamsarlığa kapılmayalım. Gerçekten bu topraklarda dua var, bereket var, rahmet var, merhamet var, insanların gönlünde şefkat var ve bundan hem millet razı hem bütün İslam alemi. Dünyanın her tarafındaki masum insanların duayla ve minnetle baktığı bir ülkemiz İnşallah ümidimizi hiç yitirmeyelim; istikbale güzel bakalım, müjdelerle bakalım. Bu toplantının İspartamıza, üniversitemize, bütün ülkemize, mülteciler ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum, sağolun. ■

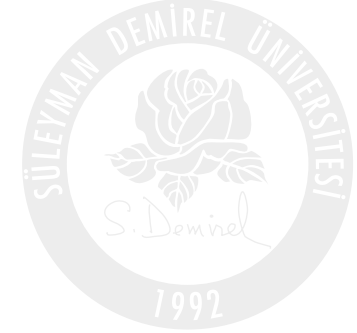
Isparta Valisi Vahdettin ÖZKAN

Saygıdeğer Milletvekillerim, Bakanlıklarımızın, Kamu Kuruluşlarımızın Merkez Düzeydeki Üst Düzey Temsilcileri, Sivil Toplum Kuruluşlarımızın Temsilcileri, Saygıdeğer Rektörüm, Hocalarımız, Sevgili Öğrenciler, Hanımefendiler, Beyefendiler,

Ben de hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten böylesine önemli ve anlamlı bir konunun, mazlum insanların, masum insanların, bunlara yardımcı olma mekanizmaları nasıl olur sorusunun cevabını aramak üzere böylesine bir toplantının ilimizde özellikle üniversitemizde bulunmasını çok anlamlı buluyorum. Bu vesile ile bu organizasyonun gerçekleştirilmesinde emeği geçen bütün arkadaşlarımıza, seferber olan koşturan tüm sivil toplum kuruluşlarımıza saygılarımı arz ediyorum.

Bildiğiniz gibi dünyada insanlık tarihi boyunca mutlaka insanlar bulunduğu yerde doğma, büyüme, yaşama ve bu topraklara bağlılık duygusuyla esash bir beklenti içindedirler. Maalesef, siyasal istikrarsızlık, ekonomik istikrarsızlıklar, çevresel değişik faktörler sonucunda tarihin her döneminde belli güçler olmuştur. Bunların tabii olanları, sosyolojik göç dediğimiz insanların yaşamlarını daha da iyileştirme yönünde geliştirdiği toplumsal hareketlilik ve mobilitenin dışında aynı zamanda bu olağanüstü şartlardan mütevellit insanların kendi doğmuş olduğu top-

raklardan ayrılmış olması hem psikolojik olarak çok yüksek derecede derin bir travma hem toplumsal anlamda kargaşanın ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde de gerçekten özellikle dünyadaki siyasal istikrarsızlıklar, savaşlar, bunların içindeki kargaşalar insanların toplu olarak kitlesel nüfus akımlarının meydana çıkmasına sebep olmuştur. Özellikle yöremizde, bölgemizde, Türkiye'nin çevresindeki istikrarsızlıklar bu durumu bölgemiz açısından sorun alanı haline getirmiştir. Bu hem bütün insanlar için sorun, bütün toplumlar için bir sorun, bütün devletler için bir sorun. Hal böyle olunca, sorunun esas itibarıyla insani trajedi, insani boyutunun yanında, evrensel ve ulusal herkesi ilgilendiren bir sorun olma özelliği daha kuvvetli kendini göstermektedir.

Üniversitemizin bu anlamda da konuyu ele alması gerçekten çok önemli, anlamlı. İnsani olarak, bizim bu konuya bakış açımız insanlarımızın diğer insanların dertleriyle hemdert olması, bizim kadim medeniyetimizin bir özelliği, bir güzelliği, gerçekten çok takdir edilecek bir sıfat ve özelliktir.

Her insanımız bu türden mazlum olan, mağdur olan, yerinden olan insanlara yardımcı olma temadindedir. Her kurumumuz böyle, her sivil toplum kuruluşumuz böyle. Ancak bütün bunların belki sağlıklı bir şekilde analiz edilmesi için, bilimsel bir alanda ele alınıp daha da sonuç odaklı bir eksene oturtmak lazım. O yönüyle de bugünkü bu toplantının önemli olduğunu düşünüyorum. İnsanlarımızın inançlarından gelen, tarihimizden gelen, kültürümüzden gelen bu özellikleri, güzellikleri kadim medeniyetimizin bu önemli hasletlerini aynı zamanda hukuki düzenlemelerle bilimsel olarak ortaya çıkarıp, belki bu konuda yardımcı olacak bütün insanların, kurumlarının imkan ve kabiliyetlerini iyi organize ederek birleştirmemiz lazım. Burada sağlıklı bir analizin olması bence çok önemli. Bu analizler sonucundan varmak istediğimiz hedef nedir? Bu hedeflere bakan sebepler nelerdir? Bunlarla ilgili bütün metodolojilerin oluşturulması önemli. Son zamanlarda biliyorsunuz TBMM'nin bu konudaki tasarruflarıyla mülteciler, sığınmacılar kitlesel nüfus akımlarının bunlara yardımcı olmak, bunlara kontrol-

lü bir şekilde yardımcı olmak, kontrol mekanizmalarını ortaya koymak, bunların bütün ihtiyaçlarını karşılayabilecek mekanizmaları üretmek ve daha sonrasında bunları belki de bir normalleşme döneminde geri dönüş mekanizmaları nasıl olmalı bir parlamento tasarrufu olarak hukuki alt-yapı kanunlar çıkarıldı. Bunların ikincil mevzuatı olarak hem hükümet nezninde hem ilgili kuruluşlar nezninde çok güzel yeni evrensel düzeyde bütün yeni anlayışları ve bu konuda geliştirilmiş fikirleri giydirilmiş olduğu ikinci mevzuat üretildi. Bunlarla ilgili bu ikincil mevzuatlar hem uluslararası standartlara itibar ediyor hem de biraz önce ifade ettiğim kadim medeniyetimizden gelen bu insanlara yardımcı olma temâülünü de giydirerek nitelikli mekanizmalar oluşturuyor. Bu yönüyle parlamentomuza teşekkür ederiz. Hükümetin almış olduğu tedbirler gerçekten uluslararası bütün kamuoyunun da teveccühüne mazhar olmuş varlıklar, icraatlar. Hükümetimize teşekkür ediyoruz. Tabii en önemlisi kendiliğinden bu konuda yardımcı olmak isteyen en büyük fedakarlıkları yapan sivil toplum kuruluşları, meslek kuruluşları, insani yardım kuruluşları bunlara da teşekkür ediyoruz. Basının ve tabii iletişim stratejisinin oluşturulması ve insanların hepsinin bu konuda bu mekanizmalara, mültecilere yardım mekanizmalarına yardımcı olması yönünde çok nitelikli bir yönlendirmesi var. Bu konuda algı yönetimini pozitif eksene çeken bu aktörlerimize de teşekkür ediyoruz. Ben bu toplantının bu anlamda da bilimsel olarak analiz edilip zaten var olan fiilen yapmak istediğimiz ama bunları gücümüzü kuvvetimizi STK'larla, bütün insanlarımızla birleştirme yönünde mekanizmaların oluşturulmasını daha iyileştirmeye daha büyük bir vesile olacağını umuyorum.

Bu toplantının, bölgemizde, bu tür doğmuş, büyümüş olduğu toprağı terk etmek durumunda kalan insanlarımıza yardımcı olmaya vesile olan bir toplantı olduğunu umuyor, tekrar hepinize hoşgeldiniz diyorum. Toplantının hayırlara vesile olmasını diliyor, saygılar sunuyorum. ■

ÜLKEMİZ VE BÖLGEMİZ
PERSPEKTİFİNDEN

MÜLTECİLER:

**SOSYAL, KÜLTÜREL, EKONOMİK VE
AKADEMİK BOYUT**

1. Oturum

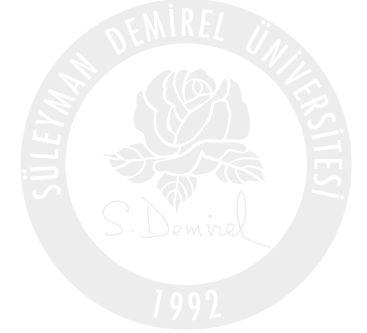

Tarih : 04 NİSAN 2016
Yer : SDÜ Prof. Dr. M. Lütfi Çakmakçı Kültür Merkezi
Saat : 09.30

1. Oturum

“ Oturum Moderatörü Olarak Açılış Konuşması ”

YÖK Üyesi Prof. Dr. İbrahim HATİPOĞLU

Kıymetli Hazırun,

Hepinize hayırlı sabahlar diliyorum, bu toplantının hayırlara vesile olmasını Yüce Rabbimize niyaz ediyorum.

Toplantımızın aynı medeniyetin, aynı toprakların, aynı bölgenin insanların kaynaşmasına ve kucaklaşmasına vesile olmasını, birbirimizi tekrar hatırlamamızı sağlamasını umuyorum. Bu temennilerle toplantıyı açıyorum.

Şu ana kadar ben Suriye meselesiyle alakalı iki toplantıya katılmıştım. Bu üçüncü toplantı. Başbakanlık bünyesinde 30 kadar üniversite ve sivil toplum kuruluşu temsilcisiyle 30 kadar üst düzey Suriyeli bakan ve üst düzey kuruluşların temsilcileri Ankara’da bir toplantı yapmıştık Başbakanlık riyasetinde. İkinci olarak iki hafta kadar önce Yükseköğretim Kurulu’nda yine Başbakanlık ve Yükseköğretim Kurulu üyeleriyle bir toplantı yaptık. Bu toplantı Suriye’yle alakalı olan 3. toplantımız. Bu toplantının şöyle bir katkısı ve faydası olacak. Bir taraftan devam eden bir süreç var bu toplantıyla alakalı olarak Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi’nde. Bir taraftan başlangıç itibariyle burayla çok irtibatsız başlayan; ama hemen birbirinden haberdar olup birlikte hareket etmeye başlayan Başbakanlık’taki bir süreç var.

Bir taraftan YÖK’te özellikle son 3 - 4 yıldır yoğun bir şekilde Suriyeli akademisyenlerden gelen taleplerin karşılanması babında ciddi bir öğretim üyesi istihdamına yönelik çalışmalar var. Hepsi birlikte aslında iki hafta önce başbakanlık kontrolünde YÖK’te yapmış olduğumuz toplantılarda bu sürecin birleştirilmesi ve bir heyet marifetiyle çok daha geniş kitlelere hitap edecek şekilde çok daha etkili pek çok sivil toplum kuruluşunun da desteğini alarak devlet kuruluşunun da desteğini alarak bu faaliyetlerin yürütülmesine yönelik ciddi adımlar atılmış oldu. Gelinek nokta, alınan kararlar gerçekten umut verici, heyecan verici çalışmalardır. Bu 3. toplantıyla birlikte oturumu açmadan önce oturumda konuşacak hocalarımıza, kardeşlerimize söz hakkı vermeden önce şuna işaret etmek istiyorum; daha önceki toplantılarda da ben bu hususu vurguladım bu toplantı bağlamında kullanılması gereken kelime mülteci kelimesi ya da iltica kelimesi değil bana göre.

Protokol konuşmalarında Sait Bey’in de ifade ettiği gibi, aslında bu bir ensar -

muhacir kardeşliğinin 21.yüzyılda bizim üzerimizden tekrar tahakkuk ettirilmesi sürecinin adı. Dolayısıyla böyle sığınma tabiri ya da iltica, mülteci tabiri bu bizim şu anda imtihan sürecini yaşadığımız süreçle alakalı olarak doğru bir tabir değil. Kardeşlik, yeniden buluşma, tekrar birliktelik. Bu tür tabirler süreci tanımlama açısından daha sağlıklıdır diye düşünüyorum. Aslında gündelik hayatımız, yememiz, içmemiz, yaşantımız, çocuklarımızı eğitim biçimimiz, komşularımızla ilişkilerimiz, insana verdiğimiz değer, varlığa verdiğimiz değer, canlıyla münasebetimiz itibariyle nereden bakarsanız bakın şu gün itibariyle büyük sıkıntılar çeken Suriyeli kardeşlerimiz, Iraklı kardeşlerimiz, Yemen’deki kardeşlerimiz bunlar bizden farklı insanlar değil. Yani şuan bu tür sıkıntılar yaşadıkları için tam da kucaklaşma imtihan sürecine kendileri vesilesiyle girmiş olduğumuz kardeşlerimiz. Dolayısıyla tam ensar sorumluluğunu yerine getirme mükellefiyetimiz olan insanlardır.

İkinci olarak bu toplantımızın ana başlığına bakacak olursanız sadece acil ihtiyaç-

larını karşılanmasına yönelik süreci değil, Başbakanlığımızın yönetmiş olduğu süreç, acil ihtiyaçlardan öteye bizim Suriye'den gelen kardeşlerimizden alabileceğimiz, onlardan nasıl istifade edebileceğimiz ve bizim onlara verebileceklerimiz bağlamında ortak toplumun inşasını, bizim toplumumuza onların katkısını dikkate almamız gereken bir süreç olarak değerlendirmemiz gerekiyor. Burada bunu yapmak istiyorum.

Efendimizin şehri Medine –i Münevvere'nin, Efendimizin nuruyla nurlandığını, Mekke-i Mükkerreme'den Efendimiz'in gelmesiyle Yesrib'in Medine, el Medine'tül Münevvere olduğunu hatırlayarak, belki bu kardeşlerimizin bize katkılarıyla, belki bu kardeşlerimizin kendi kadim gelenekleri ve birikimleriyle bize aktardıklarıyla bizi aydınlatıp, şu an için huzurlu müreffeh bir toplum olarak yaşadığımız süreçte belki bize katacaklarını dikkate almamız gerekiyor. Yani tekrar kısa ifade etmem gerekirse, bu bir iltica, mülteci ve sığınma süreci değildir; bir kardeşlik sürecidir. Ensar- muhacir kardeşliğine benzer bir kardeşlik sürecidir. İkincisi bu süreçte, biz veren değiliz belki de alanız. İki hususun bu toplantı münasebetiyle vurgulanması gerektiğini burada dikkatlerinize arz etmek istiyorum.

Birinci oturumda ülkemiz ve bölgemiz perpektifinden mülteciler sosyal, kültürel, ekonomik ve akademik boyut başlığı verilmiş. Gerçi genel anlamda toplantının başlığı bu ; ama muhtelif kuruluşlardan katılımcı hocalarımız size kendi kuruluşları açısından meseleyi müzakere edecekler. Ben hocalarımıza söz vermeden önce sorumlu olduğum kurumla alakalı olarak bir iki hususa işaret etmek istiyorum. Bir ilahiyatçı olarak YÖK'te bulunmam dolayısıyla yaklaşık 3.5 yıldan beri YÖK'te Suriyeli kardeşlerimizden akademisyen olanların 300 civarında öğretim üyesinin fakültelerimizdeki istihdamına yönelik kararların olumlu geçmesine vesile olmuşum. Fakat bu Başbakanlık'taki ilk toplantımızda ortaya çıktı ki genelde teknik alanlarda mühendislik alanlarında Türkiye'de de çok yoğun ihtiyaç hissettiğimiz alanlarda da bu istihdama yönelik çok fazla adım atmamışız. O zamanki rakamları söylemek gerekirse 300 civarında bir sayı ilahiyat alanında istihdam edilirken; 15 kişi sadece diğer alanlarda mühendislik, tıp, teknik alanlarda istihdam edilmiş bu kadar arada uçurum oluşmuş. Birinci toplantıdan itibaren biz YÖK'te başlattığımız çalışmalarla bir 300 kadar bu teknik alanlarda sosyal bilimler, sağlık bilimleri ve teknik alanlarda ve mühendislik alanlarında öğretim üyesinin işlemlerinin başlamasına vesile olmuş olduk. Şu anda Başbakanlık'ın hazırlamış olduğu ve YÖK'ün bünyesinde yürütülmekte olan CV veri bankası var ve biz bu CV veri bankasında sadece Suriye'de bulunan kardeşlerimiz için değil dünyanın her yerinde bulunan sadece Suriyeliler için değil, kendi ülkesinde kriz yaşamış dolayısıyla ülkesini terk etmek zorunda kalmış olan kardeşlerimiz için daha geniş bir perspektifte müracaat edebileceği ve müracaatlarını değerlendirmek suretiyle bu tür yerlerde oryantasyonlarından sonra akademiye ya da üst düzey araştırma

kuruluşlarına, Ankara'daki istihdamına yönelik çalışmalar başlatmış bulunuyoruz. Şu anda ciddi derecede veri akışı, bu CV bankasına yapılmakta. Biz sistemi sağlıklı kurma düşüncesinden hareketle Amerika'da olan Almanya'da olan İngiltere'de olan Avrupa'nın değişik ülkelerinde olan şu anda kendi ülkesinde huzur bulamadığı için dünyanın değişik ülkelerine gitmiş olan kardeşlerimizin müracaat ederek bilgilerini girdikleri bir yapıyı kurmuş olduk. Bu yapı İngilizce, Arapça ve Türkçe olarak ilgililerin hizmetine sunulmuş vaziyette. Başbakanlık ve YÖK ile beraber yapmış olduğumuz toplantıdan YÖK'te yapmış olduğumuz ikinci toplantıda 17 kişiden oluşan Suriyeli ve Türkiye'deki muhtelif kuruluşların üst düzey yöneticilerinden oluşan 17 kişilik bir üst heyet oluşturuldu. Bir taraftan bu veri bankası bilgi bankası ya da CV bankası ilgililer tarafından doldurulurken bir taraftan biz bunların değerlendirilme çalışmalarını yönelik olarak süreci başlatmış olduk. Ayrıca tabiki bu Suriyeli, Iraklı kardeşlerimizin mağdur kardeşlerimizin yaşadığı bölgeler yoğun olarak Gaziantep ve İstanbul olduğu için bu heyette İstanbul ve Gaziantep'in de sürece dahil olmasını sağlamaya yönelik çalışmalarımız oldu. Isparta'daki bu çalışmaların benzerlerini belki İstanbul'da ve Gaziantep'te yürütmek suretiyle akademik anlamda CV'lerini değerlendirecek olup akademiye kazandırmak istediğimiz bu kardeşlerimizin belki farklı illerdeki oryantasyon çalışmalarını yürütmek belki bu şekilde sağlanmış olacak. Ben Isparta'daki çalışmaların, Rektör hocamız ve ekibinin yapmış olduğu çalışmaların bu anlamda örnek olacağını güzel çalışmalara vesile olacağını düşünüyorum. İnşallah bu üçüncü toplantının arkasından burada da başka seri toplantılar olacak. İstanbul ve Gaziantep'te de, Ankara'da yine çalışmalar olacak. Biz oryantasyon sürecinde Türk akademisini onlara tanıtmaya yönelik çalışmaları burada kendilerine

sunmuş olacağız ve akademiye geldiklerinde nasıl bir ortamda bulduklarında buradaki oryante edilmiş olan akademisyenlerimiz, akademisyen kardeşlerimiz gittikleri fakültede faydalı duruma geleceklerdir. ■

1. Oturum

Atay USLU / TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyon Başkanı-
Antalya Milletvekili

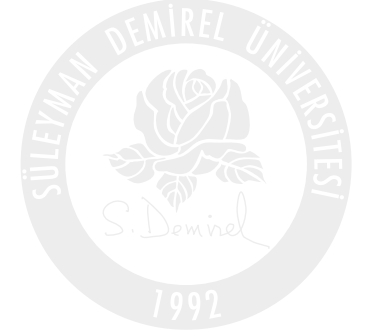
Sayın Valim, Sayın Milletvekilim, değerli Hocalarımız, Değerli Öğrenciler, Değerli İspartahlılar, İsparta'ya Bugün Dışarıdan Gelen Arkadaşlarım,

Ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Türkiye gündeminin, dünya gündeminin mülteci ve göç olduğu bu dönemde, bu paneli düzenleyen üniversiteye, düzenleme komitesine, başta sayın Rektörümüze de ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Ben, göç konusuyla yaklaşık üç yıldır ilgileniyorum. Daha önce mülki idare amirliği yapıyordum. Sonra Ankara'da Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulduğu dönemde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nde bürokrat olarak çalıştım, daire başkanı olarak çalıştım. Yeni başlamıştı Suriye'den göçler o dönemde. Ardından siyasi kulvarda milletvekili oldum, Antalya milletvekili. İnsan Hakları Komisyonu'na seçildim. Daha sonra İnsan Hakları İnceleme Komisyonu altında yeni bir komisyon kuruldu, bu komisyon da mecliste bulunan tüm siyasi partilerin oy birliğiyle kuruldu. Bütün siyasi partiler bu komisyonun kurulmasını istedi. Ardından komisyonu kurduk, Sait Bey de alt komisyonumuzda. Ben de başkan olarak çalışmalara devam ediyorum.

“ Göç ve Mülteciler Konusunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Uygulamaları ”

Göç, bugün gündemimizde; ama insanoğlu dünyaya geldiği günden beri bu işle karşılaşmıştır. Sürekli bir göç vardır, insan hareketliliği vardır, mobilitesi vardır. Göç yalnızca ülkeler arası olmaz, ülkenin içinde de olur. Bazen il içinde de olur. Bu her zaman karşılaştığımız bir olay. Ama tabii bugün mültecileri konuşacağız. Türkiye'nin mültecilerle, sığınmacılarla göçmenlerle karşılaşması yeni değildir arkadaşlar. Osmanlı'da da bizim coğrafyamıza mülteci akınları, sığınmacı akınları olmuştur. Cumhuriyet'in ilk gününden bu güne kadar da olmuştur. 1450'li yıllarda Osmanlı, İspanya'daki Yahudileri kabul etmiştir. Yahudiler orada zulüm görmüş, Osmanlı onlara kapısını açmıştır. Daha sonra Osmanlı Devleti'nin farklı dönemlerde göçlere eve sahipliği yaptığını görüyoruz. Bazen İsveç Kralı, Macar Kralı'nı ordusuyla beraber kabul etmiştir. Onlar da oradaki zulümden kaçmıştır. Ardından Rusya'daki kaçkınlar döneminde de Türkiye göçü kabul etmiştir. Çok ilginçtir mesela, Rus Çarlığı'ndan kaçan Rusları da Osmanlı mülteci olarak kabul etmiştir. Ardından Rusya'da ortaya çıkan ihtilal sonrası ortaya çıkan Bolşevik

İhtilali sonrası ortaya çıkan dönemde de Rusya'dan kaçınları da kabul etmiştir. Hep kapılarımızı açmıştık. Bu bizim medeniyetimizin bir özelliği, insani tarafımız. Tarihimizde bu var. Cumhuriyet Dönemi'nde de böyle olmuştur. Cumhuriyet Dönemi'nde, Balkanlar'dan gelenleri kabul etmişiz, yine 2. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'dan gelenleri kabul etmişiz, Irak'tan gelenleri kabul etmişiz. Soydaşlarımızı kabul etmişiz. Öyle ilginç olaylar var ki göç hukukunda. 1951 önemli bir dönüm noktasıdır. Cenevre Sözleşmesi vardır. Mülteciler açısından çok önemli yıldır. Biz Cenevre Sözleşmesi'ne girmeden, ona imza atmadan 2. Dünya Savaşı sonrasında 1941-1943 arasında hani bugün mülteciler İzmir'den öbür tarafa geçiyorlar ya o zaman da 2. Dünya Savaşı'ndan kaçan Yunanlıları kabul etmişiz. 22 bin Yunanlı Ege'yi geçerek Anadolu'ya gelmiş bu kez. Daha o zaman mülteci hukuku Avrupa'da bile oturmamıştı. Türkiye, 1923-2011 yılları arasında yaklaşık olarak 2 milyona yakın sığınmacı kabul etmiştir arkadaşlar. Bu tarihimizde var. 2011'den sonra ise Türkiye için bir dönüm noktası olmuştur. Şu anda Türkiye'de 3 milyona

yakın sığınmacı ve mülteci var. Türkiye 2011'de aslında bu Suriye krizi de patlak verirken mülteci hukukunda yenilenmeye gitti. Uygulamalarımız 1950'lerden kalmaydı. 51 Cenevre Sözleşmesi sonrası ortaya çıkan mevzuattı. Tabii Türkiye o göçü o mevzuatla yönetemiyordu. O yıllarda Türkiye'ye gelen yabancı sayısı 30 bindi. Bugün ise 30 milyondan fazla yabancı Türkiye'ye geliyor. Göç deyince tabii bunun bir kısmı vizeli ama bunun dışında da yabancılar geliyor. Bakın ben size bir rakam vereyim bugün Türkiye'de 2.7 milyon biyometrik kaydı yapılmış Suriyeli var. Yaklaşık olarak bunların dışında Suriye dışından gelmiş 300 bin civarında mülteci var; bunlara hukukta şartlı mülteci diyoruz. Coğrafi şekillerimiz vesaire o hukuki bir süreç ve 500 bin de düzenli göçmen var Türkiye'de. Akademisyenler geliyor, güneye göç edenler geliyor, sporcular geliyor. Türkiye artık şu anda dünyada göç için bir transit ülke değil; bir hedef ülke. Bir ülke neden hedef olur? Çünkü istikrarı vardır, ekonomik cazibesi vardır, özgürlüğü vardır. Bir başka ülkede baskı görünce Türkiye'ye göç ediyorlar veya bir başka ülkede daha rahat yaşamak için göç ediyorlar Türkiye'ye. İşte ben Antalyalı'yım, işte Antalya'ya ciddi bir göç var, güneye doğru bir göç var. Bizdeki rahatlığı, konforu Avrupa'da biz de bugün süreci 2013 yılında çıkardığımız Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile yürütüyoruz. Bu kanun oldukça modern insani bir kanun. Ve şunu da ifade edeyim göç konusunda, mülteci konusunda ben Ak Parti milletvekiliyim; ancak hiç bir dönemde siyasetler arasında ayrım olmamıştır. 2011 yılında çıkan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na hiç bir parti ret oyu vermemiştir. Ender çıkan kanunlardandır bu. Türkiye'ye gelen tüm sığınmacılara biz o kanunla sağlık güvencesi veriyoruz eğitim hakkı veriyoruz. Dünyanın hiçbir yerinde yok. Çünkü bir ülkeden kaçtıysa, bir zulümden kaçtıysa ayrıldıysa onların durumu vahimdir. Hiç kimse evinden barkından ayrılmak istemez.

2011'deki o kanunun içerisine Geçici Koruma diye bir madde yazılmış. Geçici Koruma; kitlesel olarak başka ülkelerde savaş durumunda insanlar ülkelerini terk ederlerse bize doğru gelirlerse onlara verilecek statüdür. Biz o zaman bu durumu çok öngörmememize rağmen bu geçici koruma Suriyeliler durumunu yasanın bir maddesiyle düzenlemişiz. Ama Avrupa'da geçici korumayla ilgili hiçbir yasal düzenleme yok. Ardından Türkiye bürokraside, hükümette bununla ilgili ak mevzuatlar çıkardı ve geçici korumanın yönetmeliği çıktı. Suriyelilerin durumu ne olacak, onlar burada hangi şartlarda kalacak, hangi haklara erişecek onunla ilgili de bir yönetmelik çıkardık. Bu anlamda bizim vicdani, tarihi yönümüzü hukukla destekledik. Olması gereken oydu. Suriyeliler bugün Türkiye'de Geçici Koruma Statüsü'yle kalıyorlar. 2011 yılında başlayan bir süreçti. 2011'de Hatay'ın Cilvegözü'nden yaklaşık 300 kadar Suriyeli Türkiye'ye geldi. Ve süreç o günden sonra hızlandı. Karşıda bir savaş vardı, karşıda bir zulüm vardı, karşıda zalim bir Esad rejimi vardı. İnsanların özgürlükleri elinden alınmıştı daha ilerisi onları öldürülüyorlardı. Bu tahliye sürecinde bürokrat olarak çalıştım. Kobani olaylarını biliyorsunuz, Kobani sürecini biliyorsunuz ben o süreçte Suruç'taydım, sınırdaydım. Müşrit-

pınar Sınır Kapısı'nda görev yapıyordum. Karşıdan Suriyeliler geliyor. Karşıda savaş var. Onlara soruyorsunuz bize bir belge gösterin vesika gösterin gösteremiyorlar. Çünkü bir çoğu kürt kökenli. Çünkü Esad onlara kimlik kartı bile vermemiş. Ellerinde var olduklarına dair, bir milletin bireyi olduklarına dair, bir devletin üyesi olduklarına dair hiçbir belge verilmemiş. Eğitim hakları zaten yokmuş. Biz onları tahliye ettik. O süreci birazdan anlatacağım. Biz bunların hepsini kabul ettik. Biraz önce ifade ettim 2.7 milyonu geçti. Şu an 2 milyon 700 bin biyometrik kayıtlı Suriyeli var Türkiye'de. Bunlar Türkiye'nin 81 iline yayılmış durumda. Tabi Doğu'da ve Güney Doğu Anadolu illerimizde bu popülasyon çok fazla. Antep'de, Urfa'da, Kilis'te, Maraş'ta Hatay'da, Mersin'de, İstanbul'da bu sayılar 300 bin civarında, Kilis'te 100 bin civarında. Onlarla ilgili ciddi çalışmalar yapıyoruz biz. Ne yapıyoruz? Biyometrik kayıtlar alıyoruz. Hepsinin tek tek kaydını yapıyoruz. Onların şu an sağlık güvenceleri, eğitim hakları var, şu ana kadar 15 bin poliklinik hizmeti verilmiş Suriyelilere. 300 bine yakın da ameliyat yapılmış Suriyeliler için.

Türkiye şu an dünyada en çok yardım yapan ülkelerin başında geliyor. Bu insani yardımların büyük bir kısmını Suriyeliler için harcadık. 10 milyar doları aştı şu ana kadar yaptığımız yardım. En çok mülteci kabul eden ülke olduk. Ve en önemlisi biz bunu çok iyi bir şekilde yürütüyoruz. Yürüttüğümüz için Türkiye'de çok fazla karmaşa, çok fazla olay yok. Avrupa'da çok fazla kaygı var. En son Avrupa ile ilgili mutabakat metni ortaya çıkartıldı. Avrupa'ya bir kısım mülteciler Ege üzerinden geçiyorlardı. Avrupa'nın vakti saatinde, 1951 yılında yazdığı Cenevre Sözleşmesi'ni okuması gerekiyordu. Okumadığı için kapılarını kapattı kapatıyor. Almayınca Suriyeliler Avrupa'ya geçmek istiyorlar. Türkiye üzerinde ciddi bir baskı var. Ne yaptı-

lar Ege Denizi'ni kullandılar. Ege Denizi'ni kullanırken de insan ölümleri ortaya çıktı. Avrupa, ta ki Aylan bebek ölünceye kadar vicdanları sızlamadı ve herhangi bir hareket içinde bulunmadılar. Oysa Akdeniz ve Ege dünyanın en büyük mezarlığı olmuştu. Avrupa zamanında kapılarını açmalıydı, sözleşmenin şartlarını yerine getirmeliydi ki bu insanlar rahatça oraya geçsin. Geçemedikleri için yalnızca geçen yıl Dünya Göç Örgütü verilerine göre 3770, başka sivil toplum kuruluşlarına göre 5 bin civarı insan Ege'de hayatını kaybetti. Aslında sayıyı bilmiyoruz, Allah biliyor; ama bu sayılan durum. Bu vehamet karşısında Avrupa'nın vicdanı birazcık harekete geçti. Ve Türkiye'ye dediler ki gelin bu işin külfetini paylaşalım. En sonki anlaşmamız en sonki sözleşmemiz yaptığımız mutabakat aslında bu. Bir kısım Suriyeli'yi kabul edecekler. Ege'den geçemeyenleri geriye alacağız çünkü bir daha yasa dışı geçme konusunda insanlar teşebbüs etmesinler. Yasa dışı geçince orada bebekler ölüyor, insanlar ölüyor. Aslında orda insanlar ölmüyor insanlık ölüyor orada. Ona engel olmak için dendi ki geçenleri geriye alalım onlar yerine Avrupa'ya yeniden yerleştirme yapalım. Avrupa'da önce 3 milyar Euro ardından 3 milyar Euro daha 2008'e kadar olacak bir süreçte 6 milyar euroluk bir külfet paylaşımına gitsin. Hep ifade ediyoruz o parayı bize vermiyorlar, Türkiye'ye vermiyorlar bizim o paraya ihtiyacımız yok zaten. En başta da ifade ettik Türkiye artık yardım alan değil; yardım veren ülke. O parayı Suriyelilere veriyorlar. İnsani vicdani ve hukuki görevlerini yerine getiriyor Avrupa. Bize de 1951 yılında imzalattıkları Cenevre Sözleşmesi gereğini yerine getiriyorlar.

Şimdi Avrupa'da büyük bir panik var, yabancı düşmanlığı hat safhaya ulaşmış durumda. Almanya'da Alternatif Parti var. Diyor ki Alternatif Parti'nin Lideri, bu mültecileri öldürmek lazım Ege'ye dökmek lazım diyor. Bu parti şuan Almanya'da bir

kaç eyaletten milletvekili aldı ardından da kamuoyu oranlarında oylarını yüzde 7'ye kadar çıkarttığı söyleniyor. Yüzde 5 Almanya'da çok önemli bir sınır. Danimarka yasa çıkartıyor diyor ki mültecilerin üzerindeki değerli eşyalara el koyuyor. Avusturya bizden geçmesinler diyor. Fransa şu ana kadar resmi olarak 19 mülteci kabul etti. Geçen hafta Estonya İçişleri Bakanı bir açıklama yaptı. Dedi ki biz mülteci politikasını yavaşlatıyoruz. 7 kişi almaya karar verdik dediler. Bununla ilgili açıklama yaptılar 5 kişilik bir Suriyeli aile 1 Yemenli 1 de Iraklı aile alacağız dediler. Onların bakışları öyle olsun ama bizim merhamet bakışımız devam edecek. Çünkü göç tek başına iyi ya da kötü bir olay değildir. Göç doğru yönetilirse çok iyi sonuçları vardır.

Ben 10 gün önce Avrupa'ya gidince söyledim: “ Bakın sizin kalkınmanızda göçün çok büyük etkisi var. Türkiye'den de size gelen oldu, bizim vatandaşlarımız gelip size katkı sağladılar.” Göç doğru yönetilirse kalkınmanın önemi de artar. Şimdi Süleyman Demirel Üniversitesi akademisyenlerle ilgili bir proje yapıyor. İş, kalkınmaya etkisi anlamda büyük bir proje bence. Oradan gelen bir insan gücü, beyin gücü var. O beyin gücünü Türkiye'de kullanacağız. Halep, Şam tarihi derinliğe sahip yerler. Buradaki üniversiteler de öyle.

Yarın ortaya koyduğumuz bu ortak akılla Suriye'yi beraber inşa edeceğiz. Biz bununla ilgili yeni çalışmalar yapıyoruz; mesela hükümet programımızda çok ilginç bir cümle var. Göçmenlere “Turkuaz Kart” vereceğiz. Amerika'da Green Card veriyorlar ya yetenekli kişilere yetmiş kişilere biz de hükümet programımıza koyduk bununla ilgili yasal çalışmalara başladık. “Turkuaz Kart” vereceğiz. Akademisyenler geldikten sonra benim statüm ne olacak, burada çalışma izni alabilir miyim alamaz mıyım diye düşünmeyecekler. Biz onlara Turkuaz Kart vereceğiz ve Türkiye'de uzun dönemli çalışma hakkı elde edecekler. Türkiye mülteci krizini en az külfetle çözmek için çalışmalara devam ediyor. Biraz önce Sayın vekilimiz söyledi Kilis' i biz dünyaya örnek gösteriyoruz, Nobel'e aday gösteriyoruz. Oslo'ya, Nobel'in merkezi Oslo'ya diyoruz ki sizin nüfusunuz 1 milyon. Düşünebiliyor musunuz? 1 milyon Suriyeli buraya gelse ne yaparsınız? Onlar hayal bile edemiyorlar; ama Kilisli nüfusları kadar Suriyeli'ye bakıyorlar. Aslında bu da bizim ensar kültürümüzden, muhacir kültürümüzden geliyor. Bu da bizim merhametimizden, misafirperverliğimizden ve kardeşlik hukumuzdan gelen bir olay. Bunu devam ettirmemiz gerekiyor. Uyum süreçlerinde bilimsel çalışmalar yapıyor, hak temelli yaklaşımlar ortaya konuyor. Hak temelli yaklaşımlar daha çok adli unsurlar, bilimsel unsurlar, pozitif unsurlar. İşte sağlığa erişim, eğitime erişim, çalışma istihdam piyasasına erişim gibi konular ama Avrupa'nın fark etmediği bir olay var; sevgi unsurlarını eksik bırakıyorlar. Avrupa'ya gidince biz diyoruz ki mültecileri sevmiyoruz. Biz mültecileri seviyoruz, biz insanı seviyoruz çünkü. Bizim için bir insanın kurtuluşu, insanlığın kurtuluşudur. Bir insanın ölümü, insanlığın ölümüdür. Onun için biz bir insan için herşeyi yaparız diyoruz. Bunun için her türlü parayı

harcarız, her türlü sonucu ortaya koyarız. Biz böyle bir medeniyetiz. Bu medeniyet böyle bir süreci daha iyi yönetecektir diye düşünüyorum. Son olarak külfet paylaşımı konusunda bir şey anlatayım hocam çok kısa. Avrupalılar bakmıyor da Araplar ne yapıyor diye çok soru soruluyor bana. Onlar Müslüman, Suriyeliler Müslüman niye Araplar kabul etmiyor? Ben yine körfez ülkelerinde toplantıya katıldım. Orada bu soruyu ben sordum onlara. Dedim ki siz niye Suriyelilerle külfet paylaşımına gitmiyorsunuz, bir kısmına kapınızı açmıyorsunuz? Hiç bir şey söylemediler. Toplantı bittikten sonra o ülkenin İçişleri Bakan Yardımcısı benim yanıma geldi ve dedi ki sorunuz çok doğru, biz çok mahçubuz, biz çok yanlış yapıyoruz; ama size şunu söyleyeyim, bakın dedi dünyadaki petrol fiyatları niye düştü biliyor musunuz? Türkiye için düştü dedi. Siz mültecilere yardım ediyorsunuz onun karşılığı olarak, o sadakanın karşılığı olarak da bereket olan petrolün fiyatı düştü siz de bundan istifade ediyorsunuz. On milyar dolar harcadınız ancak petrol fiyatları 120 dolardan 30 dolara düştüğü için siz 100 milyar dolar kazanca geçtiniz dedi. Evet hakikaten durum böyle. Bu olaya böyle bakmak lazım. Teşekkür ederim. ■

1. Oturum

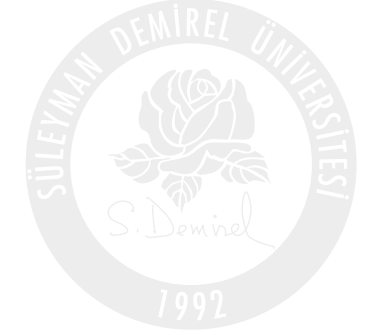

MEB Müsteşar Yardımcısı Yusuf BÜYÜK

Sayın Başkan, Kıymetli Katılımcılar,

Ben de öncelikle üniversite Rektörümüze huzurlarınızda teşekkür ederek başlamak istiyorum. Yaklaşık dört yıldır Milli Eğitim Bakanlığı olarak, Suriyeli misafirlerin çocuklarının eğitimiyle ilgileniyoruz. Çok şey yaptık bunu 15 dakikada anlatabilmek mümkün değil ama ana başlıklarıyla anlatacağım ve en büyük derdim nice üniversiteler dört yıldır bu konuyla ilgili herhangi bir araştırma, panel, çalıştay, rapor yayınlamıyorlar diye her gittiğim toplantıda da söylüyordum. Bu açıdan Sayın Rektörümüze huzurlarınızda teşekkür ediyor hatta ben bunun bölge illerinde yapılmasını da çok isterdim çünkü biliyorsunuz orada çok fazla Suriyeli misafirimiz var. Biz Milli Eğitim Bakanlığı olarak 2011 yılından itibaren bu çocukların eğitim-öğretim hayatına dahil olabilmesi için bütün mevzuat düzenlenmesini, bütün gayretimizi birlikte gösterdik çünkü biz biliyorduk ki bu çocukları sistemin içerisine dahil edemezsek eğitim-öğretimin içerisine çekemezsek bu boşluğu başkaları doldurur. Bu çocuklar ya sistemin içerisine girip öğretmen olacaklar ya da dahil olmayınca mendil satacaklar ya doktor olacaklar ya hırsız olacaklar ya astronot olacaklar ya terörist olacaklar. Yani biz bu düşünce ve gayret içerisinde bir çocuğun bile sistemin dışında kalmasından yana değildik zira açlık ve hastalık gıda bulununca ve tedavi olununca unutulur ama eğitimsiz geçirilen bir günün, bir haftanın, bir ayın, ve bir yılın tedavi ve tedarik edilemeyeceğini biz biliyorduk bu açıdan bütün gayretimizle,

“ Milli Eğitim Bakanlığı'nın Mültecilere Yönelik Çalışmaları ve Uygulamaları ”

bütün imkanlarımızı seferber ederek bu çocukları sistemin içerisine dahil etmenin gayreti içerisinde olduk. Kaybolan bir nesil istemiyorduk çünkü kaybedilen her çocuğun vicdani sorumluluğu sadece bizim değil, bütün insanlığın omzunda olduğuna inanıyorum ben. Eğer biz bu çocukları bizi, Bakanlığımızı ziyaret eden bütün Avrupalı misafirlere söylüyoruz bu sorumluluk sadece bizim sorumluluğumuz değil kaybedilen her çocuğun acısını siz de hissedeceksiniz. Eğitimin içine dahil edemeyip, doğru şeyler öğretilmediğimiz her çocuk Ankara için tehlike olmuştur, Paris için olmuştur, Brüksel için olmuştur ve başka yerler için de olacaktır. Bu açıdan herkes elini taşın altına sokmak durumunda ve mecburiyetindedir. Biz bunlara sığınmacı, mülteci ne denirse densin ama biz bunlara hep misafir olarak baktık ve bütün gayretimiz de bu yönde gitti. Ancak biz yaptıklarımızın iletişim anlamında anlatımını gerek yurt içinde gerek yurt dışında anlatamadık. Bakın mülteciler Avrupa kapılarına dayandığında bir asfaltın ortasında bir Danimarkalı polis kız çocuğuyla sadece şöyle ellerini çarparak oyun oynadığı resim bütün dünyaya

servis edildi ve herkes bu polise evlilik teklifi etti. Halbuki biraz önce sayın Vekilim söyledi biz bir gecede Kobani'de 180 bin insanı problemsiz içeri aldık, benim Mehmetçik'im sütünü, ekmeğini, yiyeceğini ve giyeceğini bu insanlarla paylaştı ama müt-hiş bir algı operasyonu ile Danimarkalı polis bütün gündeme oturdu ama Türkiye'de yapılan hiçbir şey gündeme oturmadı. Bu açıdan biz bunu çok iyi anlatma durumunda ve mecburiyetindeyiz.

İşte Milli Eğitim Bakanlığı 2011 yılında Bakanlık'ın yabancı öğrencilerle ilgili bir mevzuat düzenlemesi yoktu. El yordamıyla çeşitli zamanlarda derde merhem olmayacak şeylerle bu işler götürülmüştü ancak kitlesi aklına geldiği için bu insanlar ve biz ilk 6 ayda da biz abone olduk. Yani ne yapacağımızı nasıl davranacağımızı, bunlar gidecek mi, gitmeyecek mi derken bugün dört yılı bitirdik. Geçici kalıcılık diyorum ben şimdi bunlara, yani dört yıl bitti 5. yıla gidiyoruz. O halde kalıcı çözümler üretmeliyiz dedik. Bir genelgeyle yabancı öğrencilerle ilgili eğitim-öğretim mevzuatını düzenledik. Bir buçuk yıldır bununla

ilgili bütün misafirlerin bu geçici koruma altındaki Suriyeli misafirlerin çocuklarının eğitim-öğretim önündeki bütün engeller kaldırılmış oldu. Şimdi bu mevzuatı bir buçuk yıl geçtiği için yeniden düzenliyoruz. Taşradan geçici eğitim merkezlerinden ve STK'lardan aldığımız geri dönüşümler, sıkıntılı olan bölümleri çok kısa bir süre içerisinde, ihtiyaç duyduğumuz alanlara da ekleme suretiyle mevzuat düzenlememizi yeniden yapmaya çalışıyoruz. Değerli katılımcılar şu anda Milli Eğitim Bakanlığı üç şekilde Suriyeli misafirlerin çocuklarının eğitimiyle ilgileniyor. Önce sayısal verilerle başlamak istiyorum. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün son verilerinde 5-17 yaş arasında yani eğitim-öğretim çağındaki öğrencilerin sayısı 834 bin olarak bize verildi. Bu gün itibarıyla sistemin içerisinde ki öğrenci sayımız 325 bin. Bütün Avrupalı misafirler bize geldiğinde ben bu rakamı telaffuz ettiğimde yeniden tercüman aracılığıyla, bir yanlış telaffuz mu var. 325 bin rakamı doğru mu diye sorduklarına hep şahit oldum. Biraz önce konuşmasında sayın vekilimiz de söyledi. Üç beş kişiyle ne yapacaklarını şaşırıyorlar. O kadar çok Avrupalı misafir geliyor ki, siyasetçisinden STK'sına bütün uluslararası kuruluşlar Milli Eğitim Bakanlığını ziyaret ettiğinde sizi ayakta alkışlıyorlar.

Türkiye'yi takdir ediyoruz ne büyük devletsiniz dediklerinde, onlara son dönemlerde şunu söylüyorum. Artık biz sizi alkışlamak istiyoruz biz sizi takdir etmek istiyoruz. Biraz da siz bir şeyler yapın da biz sizi anlatalım diye onlara söylüyorum. Bu rakamı duyduklarında şok oluyorlar ve inanmak istemiyorlar. 325 bin öğrenci şuan sistemin içerisinde. Bunlardan birinci etap. Artık hiçbir Suriyeli misafirin çocuğunun devlet okullarına gitmesinin önünde herhangi bir engel yok. Şu anda, benim okullarımda, yani sizin çocuklarımızla bizim öğretmenlerimizle Türkçe müfredat Türk öğretmenlerle, Türkçe dille eğitim ve öğretimlerine devam ediyorlar. Hiçbir okul müdürü hiçbir ilçe müdürü kendisine müracaat eden Suriyeli bir çocuğu geri gönderme hak ve salahiyetine sahip değil.

Alacak, yerleştirecek, Türkçe bilmiyorsa akşamları ya da gündüzleri Halk Eğitim Merkezleri üzerinden Türkçe'yi hızlandıracak ve bizim çocuklarımıza kaynaştıracak. Biliyorsunuz Halk Eğitim Merkezleri'nde yabancılara Türkçe konusunda yaş sınırı vardı. 14 yaşın altına yoktu onu da değiştirdik. Şu anda bütün bu çocuklara hafta sonu ve akşamları Türkçe kursu ile kendi öğrencilerimizle uyumlu bir şekilde artık ben bundan da yanayım uyumlu bir şekilde eğitim ve öğretimlerine devam ediyorlar. İkinci olarak tabii burada bir sıkıntıyla karşılaşıyoruz. Suriyeli öğrencilerin bizim öğrencilerimizle adaptasyon problemi olduğu gibi benim velimin benim öğrencimin de böyle bir sıkıntısı var. Bu yüzden rehber öğretmenlerimiz aracılığıyla biz bu problemi gidermenin gayreti içerisinde olduk. Ve en güzel örneğini de Bursa'da bunu uyguladık. Hem velileri hem de öğretmenleri birbirleriyle uyuşturma konusunda gayret ettik. İki Geçici Eğitim Merkezleri dedik. Kendi okullarımızın dışında Suriyeli öğrencilerin istifade ettiği kurumlara binalara Geçici Eğitim Merkezle-

ri diyoruz Kamplarda da yaklaşık 80 bin öğrenci var. Okul öncesinden 12. sınıfa kadar kamplarda 80 bin öğrenciyle eğitim ve öğretime devam ediyoruz. Kamplarda problemimiz yok, okullaşma oranımız %95. Niye kampın içindeler herkesi okula çağırıyoruz. Ancak burada, geçici eğitim merkezlerinde, Suriye müfredatı gönüllü Suriyeli öğretmenler, Arapça kitaplar Talim Terbiye Kurulu'ndan geçirilen kitaplar haftalık çizelgesi eşliğinde haftalık en az 5 saat Türkçe'yi mecburi hale getirdik. Şu anda kendi müfredatlarını okuyorlar ve Türkçe'yi de öğreniyorlar. Değerli katılımcıların akıllarından şunlar geçebilir. Neden hala Suriye müfredatı okutuluyor. Neden Arapça kitaplar ve Arapça dil. Değerli katılımcılar kitlesel bir akımla karşı karşıyayız. Üç milyon insan bizim ülkemize geldi. Bunların içerisinde 6,7,8,9,10. sınıf. Düşünebiliyor musunuz şimdi birden bu insanların tamamına hayır Türkçe öğretmen Türkçe müfredat Türkçe okullara gideceksiniz. Bunun imkansız olduğunu siz de kabul ediyorsunuz. Biraz önce söyledi Sayın Vekilimiz Kilisin nüfusu 100 bin misafir sayısı 115 bin - 120 bin. Nereye yerleştireceksiniz benim öğretime ihtiyacım var. Bu bir ara çözümdü ve bunu dünyada bir örneği yoktu. Şu anda o şekil devam ediyor ama her Geçici Eğitim Merkezi'ne bir tane okul müdürü koordinatör göndererek bütün denetim ve yetkiyi de sağlamış olduk. Kamplarda problemimiz yok.

Şimdi asıl problem şehir merkezlerinde. Kamplardaki rakam 300 bin, geriye kalan 2 buçuk milyon insan şehir merkezlerinde, Isparta'ya kaydolmuş. Sayın vekilimiz Antalyalı, kendisinin de katkılarıyla, Antalya'da eğitim veremiyorduk biz bunlara Antalya'nın özel konumundan dolayı ama biz bunu da çözdük. Antalya'daki Isparta'daki ve Burdur'daki okullara kayıt oluyor. Eğitim ve öğretim anlamında da böyle bir kolaylık sağladık. Ama 2 buçuk milyon Suriyelinin şehir merkezlerinde eğitim ve

öğrenimini nasıl sağlayacaktık. Başka dünyada hiçbir millet böyle bir şey yapamaz. Biz kendi çocuklarımızın eğitim ve öğretim saatlerinden kısarak bu çocukların eğitim ve öğretimin içerisine dahil olmasını çalışmasını ve gayretini yaptık. Şu anda 200 okulumuz tekli eğitim yapan okulumuz 14:30'u, 14'e 13:30'a çekerek valilerimizin de onayını alarak 200 okulumuzu geçici eğitim merkezi haline getirdik.

Şuanda 180 bin'e yakın öğrenci Geçici Eğitim Merkezleri'nde valiliklerin belediyelerin ve bizim okullarımızı ve tekli eğitim yapan okullarımızı tahsis ederek bu çocukları eğitimin içerisine dahil ettik. Şuanda bakın geçici eğitim merkezlerinde bugün itibarıyla 12 bin gönüllü Suriyeli öğretmen hizmet ediyor. Gönüllü dedik buna. Çalışma izinleri yoktu ne yapabiliyordum. Evet ne yapacaktım yani çalışma izinleri yok ortada bu kadar öğrenci var kardeşim gönüllü hizmet eder misiniz dedik ettiler. Şuan 10 bin Geçici Eğitim Merkezleri'nde hiçbirinde karşılık yoktu. Son 2 yıldır UNICEF, PTT ve Milli Eğitim Bakanlığı bir protokol yaptık. Şuanda kamp içinde 600, kamp dışında da 900 TL teşvik verdik harçlık verdik. Şuanda çalışma izinleri çıktı illere gidip öğretmen yeterlilik belgelerini, biz şartları oluşturuyoruz, alacaklar. İl Çalışma Müdürlükleri'ne gidip çalışma izinlerini aldıktan sonra bunların sigorta girişleri falan yapılacak hatta bu öğretmenlerimiz İmam Hatip liselerimiz Arapça derslerine ücretli olarak giriş yapacaklar. Milli Eğitim Bakanlığı sadece bu çocukların eğitim ve öğretimleriyle ilgilenmedi, velilerle de ilgilendi. Bakın bir şey söyleyeceğim kamplarda hatta geçen gün parkta çocuğun birine şaka yapmışlardı. Çok kötü bir şaka diye internete düştü. Yolcu uçağı geçerken Suriyeli çocuk parkta oynuyor. Savaş uçağı dediklerinde o çocuk kaçacak yer arıyor. Biz ilk kamplara gittiğimizde böyleydi. Urfa'ya gelen bir uçak Antep'e gelen bir uçak alçaldığında bu çocuklar çadırlarda bile sı-

raların altına giriyorlardı Biz bu tramvayı atlattırabilmek için bütün o bölgedeki rehber öğretmenlerimizle psikologlarımızla birlikte atlattık. Velilerde de aynı problem vardı. Bugüne kadar Halk Eğitim Merkezleri'nde açtığımız 4200 kursta 130 bin yetişkini sertifikalandırdık. Yani sadece onlarla değil büyüklerle de ilgilendik. Denklik problemi yaşıyoruz geçen yıl 8500 liseyi bitiren bitirdiğini söyleyen öğrencinin müracaatını alarak bitirme sınavı yapıyoruz artık baş edemedik denklikle 3500 öğrenci başarılı oldu bizden bu diplomaları alan öğrenciler bölgedeki üniversitelere buradaki üniversitelere gelerek eğitim ve öğretimlerine devam ediyorlar. YTB dediğimiz Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı da bu öğrencileri burslandırıyor. Ve devlet üniversitelerimiz Suriyeli öğrencilerden harç da almıyorlar. Biz bu öğrencileri e-okula kayıt edemiyoruz çünkü pek çoğunun kaydı yoktu henüz kayıt olamamışlardı. E-okula alternatif bir sistem oluşturduk. Yabancı Öğrenciler Birliği İletişim Sistemi oluşturduk. Şuanda benim 325 bin öğrencim hangi geçici eğitim merkezinden nerede hangi ilde bu 10 bin öğretmen nerede? Tuşa bastığımızda bu öğrencilerin listesini çıkarıyoruz. Ama korkunç bir gerçek var ki 500 bin öğrenci sokakta. Şimdi biz bu 500 bin öğrenciyi sistemin içine nasıl çekeceğiz. Uluslararası fonlardan şartlı nakit transferi ile biz bu çocukları okullara çekeceğiz. Sayın Başbakanımız yıl sonuna kadar 450 bin öğrenciye ulaşacaksınız dedi. Şimdi 325 bin geriye kalan 125 bin öğrenciyi de yıl sonuna kadar inşallah ulaştıracacağız. Yeniden bize bu imkanı verdiği için sayın Rektörümüze organizasyonda emeği geçen bütün akademik arkadaşlarımıza teşekkür ediyor toplantının hayırlara vesile olmasını diliyorum. ■

1. Oturum

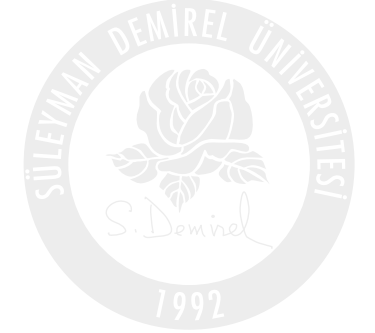
Kalkınma Bakanlığı Temsilcisi Hacı Mahmut ARSLAN

Sayın Valim, Sayın Milletvekilim, Değerli Hocalarım, Sayın Rektörüm ve Sevgili Öğrenci Arkadaşlar,

Hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Şimdi olayın Suriye meselesi ve Suriye'den Türkiye'ye gelen misafirlerimize bakış açısıyla ilgili değerli katılımcılar gerekli açıklamaları yaptılar. Dolayısıyla ben o kısma çok fazla girmeden biraz İbrahim hocanın belirttiği üzere para meselesini ve planlama ve strateji meselesine girmeye çalışacağım teknik olarak. Bu olayın ekonomik boyutu aslında. Çünkü olayın sosyal ve siyasal boyutu var bütüncül bakmak gerekiyor. Bu anlamda olayın ekonomik boyutu nedir? Türkiye ekonomik olarak şimdiye kadar ne yaptı bundan sonra ne yapmayı planlıyor kısaca bu konulara girmeye çalışacağım.

İki boyutu var işin. Birinci boyutu, Türkiye'nin kendi öz kaynaklarıyla neler yaptığı ve neleri yapmayı planladığı. İkinci boyutu ise başta Avrupa Birliği olmak üzere uluslar arası kuruluş ve kamuoyunun olaya bakış açısı ve bu uluslararası kamuoyu ile yürütülen çalışmalar. Konuya şurdan başlamayı uygun görüyorum. Yusuf Bey'in çok haklı olarak belirttiği gib Türkiye aslında 2011 yılından beri çok büyük şeyler yaptı Mali olarak bunun karşılığı 10 milyar. Aslında şu anda kayıtlı olan kaydettiğimiz hesaplayabildiğimiz miktar 8 milyar dolar civarında. Ve bizim birim fiyatlar üzerinden yaptığımız hesaplama göre bu rakamın 10 milyarın çok üstünde olma ihtimali var. Ama Türkiye bunları maalesef

“ Kalkınma Bakanlığı'nın Göç ve Mülteciler Konusundaki Kaynak Kullanımı ve Rolü ”

gerekli raporlama sistemlerini kuramadığı yada özellikle bizim geniş gönüllüğümüz özellikle STK'larımızın belediyelerimizin yerel toplumun yaptığı çalışmalar kayıtlara girmemesi sebebiyle gerçek rakamı tam olarak ortaya çıkaramıyoruz. Dolayısıyla Türkiye yapmış olduğu şeyleri, Türkiye kamuoyuna anlatamıyor hem de dışarıya tam olarak anlatamıyor. Bunun altında yatan en önemli sebeplerden biri bizim çok uzun süre olaya acil insani durum perspektifiyle bakmış olmamız. Yani 2011 yılında süreç başlıyor fakat 2012'nin sonundan itibaren Türkiye'ye gelen sığınmacı 500 binleri geçmeye başlıyor. 2013 ve 2014'te 1 milyonun üzerine çıkıyor Ama biz halen insanların acil ihtiyaçlarını karşılama perspektifinden acil insani yardım perspektifinden olaya yaklaştığımız için kapsamlı bir acil kalkınma perspektifi acil insani yardımları da içeren ama aynı zamanda bu toplulukların da yavaş yavaş bizimle birlikte yaşamaya başlamış olduğunu gözetken sonuçta şöyle gözetebiliriz. 5 sene geçiyor ve Türkiye'de doğmuş olan çocuk sayısı 150 bini aşmış durumda. Krizin başlangıcından bu güne Suriye'den gelen ailelerden dünyaya gelen

canlı doğum sayısı 150 bini geçmiş durumda. Dolayısıyla bizim biraz daha kapsamlı ve ileriye gören bir perspektifle yaklaşmamız gerekiyordu. Biraz bu konuda geciktirmemizi söyleyebiliriz

Bunun bir sonucu olarak da bu kapsamlı çalışmaların önceden yapılamamış olmasının bir sonucu olarak da yaptıklarımızı doğru şekilde ifade edemiyoruz yani bir şeyi anlatabilmeniz için belli bir strateji gözetmeniz, o strateji bağlamında belirli bir verim ortaya koymanız ve onları ölçebilirsiniz anlatabilmeniz mümkün oluyor. Bu bağlamda maalesef biraz eksik kaldık. Fakat 2014 yılında hem kanunların yasal düzenlemelerin mevzuatın yapılması hem de göç idaremizin aktif olarak çalışmaya başlaması gibi birçok husus bir araya gelecek 2014- 2015 yılında çok daha kapsamlı çalışmalar yapılmaya başlandı Aslında Kalkınma Bakanlığı olarak biz çok merkezi bir kurum olduğumuz için sahada çok aktif olarak yer almıyoruz fakat sahada faaliyetleri yürüten bütün kurumlarımızın özellikle mali imkanlar bağlamında yapacakları yatırımlar bağlamında onları destekliyo-

ruz. Görevimiz icabı zaten bunları yapmak zorundayız; ama aktif olarak bu işin planlanmasının hangi yöne gittiğinin ortaya çıkarılması Türkiye'nin bundan sonra ne tür öncelikler gözeterek Suriyeliler konusunda hareket edeceği gibi çerçevelerin belirlenmesi gibi 2015 yılında yapılan çalışmalarla ortaya çıktı.

Bakanlığımızın, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası kuruluşların Türkiye'de yürütmüş oldukları faaliyetleri Dışişleri Bakanlığı ile birlikte onaylama görevi var. Biz şunu fark ettik. Avrupa Birliği sınırlarına mültecilerin dayanmasından sonra ancak Birleşmiş Milletler ve ilgili kuruluşları Mülteciler Yüksek Komitesi'ni biraz hariç tutmak gerekiyor görev icabı. Diğer kuruluşlar ancak o zaman diğer alanda bir şeyler yapmak ihtiyacını hissettiler. Ancak o zamana kadar düşük seviyede olan müdahaleler artmaya başladı. Bu da Avrupa Birliği ülkelerinin bireysel olarak bu uluslararası kuruluşlara yaptıkları fonların katkısı var doğal olarak. Ve bize gelen projeler artmaya başladı, Suriyelilere yönelik projeler. Ve biz şunu farkettik Türkiye'deki Suriyelilerin ihtiyaçları ve ülkenin bu alandaki ulusal öncelikleri bu projelerle karşılaştıklarında çok da uyumlu olmadığını gördük. Yani şöyle örnek verebilirim mesela bizim birinci önceliğimiz Ceylanpınar'da ya da Elbeyli kampında insanların gıda ısınma barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak fakat bir BM kuruluşu gelip ben kamptaki çöpleri toplayıp çürütüp yakıtla çevirip bio yakıtla kampın enerji ihtiyacını karşılayacağım gibi bize göre fanteziye kaçan projelerle gelmeye başlayınca bizde o zaman fark ettik. Biz ne yapılacak bu konuda kuruluşlarımıza bir sorulmam dedik. Bu uluslararası kuruluşları biz nasıl yönlendireceğiz dağınık gidiyor ve bu projelerden sadece bir örnek. Dışişleri Bakanlığımızla göç idaremizle AFAD'la özellikle saha ve uygulamada koordinatör kuruluşumuz olduğu için bir araya geldik, bir değerlendirme yaptık. Ve ortaya aslında bizim elimizde kapsamlı bir şekilde kurumlarımıza yol gösteren ihtiyaçları ve öncelikleri belirleyecek çalışmanın olmadığı durumu ortaya çıktı. Temelde Türkiye acil yardımlar perspektifiyle yardım talebi geldiğinde yardımı ulaştırmak için bütün kaynaklarını seferber ediyor fakat bunu belli bir program belli bir öncelik belirli bir strateji çerçevesinde yapmıyor. Yani böyle bir şey ortaya çıktı. Bunun üzerine biz bir çalışma başlattık 2015 Mayıs'ı itibarıyla, özellikle kamplarımızın bulunduğu 10 ilimizde ilgili yerel birimler ve kamu kurumları STK'lar ve merkezde bu işi yapan koordinatör kuruluşlarla bağlantıya geçerek bir ön çalışma yaptık ve bu ön çalışmada önceliklendirme ve ihtiyaç analizinin sorun olduğu net ortaya çıktı. Tam da o süreçte Başbakanlık'taki Murtaza Yetiş, Suriyelilerle ilgili olarak Türkiye'de yürütülen faaliyetlerin koordinasyonu için atandı ve çok iyi isabet oldu bizim yaptığımız çalışma ile, bizde onlarla beraber çalışmaya başladık Aslında bu kapsamlı yaklaşımın 2015'te tam olarak vücut bulduğunu söyleyebiliriz. Bundan önce çok büyük gayretler gösterdik, aktif müdahalelerde bulundu Türkiye insani yardım çerçevesinde. Ama 2015'ten sonra da daha kapsamlı çalışmaya başladık. Şuanda bir tane Başbakanlık ile ilgili kurumlarımız STK'ların katılımıyla bir ihtiyaç analizi çalışması yürüttük

ve bitirdik. Bu ihtiyaç analizi kapsamında bizim belirlediğimiz eğitim sağlık insani yardım sosyal destek ve uyum göç yönetimi istihdam ve belediye alt yapıları gibi temel alanlarda Türkiye'nin önümüzdeki 3 yıl içerisinde, 2016-2018 içerisinde, ihtiyaç duyduğu toplam cari harcama ve yatırım miktarı 61 milyar TL civarında toplam bir kaynağa ihtiyaç duyulduğu ortaya çıktı. Bunu şöyle de düşünebilirsiniz. Türkiye'nin nüfusu üç milyon arttı. Bizim kamuoyuna hazırladığımız tüm hizmetlere üç milyonun eklendiğini söyleyebilirsiniz. Bunları kalem hesapladığımızda Türkiye'deki geçerli birim fiyatları yapılan çalışma bu ve yaklaşık olarak 61 milyar TL'lik bir ihtiyaç ortaya çıktı. Bu sadece 2018'e kadar olan süreyi kapsıyor. Tabi 2018'den sonra yatırım harcamaları doğal olarak azalacaktır. 2018'e kadar ihtiyaç duyduğumuz okulları, sağlık tesislerini vs. toplum merkezlerini ihtiyaç ve yatırım ihtiyacı olan belediye alt yapıları gibi atık yönetimi kanalizasyon içme suyu gibi yatırımları yaptığımız zaman doğal olarak 2018'den sonra daha az kaynağa ihtiyacımız olacak çünkü cariler kalacak.

Yatırımlar biraz azalacak ama yine de rakamın büyüklüğünü görüyorsunuz şöyle bir yaklaşım söz konusu şu anda Başbakan Yardımcısı Sayın Yalçın Akdoğan'ın başkanlığında göç koordinasyon kurulunun aldığı karar gereği şuanda Türkiye'nin Göç ve Mülteciler Stratejisi çalışması devam ediyor. AFAD koordinatörlüğünde ve biz bu yaptığımız ihtiyaç analizinde ve bu genel stratejinin daha kapsamlı olmasını beklediğimiz katkı sunmaya çalıştığımız genel stratejinin bir uygulama aracı olarak görüyoruz. İlk üç yıl içerisinde biraz önce saymış olduğum temel alanlarda öncelikli ihtiyaçları gözetip ilk uygulama aracı olarak görüyoruz Bu aracın diğer bir önemli özelliği de şu; biliyorsunuz Avrupa Birliği şuanda hem göç yönetimi konusunda Vize Serbestliği Geri Kabul Anlaşma-

sı gibi hususlar hem de buna bağlı olarak Türkiye'deki Suriyelilerin ihtiyaçlarına bağlı olarak Türkiye'deki Suriyelilerin ihtiyaçlarına yönelik Avrupa Birliği ülkeleri tarafından yapılacak katkı konusu görüşülüyor. Bizim yaptığımız bir ihtiyaç analizi müzakereler kapsamında Avrupa Birliği ile yürütülen çalışmaların temelini oluşturuyor. Avrupa Birliği ve Türkiye ortak bir çalışma birliği oluşturdu. Ben de o heyetin içerisinde yer alıyorum. Bu heyet birlikte bizim yaptığımız çalışmayı da esas alarak öncelikli olarak şuan üzerinde anlaşmaya varılan 3 milyar daha sonrada ek 3 milyar euro eğer anlaşma yapılırsa hangi alanlarda nasıl kullanılacağı konusunda bu bizim yapmış olduğumuz çalışma temel alınacak Biz bunun içerisinde yine kurumlarımızla istişare içerisinde temel bazı alanlar belirledik ve örnek verecek olursak nüfusun yoğunlaşmış olduğu iller de okul ihtiyacını öğrenci ulaşım maliyetlerini baz alarak ve Türkiye'deki klasik kullandığımız derslik sayısı birim üzerinden bir hesaplamayla öncelikli okul yapımını ilk basamak tesis gibi toplumun geneline gerekli olan yani yerini birimi gözetmeden yapılacak temel konuları öncelik sahasına alıp bunları Avrupa Birliği ile paylaştık. ■

1. Oturum

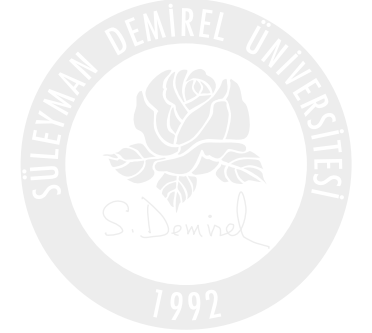

SETA Genel Koordinatör Yrd. Prof. Dr. Muhittin ATAMAN

Hepinizi Hürmetle selamlıyorum. İlk önce İlker Hocam şahsında bütün Süleyman Demirel Üniversitesi camiasını tebrik ediyorum ve onlara teşekkür ediyorum. Böyle bir konuyu bu şehirde dile getirdikleri için ve bizleri davet ettiği için.

İkinci husus, soruna başlamadan az önce bir siyasetçi iki bürokrat birer konuşma yaptılar. Ben haziruna şunu hatırlatmak istiyorum; bu konuşmanın bir benzerini bu içerikte başka bir ülkenin bürokratından ya da siyasetçisinden kesinlikle işitemezsiniz. Özellikle Batı dünyasındaki siyasetçilerden kesinlikle işitemezsiniz Bunun temel nedeni ciddi bir paradigmatik bakış açısı farkı vardır. Onların dünyaya bakışı ile bizim dünyaya bakışımız arasındaki temel fark küçük bir anektodu bir hafta önce yaşadım veya 10 gün önceydi belki. Macaristan'dan gelen bir heyet Bakan Yardımcısı, Macaristan Büyükelçisi ile Kütahya'ya bir müze açılışına gidiyorlar. Akşamında da bu ikili ile Ankara'da yemekli bir toplantımız vardı. Laf arasında bana "Ya ben Kütahya'ya gittim işte akşam açılış yaptık ben orada valiyi, belediye başkanını, diğer bürokratları dinlediğim zaman çok hayretler içerisinde kaldım, anlamlandıramadım. Ne olursunuz bu hayretimi giderir misiniz?" Yani mültecilerden bahsederken sanki böyle komşusundan, en yakınından, akrabasına sahip çıkmasından bahsederek konuşuyor, bir parantez Macaristan bizim AB ile müzakerelerimizde en çok Türkiye karşıtı yani bu anlaşmaya tavır takınan devlet aynı zamanda ve onların bana verdiği bilgi %1'in altında bir Müslüman

“ Uluslararası İlişkiler Bağlamında Mülteciler ve SETA Faaliyetleri ”

nüfus var ve ödümüz patlıyor, bu nasıl diye söyledi. 15 dakika içerisinde medeniyetimizin temel değerlerinin ve bizim hayata bakışımızın gerekçelerini, parametrelerini anlatmıştım dolayısıyla sıradan gibi belki algılayabilirsiniz, burada konuşulanlar bizim sıradanlarımız ama bizim sıradanlarımız, bizim bütün hatalarımıza rağmen ben Avrupa'nın hayalinin hala çok ötesinde bir noktada durduğunu bir akedemisyen olarak kendi adıma şahit olabiliyorum. Mayıs ayının sonlarında Birleşmiş Milletler'in himayesinde İstanbul'da ilk defa bir insani zirve toplanacak ve orada büyük ihtimalle buradaki STK'larımızın temsilcileri var. Ankara'da yapılan hazırlık toplantılarında dünyaya aslında bir Türk modeli önerisi geliştirmeye çalışıyorlar, bu işin uzmanı değilim ama gerçekten çok farklı bir noktada durduğumuzu söylemek istiyorum. İkinci bir husus bu konuda yani bazı kavramların kullanılmasında bir kavram kargaşası vardır. Birkaç kelimeyle ona değinip sonra siyaseten uluslararası ilişkiler bağlamında nerede duruyor? Onu sizinle paylaşmak istiyorum. Üç temel kavramdan bahsedilir, aslında

bunlar meşhur olarak zaman zaman birbirinin yerine kullanılır, çok kötü birşey de değil. Birinci kavram göçmendir. Göçmen kavramı salt ekonomik gerekçelerle bulunduğu, vatandaş olduğu ülkeyi terk edip başka bir yere gidip yaşamaya çalışan insanları ifade eden, bugün itibarıyla 230 milyon civarında dünyada göçmen var. Bir sığınmacı var, mülteci başvurusunda bulunmuş fakat başvurusu daha tamamlanmamış insanları ifade etmek için kullanılan bir kavramdır ve bir de bugün bizim bu panellerimizin konusu olan mülteciler var. Onlar da daha çok aslında siyasal nedenlerle ülkelerini terk etmek zorunda kalmış olanlardır. Yani beş farklı parametreden bahsedilir; ırkı dolayısıyla, dini mensubiyeti dolayısıyla, tabiyeti dolayısıyla, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti dolayısıyla ve siyasal düşüncesi, ideolojik duruşu dolayısıyla siyasal otorite tarafından dışlanmış veya bir mağduriyet yaşamaması mukadder olmuş insanların kendi ülkelerini terk edip başka bir ülkeye gidip bir statü kazanması ve kendi ülkelerine dönmek durumunda olamayan, korkan insanları ifade ediyor. Bugün itibarıyla çok ciddi bir rakamdır bu

60 milyon civarında dünyada mülteci statüsünde insan var, bunu söyledikten sonra bir rakam vermek istiyorum size hani Avrupalılar veya Batılı ülkeler, küresel güçler neden bu kadar ciddi bir sorun olarak algılıyorlar? Buraya getirmek için kuruluyor, size mültecilerin ilk 10 kaynak ülkesiyle, mülteci kabul eden ilk 10 ülkeyi sayacağım aslında batılı dünyanın nerede olduğunu da kendiliğinden görmüş olacaksınız. Yapılan çalışmalara göre göç kaynağı olan ilk ülke aşağı yukarı sıralama ile şöyle; Suriye, Afganistan, Somali, Güney Sudan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti, Burundi, Myanmar, Irak ve Ukrayna. Bunlar en fazla mülteci çıkmasına ortam oluşturan devletlerdir. Şimdi asıl bizi ilgilendiren konu ikinci kısım yani madalyonun diğer tarafı, acaba diğer tarafta ne var? En çok mülteci barındıran ilk 10 ülke yine sırasıyla şöyle; Türkiye, herhalde burada bir alkışı hak ediyoruz gerçekten, Pakistan, Lübnan, İran, Etiyopya, Ürdün, Kenya, Uganda, Çat ve Sudan. Evet burada bir tercüme hatası da yok zaten Türkçe konuşuyorum yanlış da işitmiyorsunuz. Dikkat ederseniz bir kaç müslüman ülke ile bir kaç Afrikalı ülkedir. Dünyada en fazla mülteci barındıran ilk 10 ülkeyi işittiniz. Dünyanın en fakir ülkeleri var aralarında Sudan var, Uganda var, Etiyopya var, daha düne kadar açlıkla imtihan olan bir devletten bahsediyoruz. Ve her ne hikmetse bugün itibarıyla mültecilik konusu ve iltica konusu Avrupalı devletlerin eteğini tutuşturan bir ateş olarak okunuyor. Bunun nedeni şu; Biz, en azından ben bir Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi hocası olarak ders kitaplarında öğrencilerimize rahatlıkla okutabiliyoruz, Avrupalılar dünyanın menfaat ama o menfaatin en önemlisi olan güvenlik perspektifinden bakarlar. Biz teorilerde kavramsallaştırma yaparken bir üst siyaset bir de alt siyaset diyoruz. Bu göç, insan hakları, uluslar arası hukuk falan hep kenarda tutulan konulardır. Eğer bir şey doğrudan güvenliği ilgilendirmiyorsa önemsenmez uluslararası ilişkilerde. Son zamanlarda önemsenmeye başladı çünkü güvenlik unsurunda ciddi bir değişim olmaya başladı. Bugün itibarıyla o yumuşak alanlardaki sorunlar doğrudan birer güvenlik sorununa dönüştür. O yüzden Avrupalılar bunu önemsemeye başladılar. Mesela insani güvenlik diye bir kavram geliştirdiler son zamanlarda. Bütün ders kitaplarına giren bir kavramdır. Bu artık hani bir coğrafyanın, bir ülkenin, vatanı, askeri savunmasının ötesine giden bir kavramdır. Neyi içerir? Mesela ekonomiyi içerir, kişi güvenliğini içerir, toplum güvenliğini içerir, siyasal güvenliği içerir, çevre güvenliğini içerir, gıda güvenliğini, sağlık güvenliğini içerir. Dikkat ederseniz bunların hepsinin bir üst paydası vardır, insan hakları ihlallerinin dünyadaki ekonomik dengesizliğin ürettiği bir durumla karşı karşıyayız. Son zamanlarda ulus devletin beraberinde getirdiği o dar düşünceyle beraber, küreselleşme sürecinin, teknolojik ilerlemenin ve hepsinden önemlisi dünyada giderek artan karşılıklı bağımlılığın dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkan bir sorunun çok kısa bir süre içerisinde küresel sorunlara dönüştüğünü görüyoruz. Şuanda Batılıların aslında ilgilendiği konu da budur. O kadar net bir şekilde Suriye'de ortaya çıkan krizin kendilerini hiç bir şekilde ilgilendirmediğini kabul ediyorlar.

Dolayısıyla mülteci sorununa taraf olmak da istemiyorlar, ama şöyle bir şey düşünün; Suriye'de yanan ateşin ilk önce dumanını Avrupa'yı boğmaya çalıştı, ateşin kendisi değil ateşin ortaya çıkardığı duman. Yani o insani krizin oluşturduğu mülteci dalgası Avrupa'yı ciddi bir siyasi kriz ile karşı karşıya bıraktı. Onun da nedeni şu; çünkü orada ciddi bir şekilde toplumsal dengelerde bozulmalar başladı, İslam karşıtlığı ortaya çıkmaya başladı. Yani sağcı siyasetler bir şekilde güçlerini artırmaya başladılar, kendi ülkelerinin aslında güvenliğinin konusu olarak görüp, tedbir almaya çalıştılar. Çok önemli bir unsur olarak yine güvenlik konusu olduktan sonra bu mülteci sorunu Avrupa'yı ilgilendirince diğer tarafta bir nevi el uzatmaya başladılar ve Türkiye dahil olmak üzere geçmişte Kaddafi Rejimi de dahil olmak üzere pek çok rejimle aslında anlaşmaya varmak zorunda kaldılar yani yanan ateşin dumanının kendilerini boğmasının önüne geçmeye çalıştılar. Bunun bir genel uzantısı olarak bizim aslında ortaya çıkan etnik çatışmanın, iç savaşın, devlet başarısızlıklarının, devlet otoritesinin çökmesinin hükümetlerin siyasi baskısının Orta Doğu'da veya Afrika'da ortaya çıkan bu insan hakları ihlallerinin doğrudan veya dolaylı müsebbiblerinin de bu batılı ülkeler olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla aslında ne yapacakları konusunda gerçekten ciddi bir şaşkınlık içerisinde oldukları. Bütün bu sorunların kendi küresel siyasetlerinin bir sonucu olduğunun farkındalar. Bir türlü o siyasetlerini terkedemiyorlar, dolayısıyla mülteci sorununun sürekli arzı bir çözümünü aramak durumunda kalıyorlar ve Türkiye gibi ülkeleri bu sorunu kendileri için çözmesine çalışıyorlar. Aslında yapılması gereken şeyin kendi geleneksel, yani çıkara, şiddete, güvenlikçi siyasetlerini terketmek zorunda kaldıklarını biliyorlar. Bu küreselleşmiş dünyada artık kendilerinin bir Avrupa Kalesi veya bir Batı Kalesi inşa etme lüksü kalmamıştır. Bu noktada bir yeniden düşünüş gerçek-

leştirilmek zorundalar. Biz bir düşünce kuruluşu olarak aslında devlet kurumlarında olduğu gibi biz Suriye krizine bir mülteci sorunu olarak bakamadık maalesef çok geç uyandık. Biz SETA olarak çok önemli dört rapor hazırladık, bu dördünde yayın tarihi 2015. Biz daha çok evet insani bir yatırımımız vardı bizim de devlet olarak. Mültecileri alıyorduk, yani genel manada o acil tedbirlerin hepsi az önce bürokratlarımızın, siyasetçilerimizin söylediği gibi gerçekten insani bir refleksle biz karşılık verdik; fakat bunu stratejiye dönüştürme konusunda bir gelişme oldu, işte az önce ifade ettikleri Başbakanlık'a bağlı Murtaza Bey'in başında olduğu birimin kuruluş tarihine de bakın bizim aslında ne kadar geç bir refleksle bu sorunu yönetme konusunda düzenli ve orta vadeli bir strateji belirleme konusunda geç kaldığımızı da ifade etmek istiyorum. En azından bu noktadan işte bugün bu örnekte de olduğu gibi ben yurt içinde ve yurt dışında bizim de SETA olarak bu manada hani karınca karınca resmi kulvara bir ikinci kulvar olarak katkı sunmaya çalıştığımızı ve bundan sonra da çalışacağımızı söyleyerek sözlerime son vereyim. Sabrınız için de teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. ■

1. Oturum

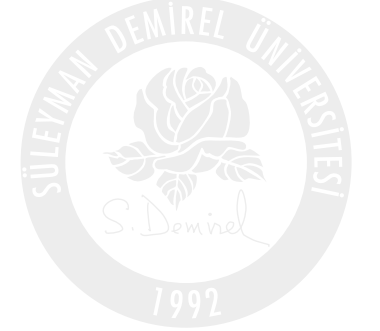

Gazeteci Nasuhi GÜNGÖR

Şimdi biz eskiden protokol konuşmalarında eğer konuşmacı isek en azından gözümüzü kapatırdık; yani protokol konuşmaları bir saat sürer, biz de bu arada dinleniriz ve notlarımızı gözden geçiririz; ama bugün gerçekten çok şık, çok kısa, çok vurgusu yerinde bir protokol konuşmaları dinledik ve Sayın Vali bir kavramdan söz etti ve dedi ki: “Metodoloji.” Galiba bir problem var metodolojimizde, o da şu: Bu muhteşem çalışmaya asla ve asla eleştiri için söylemiyorum, bunu genel anlamda söylüyorum. 70’li yıllar 60’lı yıllar konferanslar neslidir der büyüklerimiz; 80’li, 90’lı yıllar biraz daha panel neslidir. Kulakları çınlasın Abdurrahman Dilpak, rahmetli Toktamış Ateş’in falan bizim dönemimiz pek böyle konferanslar, paneller dönemiymiş gibi gelmiyor artık bana. Salondaki bu duruma bakınca, başka yöntemler bulmak gerekiyor galiba birşeyleri anlatabilmek için onu söylemiş olayım.

Şimdi biz bir coğrafya da yaşıyoruz, kaderimiz olan bir coğrafya da yaşıyoruz. Merhum Tanpınar’ın deyimiyle, “coğrafya kaderimiz” ve bu kaderimizi hep birlikte gönüldaşlarımızla yaşıyoruz. Küçük bir metinden alıntı yapmak istiyorum yani ilk defa biz göç almıyoruz, ilk defa bize hicret etmiyor insanlar, ilk defa bize sığınmıyorlar ve biz de onları ilk defa bağrımıza basmıyoruz. Yüzyıllar önce Endülüs Müslümanları dört bir yandan kuşatıldıkları son anlarında Sultan Beyazıt’a bir mektup yazıyorlar. Sadece giriş cümlelerini okuyacağım size çok etkileyici bir mektup:

“ Basında Göç ve Mülteci Sorunu Bağlamında Son Gelişmeler ”

“Efendimiz, dinimizin ve dünyamızın güvencesi, padişahımız, sultanımız, din ve dünya yardımcımız, adaletin dirilticisi, zulme uğramışların koruyucusu, Araplar’ın, Acemler’in, Türkler’in ve Kürtler’in sultanı, darda kalmışların koruyucusu, kafirleri dize getiren efendimiz.” Şimdi bunu, şunun için hatırlattım. Kirlenmiş algıların gölgesinden bakıyoruz biz yaşadığımız dünyaya. Bu algılar ister Suriyeli kardeşlerimizle ilgili olsun ister başka alanlarda olsun ama bu kirlenmiş algılarla kolayca gördüğümüz iki tane sınıf var. Bunlardan bir tanesi siyasetçiler, Türkiye’deki en kolay hedeftir siyasetçiler, öbürü de medya. Niye bu kadar kolay; çünkü medyayı eleştirmek kolay, medyayı vurmak kolay ama hiçbirimiz şu gerçeğe yüzleşmiyoruz. Medya, bizim yapıp ettiklerimizin ya da yapıp edemediklerimizin bir aynasıdır aslında. Bir imparatorluğun bakiyesi olduğumuzu, devamı olduğumuzu söylüyoruz, çok doğrudur. Sadece imparatorluğun değil bir geleneğin devamımız, bir medeniyetin devamımız ve bunlar öyle çok küçük ihtarlar falan da değil. Biraz önce de söylediğim gibi bu topraklarda ilk

defa mülteci kabul etmiyoruz. Çok güzel örnekler verildi ve çok güzel konuşmalar yapıldı onlara girmek istemiyorum ama mesela iki tane algıdan bahsedeceğim size ve bu algılar tabii ki medya dili ile de besleniyor. Suriye’den gelen kardeşlerimizin büyük bir bölümüne potansiyel dilenci gözüyle bakan bir algıdır, birincisi bu. İkincisi daha kriminal neden, daha suçlu; onların neredeyse büyük bir bölümünü potansiyel suçlu gibi kabul eden bir algı ve kabul edilip, şimdi bunu konuşmuyoruz ama birikmiş bir öfke de var toplumun belli kesimlerinde, bunu da konuşmak bu öfkeyi giderecek, bu kardeşliği anlatacaksa Sayın Başkan konuşmanın başında söyledi “ O ensar muhacir kardeşliğinin bugünün diliyle zamanın ruhu ile karşılığının ne olduğunu anlatacak bir bilene ihtiyacımız var. Şimdi bir söz ve eylemden ibaret değildir hayat, önce niyettir. Niyetiniz, sözünüz ve eyleminiz bir bütün olduğunda hayata bakışınız doğru olur. Bizi bu konuda önce siyasi sınırlarımız dahilinde yaşayan bir ülke olmadığımızı, bir gönül coğrafyasında yaşadığımızı, gönül coğrafyasında yaşayan kardeşlerimizden de Allah katında so-

rumlu olduğumuzu hatırlamamız gerekiyor. Önce bu niyet, arkasından sözler, ondan sonrasında eylem. Şimdi bütün bunları söylemem aslında burada değerli SDÜ Rektörlüğü'nün ve ona eşlik eden arkadaşların ve bu konudaki diğer katkı sahibi kurumların yapıp ettiği işlerin değerini de gösteriyor, bir problem var çünkü. Türkiye'de siyaset, insanların önüne bir vizyon koyuyor, diyor ki; "Suriye ile ilgileniyorum, Irak'ta yaşananlara kayıtsız kalmıyorum. Balkanlar'da yaşananlar beni ilgilendiriyor, Kafkaslar'a sırtımı dönmüyorum, Ruslar Kırım'ı işgal etti diye bu durumu kabullenmiyorum, yapabileceklerim var, yapmak istediklerim var." Buradaki problem siyasetçide değil, buradaki problem hiç kimse kusura bakmasın müslüman okur yazarların bağımsız bir gündemi olmayışında. Eğer bağımsız, size ait, değerlerinize ait bir gündeminiz yoksa ne hayata bakabilirsiniz, ne gönül coğrafyanıza bakabilirsiniz. Bana söyley misiniz, Türkiye'de kimin bu iç savaştan önce Suriye'de kimin, ne okuduğundan, Suriye'deki edebiyattan, dergilerden, yaşananlardan, insanların ilgilerinden haberi vardı? Kaç tane üniversitemiz arasında işbirliği vardı? Kaç strateji merkezimiz gitti Suriye'ye oturdu, kalktı, birşeyler yapabildi? Şimdi bunların cevabını verebildiğimiz ölçüde büyük devletiz, bunların cevabını verebildiğimiz ölçüde büyük hayallerimiz ki o hayallerimiz olmasa bizim bu coğrafyada hiçbir karşılığımız kalmaz. Bu hayalleri, bu gönül bizimle paylaştığı için bize koşup geliyor insanlar. Öyle bir ülkede yaşıyoruz ki, bu başka bir konu gibi algılanmasın ama bu konu önemli. Hakkari'de ya da Türkiye'nin herhangi bir ilinde terörle ilgili yaşananların ardından Kürt kardeşlerimiz Kuzey Irak'a göç etmiyorlar, Suriye'ye göç etmiyorlar, Mersin'e göç ediyorlar, Antalya'ya göç ediyorlar, başka yerlere geliyorlar ama bu ülkenin içinde kalıyorlar. Lütfen bunun ne olduğunu, bunun nasıl bir gönülün karşılığı olduğunu hatırlayalım. Şimdi bu Nobel konusu bende bir huzursuzluk uyandırır, onunla ilgili bir kaç cümle söyleyeyim nasıl olsa sivri dilli bir adam olarak tanımıyorum, şanıma uygun davranmış olurum. Yani tabii ki Sait Hoca çok güzel bir şey söyledi "Verseler ne olur? Vermeseler ne olur?" Nobel genelde kendi topraklarını, kendi değerlerini başkalarına başka türlü pazarlayanlara uygun görülen bir ödül, Nobel'in tarihine bakabilirsiniz. Nobel'in tarihinde Nobel Ödülü'nü kimlerin reddettiğine de bakabilirsiniz o yüzden bunun bir önemi yok. Benim burada çok kısa zaten bitireceğim, salonun birazını daha kaybetmek istemiyorum çünkü. Hayallerini gerçekleştirecek bir cesareti var Türkiye'nin ama hayallerini gerçekleştirecek bir ufka ihtiyacı var. Bu ufuk ancak ve ancak bir köşede tembel tembel bekleyen, bizim gibi okur yazar diye tarif edilen insanların, o kesimin, üniversitelilerin okumuşların, aydınların kafasını kaldırıp coğrafyaya bakmasıyla mümkün. Siyaset kafasını kaldırdı coğrafyaya bakıyor, tüccarlar çok doğru bir yaklaşımla kafalarını kaldırdılar coğrafyaya bakıyorlar ama Türkiye'deki okur-yazarlar, Türkiye'deki medya henüz kafasını kaldırıp, o sorumluluğu alacak bir yerde durmuyor. Biz kimin hangi dinden, hangi dilden, hangi mezhepten, hangi anlayıştan, hangi ırktan olduğuna bakmazsınız gönül diliyle konuşabilen bir ülkeyiz. Bu muazzam bir tecrübe, muazzam bir duruş ve tekrar söylüyorum buraya gelen kardeşlerine farklı gözlerle

bakanlar onlar potansiyel dilenci, potansiyel suçlu gözüyü bakanlar bir tarafıyla da o insanlarla nasıl bir tarihi birliktelik yaşayabileceğimizi ve bizim mübadelelerden bu yana en büyük insan göçüyle belki de ne güzel bir ifade en büyük insan kaynağıyla muhattap olduğumuzu da hatırlamak durumundayız. Allah bize bu coğrafyada gönül diliyle konuşmayı devamlı nasip etsin, okur-yazarlarımıza da basiret ve ufuk versin en başta kendim olmak üzere.

Teşekkür ediyorum. ■

Mülteciler özellikle Suriye'den ve Irak'tan kaynaklanıyor ve Türkiye'ye geldikten sonra da illaki Avrupa'ya gitme düşüncesi var. Şimdi Isparta'da da benim tanıdığım çok fazla Iraklı, Suriyeli mülteci arkadaşlarımız da var. Onlar Akdeniz'den geçerek Yunanistan'a oradan da Almanya'ya kadar ulaşmak istiyorlar. Neden Avrupa'ya gitmek istiyorlar da Doğu ülkelerine gitmek istemiyorlar? Yani bunun sebebi tam olarak nedir?

Muhittin Ataman: Bunun aslında tek bir cevabı yok. Bir kere Doğu'da gidilebilecek çok fazla ülke yok. Biliyorsunuz öyle bir hale geldi Türkiye. Devlet olarak muhattap alabileceği otorite bulamaz hale geldi. Yani ciddi bir devlet otoritesi çöküşü var, devlet başarısızlığı var. Belki Körfez Ülkeleri hariç ki onları toplanız toplam 35 milyonluk bir nüfus eder, yani dört, beş tanesi şehir devleti birincisi bu. Zaten bir güvenlik veya istikrar adası diye biz, az önce Türkiye'yi söyledik, etrafı yanan bir ada. İkincisi coğrafyadır, malesef çok ciddi bir coğrafi sıkıntı var, yani çölü aşip gitmeniz gerekiyor. Hani denizde o bütün ölümü göze alarak gitmek için en azından sahip olduğunuz araçlar var. İkinci bir nedeni coğrafyadır. Öbür bir nedeni ülkelerdeki rejimler. Mesela Katar'ın nüfusunun şuan da %75'i, 80'i yabancılardan, vatandaş olmayan insanlardan müteşekkirdir. Aslında orada hani çok ciddi bir şekilde göçmen nüfus var, mülteci demiyorum. Suudi Arabistan da son iki yıldır bir iki milyon insanı dışarı attı yani farklı nedenlerle, farklı vesilelerle oraya ulaşmış düzensiz göç eden insanları atıyor, bir neden de bu. Başka bir neden bir de doğrudan hala ciddi bir dalga aynı zamanda oradan geliyor. Şu anda Suudi Arabistan'da işte bunu hacca giden kişiler bilir, en çok Pakistanlı, Bangladeşli, Filipinlerli insan görünüyor yani onun da daha doğusundan bu tarafa doğru veya Afrika'dan oraya doğru göç akınları var, bir de böyle bir neden var. Tersinden düşünün Avrupa dünyanın en müreffeh kıtasıdır, yani oraya gidip oranın en alt düzeyinde yaşamak bile doğunun belli bir standardının üzerine çıkacağı anlamına geliyor.

Batı ülkelerinde doktor, akademisyen ve benzeri meslek kollarında çalışan mültecilere yönelik çıkan bir kanun veya uygulama var mı?

Atay Uslu: Doktor, akademisyen ve benzeri meslek kollarında çalışan mültecilere yönelik çıkan bir yasa olduğunu zannetmiyorum ama bir anlayış var. Özellikle Batılı ülkeler mültecileri kabul ederken diplomalarına bakıyorlar, sağlık durumlarına bakıyorlar, çok amiyane bir tabir ama dışlerine bile bakıyorlar, sağlıklarına masraf etmeyelim diye. O yüzden onları almaya çalışıyorlar. Diğerleri başka yerde kalsın diyorlar çünkü bir değerler politikası yok, ortada çıkarlar politikası var. Öyle olunca da böyle bir sürecin içerisinde. Nitelikli olanları Avrupa'ya almaya çalışıyorlar. En son bir mutabakat metni ortaya çıktı biliyorsunuz. İşte ilk etapta 72 bin kişi Avrupa'ya gönderilecek Türkiye'den. Onların tamamını Tür-

kiye belirleyecek ve dezavantajlı gruplardan belirleyeceğiz. Bunu da mutabakat metnine yazdık. Bunların Türkiye'deki kanunları ile ilgili biraz önce de ifade ettiğim gibi çalışmalar yapıyoruz. Yaklaşık bir ay önce de Türkiye'de bir yönerge çıktı artık Suriyelilerin çalışma izinleri geldi. Artık Türkiye'de çalışabiliyorlar.

İşverenlerin ucuz işçi olarak Suriyelileri kullanması bunun sonunda kendi halkımızın işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalması konusunda bir denetim mekanizması var mı?

Atay Uslu: Ocak ayından önce Türkiye'de Suriyelilerin tamamı yasadışı çalışıyordu, kaçaktı yani. Ocak ayı itibarıyla bu yönetmelik çıktı. Hepsinin istihdam piyasasına erişimiyle ilgili bir mevzuat ortaya kondu. Şu an isteyen istediği yerde çalışabiliyor, Çalışma Bakanlığı'na başvuruyor ve izin alıyor. Belirli kriterleri var. İşletmede 10 yerli vatandaş varsa Suriyeli çalıştırabilecek mesela. Bağımsız çalışabilecek tabi Suriyeliler, onunla ilgili düzenlemeler var. Bir de şunu ifade edeyim: Eğer yasadışı çalışma devam etseydi ne olurdu? Bizim bu işsizliğimizi etkiliyor, ülkede yüzde 10'a ulaşan bir işsizlik var. Suriyelilerin çalışması piyasadaki sistemi bozacak ama öbür taraftan da bir haksız rekabet ortaya çıkıyordu. Yasadışı çalıştırıldığı için düşük ücretli çalıştırıldığı için, diğer işletme açısından bir haksız rekabet ortaya çıkıyordu. Şimdi bunların tamamını sistemin içine aldık. Milli Eğitim Bakanlığı da sertifikasyon yapıyor, kalifikasyon yapıyor. Bu çalışmalar sonrasında artık diplomalar, sertifikalarla beraber belli şartlarda kontrollü olarak istihdam piyasasına erişecektir Suriyeliler de.

Turkuaz Kart'tan bahsettiniz, muhacirlerin ülkemizde uzun süreli çalışabileceklerini belirttiniz. Bu ülkemiz

için işsizliği sizce nasıl etkileyecek?

Atay Uslu: Arkadaşlar Turkuaz Kart sadece Suriyeliler için bir uygulama değil. En başta ifade ettim. Tüm göçmenleri kapsıyor. Mültecileri de kapsıyor, düzenli göçmenleri de kapsıyor. Buradaki hedefimiz şu: Nitelikli iş gücünün ve beyin gücünün Türkiye'ye gelmesini sağlamak ve Türkiye'de kalmasını sağlamak. Bazen Suriyeli yetenekli bir akademisyen burada bundan önce ona bürokratik o kadar çok şey öngörüyoruz ki o kişi Avrupa'ya, Amerika'ya göçüp gidiyordu. Buna engel olmak amacıyla nitelikli beyin gücünün Türkiye'de kalmasını sağlayacağız. Nitelikli sermayenin de Türkiye'de kalmasını sağlayacağız. Çok büyük yatırım yapmak isteyen yabancılar var, göçmenler var, mülteciler var, ekonomik durumu iyi olan mülteciler de var, onların Türkiye'de daha uzun kalmalarını sağlayacak bir çalışma olacak. Bu herkese verilmeyecek; ülkeye ekonomik, bilimsel ve benzeri alanlarda katkı sağlayacak bir süreç.

AB-Türkiye iş birliği kapsamında, Türkiye'nin mülteci sözleşmelerindeki rezervasyonu kaldırılabilirliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

Atay Uslu: Rezervasyon dediğimiz tabi coğrafi çekince den bahsediyorsunuz herhalde. Coğrafi çekinceyi kaldırma konusunda biz Avrupalılarla şunu gördük paylaştık ve söyledik. Avrupa Birliği ile bütünleşme gerçekleştiği gün coğrafi çekinceyi kaldıracağız. Eğer şimdi coğrafi çekinceyi kaldırırsak bugün daha ağır olacak tüm Avrupa'ya giden mülteciler orada bulunanların hepsini bize göndermek isteyecekler, o yüzden biz coğrafi çekinceyi devam ettiriyoruz ta ki Avrupa Birliği bütünleşme gerçekleşinceye kadar. Burada Avrupa Birliği ile müzakerelerde sürekli ifade ediyoruz, Avrupalılar da bunu kabul

etmiş durumda. Türkiye Anlaşması kapsamında geri alınan göçmenlerin sınır dışı edileceği gibi bizim Suriye konusunda iç politikamız var. Uluslararası politikalarından bir tanesi geri göndermeme politikası, diğeri açık kapı politikası. Geri göndermeme ilkesini biz kesinlikle uygulayacağız, kişiler kendi ülkelerine gittiklerinde zulüm görme korkuları varsa, can güvenlikleri tehlikedeyse asla göndermeyeceğiz. Yasa dışı gelip geçenleri de Türkiye'nin farklı noktalarında ki kamplara yerleştiriyoruz ama kara düzenini bozanlar da var veya mültecinin arasına karışıp farklı terör örgütüne bulaşanlar var onlarla ilgili ciddi mücadelemiz devam ediyor. Bakın Türkiye şu ana kadar yaklaşık 120 ülkeden 30 bin kişiye, yabancıya Türkiye'ye giriş yasağı koydu. Türkiye'de bunlarla ilişkisi olduğunu belirleyip yakaladığı yaklaşık olarak da 85 ülkeden 4 bin yabancıyı sınır dışı etti. Bunlardan bir tanesinde en son Belçika'da patlamayı gerçekleştirenlerdi. Türkiye onu yakalamıştı, sınır dışı etmişti. Onu da ifade edeyim.

Olumsuz etkiler, kirlenmiş alanların temizlenmesi için ne yönde çalışmalar var?

Nasuhi Güngör: Hakikaten bunların temizlenmesi öyle çok kolay bir süreç değil. Şimdi ben medyanın kolay saldırılabilir bir sınıf olduğunu söylerken medyayı temize çıkarmak için de söylemedim bunu ama günah keçisi arıyorsak başka yerlere bakalım diye söyledim; çünkü medya bunların netice itibarıyla aynası. Türk medyasının cehaletine dair örnekler vermemi istiyorsanız yani 70'li yıllardan değil 80'li yıllardan itibaren gazetelerde atılan başlıkları, dinle ilgili, coğrafyamızla ilgili, değerlerimizle ilgili, konuşulanları, anlı şanlı kocaman köşe yazarlarının en basit kavramları bile doğru yazamadıklarını görmemiz herhalde kifayet eder. Şimdi bir kere çok kısa siyasi sınırlarımız dahilinde sorumluluk sahibi olmadığımızı, bir imparatorluğun devamı olmanın sadece akşam seyrettiğimiz dizilerden oh be ne güzelmiş o zamanlar demekten ibaret olmadığını, bir medeniyetin devamı olma iddiasını ciddi bir sorumluluk yüklediğini üzerimizde taşıyarak ve okur yazarlarımızın da acilen tıpkı bu güzel üniversitemizin, bu güzide üniversitemizin yaptığı gibi bu konuda sorumluluk almasıyla bu kirli alanlardan kurtulmamız mümkün ve tekrar söylüyorum ve dikkat çekmek istiyorum burada bir birikmiş toplumsal öfke de var şu anda bunun yansımaması olmadığı anlamına gelmiyor ama o saldırılar temizlendikçe, bu milletin o alicenap tarafı o kirlenmiş, kirlenilmiş algıları da bizim gündemimizden kaldıracaktır bu birincisi. Sevgili müsteşarımın verdiği güzel bir örnekti. Danimarkalı polisin o imaj çalışması. Basın bizim için bu gelişmeleri neden dünyaya pazarlamıyor, basınımız bu konunun neresinde? Tabii insani olanın, kucaklaşmanın PR'ı biraz tuhaf bir iş. Yani biz sağ elin verdiğini sol elin görmemesi emriyle hareket eden bir toplumuz. İnşallah hep de öyle oluruz. Bu tarafta biraz sıkıntı yaşıyoruz ama bunu yaygınlaştırmak, o duruşumuza, o güzelliği, o cömertliği, o kucaklaşmayı, o kardeşliği dünyaya anlatabilmek için yapmamız gereken çok iş var. Bakın ben hep meslektaşım

demeye utanıyorum. Bir kameraman vardı hatırlıyorsanız bir kardeşimize çelme takıp düşüren. Batı bu aslında ve batı bugünkü konforunu dünyada yaşayan kana ve göz yaşına sırtını dönmeye borçludur. Ve bugün de zaten vicdanımızı paralarla filan satın almaya kalkışıyorlar. Yani bizim burada yapacaklarımız, bizim burada söyleyeceklerimiz şimdi sadece Sayın Müsteşarımın veya değerli dostumuzun Kalkınma Bankası'nın verdiği rakamlar inanılmaz, ben o rakamları tekrar tekrar okudum, acaba yanlış mı okuyorum, rakamlar mı yanlış. Yani Türkiye'den bahsediyoruz sıkıntılı olan bir ülke coğrafyası sıkıntılı, bir sürü problemi var ama yaptığı muazzam bir iş var. İnşallah hani ne diyeyim balık bilmezse halık bilir diye noktalayayım.

Yusuf Büyük: Şimdi çalışma izinlerinden sonra Suriyeli öğretmenlerin ücretli olarak Arapça derslerine girebileceklerini söylemiştim. Bu sadece Suriyeliler için değil ülkemizde çalışma izni olan tüm yabancılar için geçerli. Şuan eğitim kurumlarında İngilizce, Almanca, Fransızca derslerine giren birçok yabancı var. Bu atanacak öğretmenlerin kadrolarını tıkayacak herhangi bir şey değil. Şuan ülkemizde 85 bine yakın ücretli öğretmenimiz var. Bu açıdan bunlar sadece ücretli derse girmiş olacaklar dil öğrenimi konusunda gayret gösterecekler. Bir de biz tekli eğitim yapan okullarımızda 14:30'u 13:30'a çektik bir arkadaşımız diyor ki fazla mesaiyle bunu çözmemiz mümkün mü? Fazla mesai yaptırarak bunu çözmemiz mümkün değil. O saatten sonra bize okul lazım. Eğer biz Suriyeli çocuklara akşam 5'den 6'dan sonra okula gel dersek hem gelmiyorlar hem de ulaşım imkanları gece olduğu için o saatte okula getirebilmek mümkün değil. Yani mesai ile çözülebilecek bir şey değil. 14:30 a kadar olan okullara diyoruz ki yarım saat ileri çekin, bu yarım saat içerisinde de bu çocuklar erken başlamış olsunlar diyoruz.

Hacı Mahmut Arslan: Şimdi bu örnek olarak verdiğim öneri projesiyle ilgili bir soru gelmiş. Olağan dışı olmayan altı özellikle çizilmiş. Buradaki kastım bio enerji çalışmasının olağan dışı olması değil. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı gibi bazı programların Türkiye, Suriyelilere yönelik müdahalelerde kullanılmak üzere tahsis edilmiş olduğu mesela Avrupa Birliği, ABD ya da başka bir uluslararası bir fonları direk olarak kullanma yetkileri var. Fakat bu fonların Türkiye'de hangi kaynaklara hangi önceliklere aktarılması gerektiği konusunda Türkiye'nin kurumlarının birlikte çalışması gerekiyor. Şimdi biyoenerji gibi çalışmalarımızda var bu kuruluşlarımızda fakat biz bunları Türkiye'deki ilgili yer, çalışılacak kurum, zaman gibi belirli önceliklere bizim ilgili uzman kuruluşlarımızdan görüş alarak yönlendiriyoruz. Fakat bu Suriyeliler konusunda ise Elbeylik Kampı gibi kamplara geldi kısa bir değerlendirilmesi yapıldı ilgili uzmanlar tarafından. Atık enerji, yenilenebilir enerji uzmanları tarafından ve konu hakikaten o bağlam içerisinde çok absürd kaçtığı için böylede önceliklendirilmemiş bizim önceliklerimizle uyum olmayan talepler geliyor manasında söyledim.

Yoksa bu tür kuruluşlarla bizim bir çok alanda enerji bunların önde gelen alanlardan biri iş birliklerimiz var ve elimizden geldiği kadar uyumlu çalışmaya dikkat ediyoruz.

Bugün sabah, CNN International'a ülkemiz hakkında kötü bir yorum yapmış Suat Kınıklıoğlu. Suriyeli mülteciler hakkında bu tür konuşmalar için ne dersiniz ?

Nasuhi Güngör: Bizim de ve Suriyeli kardeşlerimizin de bu coğrafyada bir olduğumuz kaderimizin ortak olduğu ve bizim

hangi gönül dünyasına hangi zihin dünyasına ait olduğumuz belli. Ama kendilerini nereye sattıklarını bildiğimiz insanların ne tarih önünde ne millet önünde hiçbir değeri yok. Bu millet ne kendisini ne devletini ne bu coğrafyayı ne kardeşliğini böyle yanlış yapılanmalara teslim etmeyecek.

Bir takım sorular var. Bu soruları soran kardeşlerimiz salonda oturmaya devam ediyorlardır. Burada bir kardeşlik dayanışma hakikaten desteğe elinden tutulmasına ihtiyacı olan büyük bir insan kitlesiyle Türkiye'deki istihdam politikası, iş, atanabilme, atanamama konusunu biraz ayırmamız gerekiyor. Elbette hepiniz mezun olduktan sonra diplomalarınızı olduktan sonra devletin belirli sınavlar belirli politikası gereği iş istihdamı bakımından ciddi adımlar atılıyor tabii ki de. Fakat bu tür mağdur ve muhtaç kardeşimizin elinden tutmayı bunun önünde engel gibi görmek hakikaten bizim medeniyetimizde var olan varlık sebebimiz olan düşüncelerimizin biran unutulması ve dünyevileşmiş bir gözle meseleye bakılmamız neticesinde söylenen bir şey yapılan bir eleştiri olarak değerlendiriyorum. Biraz önce sayın müsteşarımıza sorulmuş olan Arapça hocaları olarak kullanılacaklar meselesi Suriyelilerle alakalı bu kadar çalışma yapılıyor ama Türkiye'deki işsizlerle alakalı ne kadar çalışma yapıyorsunuz meselesi, veyahut da akademide istihdam açısından kaynak gösteriyorsunuz ama bizde de bir sürü akademisyen olmak için gayret gösteren insan var bununla ne yapıyorsunuz meselesi bu tatlıyla tuzlu-yu bir araya karıştırmak anlamında. Bunlar birbirinden bağımsız olarak çok ciddi meseleler. Hükümetimiz, Yüksek Öğrenim Kurumumuz, Milli Eğitim Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı bunların hepsi istihdam politikası değerlendirilirken göz önüne alınıyor. Şu anda acil olan bir durumdan bahsediyoruz. Üç milyon insan sınırlarımızdan içeri girmiş, çocuklar sular da boğuluyor denizlerde boğuluyor, yiyecek içecek bulamıyor bir sürü sıkıntı içindeler.

Biz devlet olarak sivil toplum kuruluşları olarak seferberlik ilan etmiş-siz ve sadece onlara istihdam değil biz de aynı zamanda toplum olarak kendilerinden ne tür istifade edebiliriz diye çok yönlü bir düşünce geliştirerek bu çalışmaları yürütürken meseleyi böyle biraz daha sınırlı perspektiften bakarak değerlendirmek bence biraz müslümanlığımızı hatırlamak insanlığımızı hatırlamak bir medeniyetin mensubunu hatırlamak gerektiğini tekrar burada söylemeyi zaruri kılıyorum. Yoksa devletimizi bütün kardeşlerimizin yerli yabancı birikiminden istifade ederek onları toplumda faydaya dönüştürecek şekilde insanlığa faydalı şekle dönüştürmek için zaten çaba gösteriyorlar. Biz biraz Suriye toplantısı olduğu için yapılan çalışmaların Suriye tarafını öne çıkartmaya çalışıyoruz.

Yükseköğretim 2547 sayılı kanuna göre mevcut öğretim üyesi potansiyelinin yüzde ikisi kadar yabancı uyruklu istihdam edilebilir. Biz hala bu sınırlar içerisinde bu politikamızı yürütüyoruz. Ve sadece Suriyeliler değil şu an yaklaşık 130 bin civarında öğretim üyemiz var bunların yak-

laşık %2'sini hesapladığımız zaman ciddi bir yekün yapar. Biz şu an bunun yarısını bile doldurabilmiş değiliz. Amerika'dan, İngiltere'den, Avrupa'dan, Orta Asya, Balkanlar'dan gelen dünyanın birçok yerinden gelen ve bizim yükseköğretimde istihdam ettiğimiz aynı mevzuat çerçevesinde bir sürü öğretim üyemiz var ve bunlar eğitim sistemimize çok ciddi katkılar veriyorlar. Burada Suriyeli kardeşlerimizle yaptığımız ilk toplantıda genel CV'ler değerlendirildikten sonra 5-6 tane yabancı dili konuşurum bu konularla alakalı bütün araştırmaları yaparım takip ederim diyen ve buraya Türkiye'ye geldikten sonra işsiz olan bir sürü insan var. Bu kardeşlerimizin bu özelliklerinden istifade etmeye çalışıyoruz. Yapay zeka üstünde uğraşıyorum, insansız hava üstünde çalışıyorum Suriye'deyken diyen çok enterasan mühendislik talepleri geldi. TÜBİTAK'ta yok biz bunları başka yere göndermeyiz biz istihdam edeceğimiz diye talepte bulunulan hocalarımız var. Bu meseleyi 'Ben iş bulamadım Suriyeliler de bulamasın' çerçevesine indirmenin çok sağlıklı olmadığını düşünüyorum.

Türkiye'de ben kendi alanımda, ilahiyat alanında açılmış olan fakültelerde Arapça eğitim olması gerektiği halde civar ülkelerle ilişkimiz olmamasına rağmen çok güzel Arapça bilmememize rağmen kaynaklanan bir eksiklik bunlar sayesinde telefı edilebilir. Bu süreç içinde bizimde konuşabilir hale gelmemiz mümkün olabilir. Yıllardır Türkiye'de dil öğretimi için ciddi çalışmalar yapılıyor. Öğrendiği yazdığı dili biz 5-10 sene de öğrenemiyoruz belki bizatihi bu kardeşlerimizin devreye girmesiyle bu konularda da toplumsal olarak ciddi kazanımlarımız olabilir diye düşünüyorum. Dolayısıyla buradaki yapılmış olan adımları çok böyle şartları, sınırları zorlayarak yapılan filan değil, bir büyük devlet olmanın gereği olarak, herkesi kucaklayan, aynı şekilde fırsatlar sunan, kendi vatandaşla-

rına da fırsatlar sunan bizim şüandaki yapay sınırlarımızın tamamı bizim ülkemizin sınırlarıydı bunları unutmayalım. Suriye diye bir yer yok, Suriye bizim vilayetimiz, Şam vilayetimiz, Yemen bizim vilayetimizdi. Meseleye bakarken biraz daha perspektifimizi genişleterek, daha kuşatıcı, daha üstten, daha vizyonel bir noktada daha medeniyeti olan insan perspektiften bakarsak faydalı olur diye düşünüyorum.

ÜLKEMİZ VE BÖLGEMİZ
PERSPEKTİFİNDEN

MÜLTECİLER:

**SOSYAL, KÜLTÜREL, EKONOMİK VE
AKADEMİK BOYUT**

2. Oturum

Tarih : 04 NİSAN 2016
Yer : SDÜ Prof. Dr. M. Lütfi Çakmakçı Kültür Merkezi
Saat : 13.30

Prof. Dr. Haluk SONGUR

Çok değerli konuklar, hanımefendiler, beyefendiler, kıymetli hazirun; sanırım panelimizin ikinci oturumuna biraz gecikmeli de olsa başlıyoruz. Yarım saat, 40 dakika kadar bir rötar yapmak zorunda kaldık sabahki oturumun biraz kayması nedeniyle. Bu oturumun daha samimi bir havada geçeceğini umuyorum ben. Protokolden daha uzak. Üniversitemizin yapmış olduğu panelin özelde Suriyeliler, genelde bütün dünyadan gelen göçmen ve mültecilerle ilgili çok önemli bir başlangıç, önemli bir nokta olduğunu düşünüyorum. Ülkemiz ve bölgemiz perspektifinden mülteciler, sosyal, kültürel ve akademik boyut. Bunun için olarca yüzlerce araştırma yapılması gerekiyor. Geçen haftasonu İstanbul'da yapılan bir toplumsal değişim sempozyumunda Konya'da yaşayan Suriyelilerle ilgili bir araştırma yapıldı, alan araştırmasını sundu sevgili tebliğ sahibi dostumuz. Çok ilginç sonuçlara ulaştı. Yani biz buradan Araplar şöyle, Araplar böyle, hangi Araplardan bahsediyoruz acaba? Sudanlılardan mı bahsediyoruz yoksa Faslılardan mı bahsediyoruz, yoksa Mısırlılardan mı, yoksa Suriyelilerden mi? Aslında onların hepsi kendi içlerinde özellikleri olan. bu tebliğde çok küçük bir nokta ama mesela Suriyeli bayanların en çok ihtiyaç duyduğu gereksinim sorulduğunda onların cevapları hiç tahmin etmeyeceğiniz birşey; makyaj malzemeleri diye çıkıyor. Mesela Arap kadınlarının bakımlarıyla ilgili çok özel, bizim kadınlarımızdan çok daha farklı yapıları var ama biz bunları hiç bilmiyoruz. Bunları bilmek önemli mi? Tabii ki önemli. Yani bir toplumun örfünü, adetini, geleneklerini bilmezseniz uyum sorununu da aşamazsınız. O yüzden bunun

gibi belki onlarcası yüzlercesi yapılmalı. Bu noktada sayın rektörümüze, üniversitemize ve buna katkı veren herkese siz değerli katılımcılara çok teşekkür ediyorum. İkinci oturumumuzun ilk konuşmacısı, Ali Güneş beyefendi. Başbakanlık Göç ve İnsani Yardımlar Başmüsavirliği Temsilcisi. Ali Güneş Bey bize inşallah tebliğini sunacak. Hocam yine onbeşer dakika vereceğiz. Lütfen buyrun. ■

2. Oturum

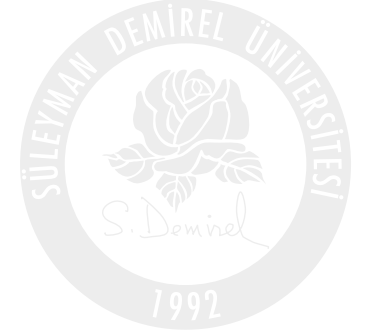
Başbakanlık Göç ve İnsani Yardımlar Başmüsavirliği Temsilcisi

Ali GÜNEŞ

Hepinize merhabalar,

Başbakanlık Göç ve İnsani Yardımlar Başmüsavirliği'nin yaptığı çalışmalarla ilgili bilgi vereceğim. Öncelikle dünyada göçle ilgili neler var arkadaşlarımız biraz önce bahsettiler; ama ben de çok kısa oraya değinerek konuya girmek istiyorum. Dünyada 60 milyon yerinden edilmiş mülteciden söz edilmekte ve bu rakamın %85'i kendilerine zulmeden ülkenin içinde hareketliler ya da çeşitli nedenlerle yerinden sürülmüş yine kendi halkına da zulmeden diğer ülkelere göç etmek zorundalar. Dolayısıyla bu %85'li oran yerinden edilirken Suriye'deki göç de yine sosyolojik bir durumdur bu. Göç edenler, gelişmiş ülkelere doğru göç etmek isterler. Yani ekonomik olarak, sosyal olarak, haklar olarak neresi gelişmişse, mülteci oraya göç etmek ister. İşte bu göç etmek isteyenlerin %85'i aslında bu gelişmiş ülkelere gelmeden yarı yolda kalmaktadırlar. Biraz önce de bahsedildi, göçmenlerin sadece % 2'lik bir kısmı Avrupa sınırlarına dayanmaktadır. Dolayısıyla Avrupa'nın bu kadar tepkisel olmasının aslında mantıklı bir izahı yoktur. Kendi değerlerine, insan haklarına, evrensel değerleri, kendi ürettikleri değerlere aykırı. hangi mantıkla bu kadar tepkisel olduklarını anlamak güç. Bunların muhtemelen sonuçları da iyi olmayacak çünkü. Göçü yönetemezseniz üzerinizde kalır ve çok büyük küresel sorunlara da yol açar.

“ Türkiye Cumhuriyeti
Başbakanlığı'nın Göç ve
İnsani Yardım Politikaları
ve Uygulamaları ”

Türkiye 2011 yılında gönül kapısını açarak milyonlarca insanı ağırlamış oldu. Cumhuriyetin başından yani 1923 yılından 2010 yılına kadar, 2000'li yılların başlarına kadar 2 milyon 377 bin kişiyi ağırlamışız ülkemizde, 2011 yılından günümüze kadar da 3 milyonu geçkin insan ağırlamışız. Yani bu son beş yıl bizim için travmatik bir süreç, gelenler için de travmatik bir süreç. Burada ne yapılması gerekiyor? Misafir olarak ağırlamışız, bir gün gidecekler demişiz; ama göç sosyolojisi öyle demiyor, göçün hamurunda kalcılık vardır diyor. Birleşmiş Milletler'in ve literatürün bize söylediğine göre yerinden edilmiş bir kişinin ülkesine geri dönme süresi 17 yıl ortalama, yani 17 yıl olduktan sonra geri dönebiliyorlar ve 2014 verilerine göre sadece 127 bin kişi ülkelere geri dönmüş. Son 31 yılın en düşük rakamı. Dolayısıyla biz ülkemizde bulunan insanlara artık bunlar misafirdir, bir gün gidecekler gözüyle bakarsak, çok doğru bir bakışımız olmaz. Yine şöyle bir veri söylemiş olayım size, araştırmalar ve literatür diyor ki; kendi kendine yeter hale gelen göçmenlerin, mültecilerin ülkelere daha rahat geri dönme ihtimalleri

yüksektir. Yani biz demokrasimizle, kendi halkımız olarak şöyle dersek: Kardeşim bunlara okul açtırmayalım ülkelere geri dönsünler, iş vermeyelim; işte memleketlerine geri dönsünler, savaş bitince şöyle olsun. Yani onları buraya uyumlaştırmaya yönelik hiçbir faaliyeti yapmayalım ki burada 'kötü durumda' oldukları zaman, "ne yapalım? Ülkemize geri dönelim." derler, bu literatürde böyle bir şey yok. Ne kadar onlar kendi ayakları üzerlerinde dururlarsa, o kadar onların geri gitme olasılığı yüksek olur. Bize araştırmalar böyle söylüyor. Şimdi ben bu girişi yaptıktan sonra Batı ile Batı'nın tavrı ve yapısıyla ilgili zaten biraz önce söylenmesi gerekenler söylendi, insanları değil, sınırlarını koruyan bir yapı var. 2015 yılında Başbakanlık Başmüsaviri Sayın Murtaza Yetiş'in atanmasıyla Göç ve İnsani Yardımlar Başmüsavirliği'nde biz de bu ekipte yerimizi alarak görevimize başladık.

Biz sahaya indik, literatürü taradık, illere gittik mültecilerin yoğun olduğu, Suriyelilerin yoğun olduğu illere. Zaten o zaman iki buçuk milyon insan olduğunu düşün-

lim, bunun bir buçuk milyonu Güneydoğu'daki altı ilde ve burada yoğun görüşmeler yaptık, sivil toplum kuruluşları ile görüşmeler yaptık sonra geri döndük, dedik ki "Biz ne yapacağız?" Hemen bir yapı kurmamız gerektiğine inandık ve çalışma grupları kurduk. Yani eğitim, sağlık, ekonomi, iş gücü, insani yardım, sosyal uyum, din hizmetleri gibi çalışma grupları kurarak buralara kamp gruplarından ve ilgili sivil toplum kuruluşlarından insanlar, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları temsilcileri geldiler. Bunlar aylık düzenli görüşmelerle bir araya gelerek bir yol haritası çıkarmaya başladılar. İşte bu yol haritasında biraz önce Kalkınma Bakanlığı'ndan arkadaşımızın da bahsettiği gibi 2016-2018 Türkiye'nin ihtiyaç analizini, altyapısını oluşturdu bu çalışma grupları. Dolayısıyla bu çalışma grupları Türkiye'deki sorunlara vakıf olarak kendi alanında ne yapılması gerektiğiyle ilgili olarak bütün detayları çalıştılar ve ortaya çıkan sonuç bize şunu gösterdi: Artık bundan sonra ne Batılılar, ne uluslararası kuruluşlar, ne de bizim belki üniversitelerimiz bile "aslında bu Suriyeliler'in ihtiyaçları nedir? Hadi bir araştırma yapalım da bir yerden para bulalım, bunların durumlarını araştıralım." gibi genel araştırmalara gerek yok artık. Biz daha derinlemesine araştırmalar istiyoruz, hatta "Biz para vereceğiz size biraz araştırma yapalım ihtiyaçları ne?" bunu da kabul etmiyoruz. Diyoruz ki bakın üç yıldır 60 milyara yakın bir ihtiyaç analizi çıkarıldı, buradan neyi desteklemek istiyorsanız alın zaten bu sizin sorumluluk paylaşımı kapsamında yapmanız gerekenler. Bu zaten uluslararası anlaşmalarda, geri kabul anlaşmaları falan bunların hepsinin sürecine baktığımız zaman yükümlülük paylaşımı. Zaten biz diyoruz ki temel ülkü olarak siz bize bu yardımı yapmıyorsunuz, bu yardımı Suriyelilere yapıyorsunuz ve daha da ilerisi bu yardımı siz kendinize yapıyorsunuz; çünkü burada kalmasını istediğiniz insanlar eğer yeterli ekonomik desteği, yeterli sizin o sorumluluklarınızı yerine getirmesiniz doğal olarak gelişmiş ülkelere doğru, daha kendilerini iyi hissedecekleri, çocuklarına daha iyi bir gelecek sunacakları yerlere doğru gidecekler. Tabi biz sadece çalışma grupları değil bunun yanında halk temelli kuruluşlarla, göç akademileriyle düzenli olarak bir araya geldik.

Temel amacımız kordinasyon sağlamak, kurumların birbirleriyle yoğun işlerinden dolayı bir araya gelip aslında önemli konuları çözemediği yerlerde biz onları bir araya getirdik. İşte global ilaç sistemi dediğimiz belki de Türkiye'ye yılda 40 milyon lira kazandıracak bir sistemi yapılandırdık. Nasıl biz eczaneden ilaç alıyorsak belli bir sistem dahilinde, Suriyelilerin de bu şekilde ilaç almaları sağlanmış oldu. Biraz önce bahsedildi, onlara verilen haklarla ilgili eğer biz okullaşmayı tam olarak sağlayamazsak bu çocuklarımız gelecekte suç örgütlerinin eline düşecek, dışarıda yetişerek aslında bizim toplumumuza daha çok maliyeti olan çocuklar olacak, bunların hepsinin bilincinde olmak gerekiyor. Biz Suriyelilere harcadığımız para üzerinden bakışımızı ortaya koymamamız gerekiyor. Bugün üç milyon insanın 300 bininin kamplarda olduğunu düşündüğümüz zaman dışarıda olan insanlar kendi ayakları üzerlerinde duruyorlar, yani Batılıların da bize söylediği, bizim taktir ettikleri yaklaşımımız şudur;

Bir kamp yaklaşımımız dünyadaki bütün kamplardaki standartlardan yüksektir, bu taktir edilesi bir durum ve ediyorlar. İki kamp dışı yaklaşımımız, dünyanın hiçbir yerinde mültecilere yönelik yani sığınmacılara yönelik kamp dışı yaklaşım diye bir şey söz konusu değil, yani biz bunları Türkiye'nin her yerinde Göç İdaresi'nin mevzuatı çerçevesinde kendi ayakları üzerinde duracak bir sistem öngörüyoruz. Üçüncüsü de devlet yardımları dediğimiz o kamuoyunda dolaşan miktar. Dolayısıyla uluslararası kuruluşlar üç milyon insanın sosyal bir kriz çıkmadan nasıl Türkiye'de oluyorlar ve hiç bir sorun çıkmıyor sorusunun cevabı bizim kamp dışı yaklaşımımızda gizli. Orada bireylerin bile çok önemli rolleri var, Türkiye halkının %31'i bireysel olarak Suriyeliler'e yardım yaptıklarını ifade ediyorlar yapılan araştırmalarda. Demek ki biz aslında o ensar muhacir kardeşliği yine bizim temelimiz bu; ama yaşanan gelişmelerden sonra örneğin Şanlıurfa üzerinden baktığımız zaman şöyle bir şey de karşımıza çıkıyor; "Biz akraba dedik, din kardeşi dedik ama baktık ki kültürlerimiz çok farklı, erken yaşta evleniyorlar."

Biz, gece erken uyuyup, sabah erken kalkarken onlar çok geç uyuyup, çok geç kalkıyorlar. Dolayısıyla bu şu anda bahsettiğimiz toplumsal gerilim algıları ortaya çıkıyor. Biz bunlarla ilgili şu anda çalışmalar yapıyoruz; onlardan da kısaca bahsedeyim. Tolerans düzeyi ve yeniden yerleştirme araştırması, bu nedir? Aslında bir Türkiye'nin çok büyük deneyim olan Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti deneyiminden yola çıkarak gelen insanları özelliklerine göre belirli yerlere yerleştirmek. Bununla ilgili ne yazık ki aslında sistematik bir çalışmamız olmadığı için bu araştırma sonucunda bununla ilgili bir çalışma inşallah olmuş olacak. Bunun dışında uluslararası kuruluşlar sahada çalışırken denetimsiz bir şekilde çalıştığına dair bir rivayet vardı bununla ilgili bir sistem çalışması yaptık

inşallah o da devreye girecek. Uluslararası kuruluşların yine açtığı toplum merkezlerinin çok sağlıklı olmadığı ve standartları karşılamadığını görerek Türkiye'deki Suriyelilere hizmet eden bütün toplum merkezlerinin haritasını çıkararak onlara standart getirdik, uluslararası kuruluşların da eğer bir toplum merkezi açacaklarsa bu merkezi idare eden Göç İdaresi'ne veya Kızılay'a bildirerek açacağını, bu şekilde açması gerektiğini belirttik. Bunların hepsi onları sahada nasıl yaptıklarından haberdar olmaya yönelik çalışmalar. Türkiye'de göç veri tabanı yok, çok önemli bir şey bu, kurumların yaptıkları işlerden bir yazılım geliştirerek göç veri tabanını oluşturmak Türkiye'nin geleceği açısından da çok önemli. Bununla ilgili çalışmaları başlattık. Türkiye'nin bir iletişim stratejisi yok mültecilerle ilgili. Yani bunlar dilenciler, bunlar kiralari artırıyorlar, bunlar bize ekonomik yük, bunlar oy kullanıyorlar falan böyle bir çok önyargıyı sıralayabiliyoruz aslında bu düşmanlığı da artıran, nefret söylemini de içeren bir şey. Hani biz kadim bir medeniyettik, insanları ağırlıyorduk, biz de komşuluk kültürü vardı bunların hepsini sıralayabiliriz; ama bunlar da çok fazla oluyorlar diyoruz, ekonomik olarak bize yüklerinden bahsediyoruz, aslında olaya tersinden bakmamız lazım bunlar varlıklarıyla geldiler üç milyon insan burada çarşıda alışveriş yapıyorlar, onların getirdiği Türkiye'deki ekonomik hareketlilik, batmakta olan özellikle niteliksiz iş gücünde batmakta olan bir çok organize sanayi, tekstil sanayiye ayağa kaldırdılar. Çalışma izni çıktıktan sonra ne olacak? Şimdi bizde deniliyor ki bizim yerimize onlar yerleştiriliyor. Peki size bir örnek vereyim; Türkiye'de 120 bin sertifikalı sürü yöneticisine ihtiyacımız var, ne demek bu? Çobana ihtiyacımız var. Maaşımız ne kadar? 5 bin lira. Peki buna razı olan Türk halkından Türk gençlerinden insanlar var mı? Yok. Bir kamu kuruluşunun veya bir özel şirketin kapısında güvenik görevlisi, resmi kıyafet

giyerek güvenlik görevlisi olmayı tercih ediyoruz 1500 liraya. Peki biz Suriyelileri 120 bin kişiyi burada istihdam etmeye çalışsak; “Hayır, hayır bizim işimizi elimizden alıyorsunuz.” Demek ki biz de böyle bir şey değil, biz Türkler’in, Türk toplumunun, bizim gençliğin veya bizim nitelikli iş gücümüzün gitmediği yerlere Suriyelileri istihdam ediyoruz. Yani A ilindeki İŞKUR’a diyoruz ki, sizin her ay açıkladığınızı; meslekler hangileri? Bunlar. Peki bu beş meslek neden hiç dolmuyor? Neden hiç Türkler talep etmiyor? İşte etmiyorlar. Peki o zaman bunlara mesleklerini belirlediğimiz veya mesleki eğitim verdiğimiz Suriyelileri yerleştirecek, bu size katkı sunar mı? Tabii ki katkı sunar. E o zaman ,o ildeki Türk gençlerin, nitelikli insanların veya nitelik olmadığı için belli bir niteliğe sahip olmadığı için talep etmediği alanları bu nitelikli insanlardan doldursak mahsuru ne? Dolayısıyla veya şöyle bir örnek vereyim: Deniyor ki, biz sınavla giriyoruz üniversiteye, onlar sınavsız giriyorlar. Şöyle basit bir istatistik vereyim yüz bin tane yabancı öğrenci kontenjanımız var yani bizim gençliğin kontenjanını hiç etkilemeyen bir kontenjan ayarlanmış yabancı öğrencilere. Peki bunun kaç tanesi dolmuş? Yarıya bile dolu değil. Peki bunun içinden kaç tanesi Suriyeli? Beş bin tanesi. O zaman bazı bilgileri gerçi biz de iletişim stratejisini oluşturuyoruz diyoruz ya işte bundan dolayı, biz de kendimizi, Türkiye olarak hem uluslararası alanda anlatamıyoruz hem de kendi halkımıza kendimizi anlatamıyoruz. Biz diyoruz ki, Suriyeliler, biraz önce belki bahsedilmiştir ben yoktum, Suriyeli akademisyenler toplantısı yaptık bir portal oluşturduk on gün içerisinde dört bine yakın başvuru oldu. Bunun 1500 tanesinin akademisyen, 1500 tanesinin nitelikli insan olduğunu düşünün, tersine beyin göçü dediğimiz şey, yani kalpleri burada atarken iş bulamadığından dolayı, kendilerine iş imkanı sunulmadığından dolayı, Avrupa’ya yani Kanada’ya, Amerika’ya, Fransa’ya, Almanya’ya giden insanlar bile başvuruyorlar. Suriye hem fasih Arapça’nın konuşulduğu yer hem de belli alanlarda nitelikli insanların olduğu yer. Biz pastayı paylaşmayı değil, pastayı birlikte büyütürüz bunun hesabını yapıyoruz. Onları da işin içine katarak, yeni ekonomik alanlar oluşturarak, onların hem finansmanlarını hem de iş güçlerini nasıl devreye sokarız bu önemli. Geleceğin Suriyesi’nin inşasında Türkiye’de okuyan Suriyeliler’in, gençlerin önemli bir rolü olacaktır, buna yönelik çalışmalarımız var. Bu hep böyledir, diaspora yeniden ülke kurulduğunda burada etkin olur. Bizim özellikle modelleme çalışmasıyla ilgili biraz önce de bahsettim, bizim çok önemli çalışmalarımız var ama dünyaya anlatamıyoruz. Bir model yapmamız gerekiyor bu çok önemli. ■

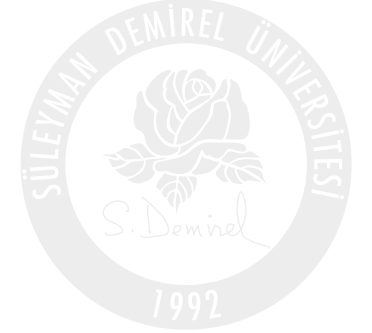
2. Oturum

Anadolu Ajansı Genel Müdür Yardımcısı Metin MUTANOĞLU

Ben bir taraflıyla haberci gözüyle meseleye bakıp, diğer taraftan bir insan olarak, bu ülkenin bir çocuğu olarak Suriyeliler meselesine baktığımda gerçekten iftihar ediyorum. Sizin şu an buradaki sabırla bekleyişiniz, bu konuşmaları dinleyişiniz bile bir iftihar meselesi olarak bence kayıt altına alınması gereken bir şey. Savaşlar gerçekten korkunç, ben iki-üç savaş bölgesinde bulundum. Savaşlar özellikle erkekler için hiçbir güçleri olmamasına rağmen, var güçleri ama kadınlar, çocuklar ve yaşlılar için gerçekten yıkıcı. En basitinden baktığımız da normal hayatınızın düzeni bozuluyor. Yani sabah kalkıp işe gidişiniz, sabah kalkıp bir kadın için çocuklarına kahvaltı hazırlama, kocasını işe uğurlama, çocuklarını okula gönderme düzeni bozuluyor, bu sefer başka bir şey devreye giriyor. İnsanların çadırlarda yaşadığı, başkasının eline baktığı, kendi ülkenizde belki çok önemli pozisyonlardasınız, ben böyle insanlara rastladım, sığındığımız ülkede aslında sizi hiç kimse tanımıyor ve orada hayatta kalmanız gerekiyor, yeni bir hayat kurmanız gerekiyor, hayata sıfırdan başlamanız gerekiyor. Dolayısıyla Suriye'nin yanında Türkiye değil de atıyorum sadece İran ile sınırlı olsaydı belki çok sıkıntı yaşayacaktı ya da başka bir ülke olsaydı çok sıkıntı yaşayacaktı ama Suriyeliler için gerçekten güvenli bir liman olarak Türkiye'nin var olmuş olması onlara kendi ülkelerini de anımsatacak, halkımızın onlara göstermiş olduğu misafirperverlik onlara kısmen de olsa buldukları zor durumu unutturacak bir durum ve imkan sunuyor. Bu önemli bir şey çünkü yaklaşık olarak üç milyon Suriyeli şu an bizim ülkemizde yaşıyor.

“ Anadolu Ajansı Gözünden Göç ve Mülteciler ”

Az önce bir yerde de söyledim arkadaşlara yani birçok ülkeden daha fazla nüfusu şuan Türkiye barındırıyor, son dört-beş yıl içerisinde. Üç milyon nüfuslu çok az ülke var, onlarca ülke var bunun altında nüfusu olan. Böyle büyük bir nüfusu şu an Türkiye kendi içerisinde barındırıyor ve bütün illerimizde, bütün ilçelerimizde, bütün köylerimizde neredeyse Suriyeliler'e rastlamak mümkün ve bunlar adli vakalara baktığımızda ciddi anlamda suça bulaşmamış olduklarını görüyoruz. Gelmişler, mağdur bir şekilde gelmişler ama bu maduriyetlerini taşkınlıklara, bir takım adli olaylara dönüştürmeden sessiz sakin bir hayat kurmaya çalışıyorlar. Şu ümitte yaşıyorlar “Bir gün geri döneceğiz.” Ben 2008 yılında Ürdün'de Gazze diye bir kamp var yani Ürdün'de Filistinliler'in yaşamış olduğu bir kamp burada 40 bin Filistinli yaşıyor ve bunların tamamı Gazze'den gelmiş. Biz orada onlarla konuşurken ilginç bir şey söyledi yaşlı bir amca, kampın en yaşlı isimlerinden bir tanesi, 1948 yılında bu kampa gelmişler. Dedi ki “Biz bu kampa geldiğimizde bize dediler ki ya zaten Gazze'deki mesele üç ay sonra biter, dolayısıyla

üç ay sonra geri döneriz. O zaman Ürdün Hükümeti bize 14 dinar para veriyor, 24 dinar para veriyor, 24 dinar'a yaptırılacak ev var, 14 Dinar'a yaptırılacak ev var. Biz çoğumuz o 14 dinarlık evlerden yaptırдық, bir gün tekmeyi vurur yıkar gideriz diye. O evlerde 60 sene yaşayacağımızı bilseydik o zaman 24 dinarlık evlerden yaptırırdık kendimize.” Şimdi bu gerçekten insanlar için müthiş bir şey. Vatan algısı her birimiz için çok önemli bir şey, yani Suriyeli insanlar vatanlarından uzaklar ve orada belki de çok küçük bir toprak parçası var, onu bırakıp, kaçıp geliyor. Geldiği yerde isterseniz dünyanın en güzel imkanlarını sunun, o vatan isteyecektir. Burada böyle bir psikolojiyle, böyle bir sosyolojiyle karşı karşıyayız. Ben Türk halkının geniş ve engin göğsünde bu psikolojiyi erittiğini düşünüyorum. Birçok yerde insanlar biz bunların haberini yapıyoruz az sonra ondan da bahsedeceğim. Birçok yerde bunu görüyoruz işte evinin bir kısmını Suriyeli bir aileye vermiş, tarlasının bir kısmını vermiş oradan geçim sağlasın diye ya da bir tane evi var kiraya vermek yerine bir Suriyeli'ye vermiş, bu tür çok fazla hikaye var ve bu

bir gurur meselesi ve bu ülkenin bir çocuğu olmaktan gurur duyuyorum ben gerçekten.

Biz AA olarak Suriyeli mülteciler konusuna tabii ki öncelik veriyoruz çünkü şu an Türkiye'nin iki önemli konusu varsa bir tanesi Kürt sorundur, bir tanesi de Suriyeliler sorundur. Suriyeliler meselesiyle ilgili olarak biz Suriyelileri 4 kısma ayırıyoruz arkadaşlar. Bunlardan bir tanesi: Suriye içerisinde ki Suriyeli mülteciler yani iç güç dediğimiz şey yani Hama'dan, Humus'dan, Rakka'dan, Banyas'dan ve Suriye'nin diğer bölgelerinden insanların kaçıp Türkiye sınırında ki kamplara yerleşmiş olmaları ya da Suriye içerisinde ki ailelerinin, akrabalarının ya da boş buldukları bir köye yerleşmiş olan Suriyeliler ve bunlar orda yaşam mücadelesi veriyorlar. Bu Suriyeliler özellikle Suriye sınırı içerisinde kamplarda: Birleşmiş Milletlerin, İHH gibi Türkiye de ki başka bir takım sivil toplum kuruluşlarının da yardımlarıyla, Türkiye halkının da başka bir takım yöntemlerle ulaştırdıkları yardımlarla burda hayatta kalmaya çalışıyorlar. Bunlar daha çok çadırlarda yaşıyorlar ve yaz kış o çadırlarda yaşam mücadelesi veriyorlar ben geçen sene hemen Suriye sınırı içerisinde Atme Kampı'na gitmiştim. O kampta bir kadınla tanıştık daha doğrusu böyle dolaşıyorduk ,bir kadın önümüze çıktı bizi durdurdu. Kadın ellerini göğüslere vurarak artık ölmek istiyorum, intihar etmek istiyorum dedi; çünkü hem kendi 3 tane çocuğum kaldı kocam öldü, hem de kardeşim öldü bizim gelinimiz kaçtı onun da çocuğu var 6 tane çocuk bende hepsi küçük küçük, hepsine bakıyorum dedi. Peki dedim bunları nasıl yıkıyorsun? Arkadaşlar kadın çadırın içerisinde böyle çamurdan bir duşa kabin yeri yapmış, ordan oluk vermiş dışarıya doğru. Orada o çadırın içinde yıkıyor çocukları kendisinde orda yıkıyor bir kadın olarak ve onları dinleyince gerçekten Cenab-ı Hak hiç bir ülkeye bu savaş illetini göstermesin. Zor bir şey kadın ve çocukları için.

Anadolu Ajansı'nın şu an Suriye'nin kuzey bölgelerinde çok geniş bir ağı var. Yani heralde bütün dünya ajanslarından çok daha iyiyiz biz. O yüzden arkadaşlara hep şunu söylüyoruz siz sormazsanız kimse sormaz, siz görmezseniz kimse görmez. Bu şiarla Anadolu Ajansı muhabir arkadaşlarımız bölgeye gidiyorlar ve ordan fotoğraflar, görüntüler alıp aktarmaya çalışıyoruz. Zorlukları var mı? Elbette zorlukları var. Türkiye'nin zaman zaman kapıyı tamamen kapatıyor olması bizim giriş çıkışlarımızda da sıkıntılar oluşturuyor yani bize de kapı kapanıyor. Mesela biz de son 25 gündür belki bir aydır giremedik Suriye'ye. Bunu da bir takım güvenlik önlemlerinden dolayı kapatıyorlar kapıları. Bir de maalesef bizde bir şey var; yetkililerimiz biraz insiyatıf kullanmak istemiyorlar, korkuyorlar. Son bir aydır biliyorsunuz özellikle Halep-Azez arasındaki hat kapandığı için ve PYD biraz daha o bölgeyi daralttığı için çok az bir kısım kaldı kuzeyde. Azez kasabası ve civarındaki köyler kaldı. Dolayısıyla işte fırtına obüsleriyle biz orayı vurarak durdurduk yani orayı pek tekin bulmadıkları için bir gazetecinin bile giriş çıkışına izin verilmeyen bir yerde şu an onbinlerce insan geçiyor ve bu PYD'nin ilerlemesiyle her-

kes endişeye düşüyordu yani bu insanların durumu ne olacak diye endişeye düşüyordu. Biz oraya elimizden geldiği kadar çeride ki arkadaşlarımız üzerinden ulaşmaya çalışıyoruz. Şunu da söyleyeyim Anadolu Ajansı'nın Suriye'de iki şehidi var. Bunlardan bir tanesi Salih Mahmut diye bir kardeşimiz. Anadan Bölgesi'nde bombalı bir araç patlatılması sonucunda geçen sene vefat etti. Bir başka arkadaşımız da güney tarafında bir yerde bundan iki ay önce vefat etti. Bir tanesi bizim Kuzey Suriye'de ki operasyonlarımızı yürüten koordinatör bir arkadaşımızdı. Hatta şimdi Anadolu Ajansı'nın bir konferans salonu var inşallah yakında onun ismiyle salonu açacağız ismini yaşatmak için. Ön tarafında da bir müze yaptık onun fotoğraflarından ve kıyafetlerinden oluşan. Böyle bir zorluk içerisinde tabii ki görev yapıyorlar arkadaşlarımız çünkü ben iki sene önce gittiğimde Azez kasabasına doğru gittik ve bombalama anını hissettik gördük daha doğrusu. Belki iki dakika sonra gitseydik bulunduğumuz yer bombalanacaktı. Sürekli olarak sivillerin yaşadığı yer bombalanıyor ve insanlar o bombardımanın altında yaşıyorlar yani düşünün yine dükkanlar açık oluyor, insanlar yine tarlalarını sürüyorlar ama başınıza ne zaman bir bomba düşeceğini hiç bir zaman bilmiyorsunuz. Bizim Suriyelileri kategorize ettiğimiz ikinci konu sınırdaki kamplarda yaşayan Suriyeliler. Bunlarda rakam verilmiştir ama bizde ki rakam 26 ayrı kampta 274 bin Suriyelinin yaşadığı yönünde bir rakam var bizde. Bunlar tabii bizim Göç İdaresi'nden aldığımız rakamlar. Buraya da zaman zaman giriyoruz ordaki mültecilerin durumunu haberleştiriyoruz; ama şunu da söyleyeyim. Orda gerçekten devletimiz uluslararası toplumun da takip ettiği bir hizmet sunuyor Suriyelilere; ama siz ne kadar iyi hizmet sunarsanız sunun o çadırın içerisinde, o kampın içerisinde devam eden hayat insan açısından sıkıntılı olmaya başlıyor bu da işin başka bir tarafı.

Bununla bağlantılı olarak üçüncü kategorize ettiğimiz nokta: kamplarda değil de Türkiye'nin başka noktalarında yaşayan Suriyeliler. Baktığımızda bunlarda toplumda giderek entegre olmaya yüz tuttuğunu görebiliyoruz. Mesela zaman zaman arkadaşlarla bunlarla ilgili haber yaptırıyoruz özellikle insan hikayeleri yaptırıyoruz Suriyelilerin nasıl yaşadığını görmek açısından. Mesela geçen günlerde spor konusunda şu an amatör kulüplerde yetişmeye başlayan Suriyeli çocuklar var. Futbolda da var, voleybolda da var, güreşte, hentbolda ve diğer atletizmde Suriyeli çocuklar şu an görev almaya başladılar. Bu da yavaş yavaş bu toplumla kaynaştıklarını gösteriyor. Onlar Türkçe öğreniyorlar, bizim onlarla kaynaşan ailelerimizde kısmen Arapça öğreniyor. Bunu unutmayalım bu insanlar bir gün dönecekler; ama inşallah her zaman söylüyorum bunların %20-25'lik kısmı dönmez, burada kalırlar çünkü ülkemizin gelecekte de zenginliğini oluşturacak şeyler. Bizim Arap dünyasına açılacak kapımız. Yani şimdi evlilikler oluyor Suriyelilerle, akrabalıklar oluşuyor. Yarın Suriye ile doğal bir entegrasyon sağlamış olacağız biz. Buradan akrabaları ziyarete gidecekler, oradan buraya gelecekler. Aslında sınırları doğal olarak kaldıran bir süreç yaşanıyor bunları uzun vadede görmek lazım. Biz buna bağlantılı olarak Suriye medyasının geleceğini de hesaba katarak Anadolu Ajansı'nda çok sayıda arkadaşı şu an istihdam etmiş durumdayız. Hedefimiz şu; Suriye'de bir gün demokratik bir süreç başladığında, gerçek demokrasiye geçildiğinde bu insanlar Suriye medyasında gidip profesyonelce yer alsınlar. Bir haber nasıl yazılır? Bir televizyonculuk nasıl yapılır? Bir ajanslık nasıl yapılır? Bütün bunlar için şu an alttan yetişen bir ekip var. Bunların bir kısmı bizde bir kısmı başka yerde var; ama bizde büyük bir kısmı var. Yani Arapça servisimiz var bizim. On ayrı dilden bir tanesi bizde Arapça. Bu haber ajansının %80'i Suriyeli arkadaşlardan olu-

şuyor. Onlar bize çok büyük güç katıyorlar; ama dediğim gibi asıl mesele bunların geleceğın Suriyesinde yapacakları etkidir. Dolayısıyla doğal bir entegrasyon yaşanıyor şu an bunu görmemiz gerekiyor.

Bir başka konu bizim ilgilendiğimiz Suriyeliler meselesiyle ilgili: Göç edenler. Gerek göç etme yolundakiler, gerek göç etmiş olanlar bunlar başka bir trajedi. Mesela şu an Makedonya sınırındaki İdomeni Bölgesi'nde gerçekten çok zorlu durumla olan Suriyeliler var. Yağmur altında çadırlarda yaşayan, hatta bazıları çadır bulamayan Suriyeliler var. Tabi onlar açısından büyük bir trajedi. Avrupa'ya, Amerika'ya bunlar ulaşıyorlar, on sene sonraya baktığımızda, Suriye'ye müthiş bir beyin göçü geri dönüşü olacaktır bunlar.

Bizim Suriye haberlerini takip ederken, bir özel Suriye masamız var. İçerisinde Suriyeli arkadaşların da yer aldığı Suriye masasıyla takip ediyoruz. Suriye'deki gelişmeleri ve anlık takip ediyoruz. Yani kuzeyde herhangi bir yer bombalandığında bizim mutlaka anlık olarak haberimiz oluyor. Kaç kişi öldüğüne dair bilgi bize mutlaka geliyor. Suriyeli mültecileri bir insani perspektif üzerinden değerlendiren bir çalışma içerisindediriz. Bunu yaparken de, hep arkadaşlarımıza şunu söylüyoruz; Suriyelilerin burada bir misafir olduğunu unutmayalım. Ve onlara mutlaka misafir gözüyle bakıyoruz. ■

2. Oturum

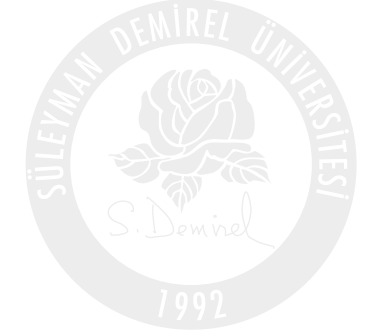
TİKA Ürdün Temsilcisi Mehmet Sıddık YILDIRIM

Sabahtan beri bu paneli izleyince insan şunu demekten kendini alıkoyamıyor. Allah-u Teala kimseyi devletsiz, vatansız bırakmasın. Hiç kimseyi de ölümlü, ölüm tehlikesiyle, açlıkla imtihan etmesin. Sayın başkanın da dediği gibi yaklaşık 25 yıldır Arap coğrafyasında çalışıyorum. Şam Üniversitesi Basın-Yayın mezunuyum. 17 yıl Suriye’de yaşadım. Suriye, Lübnan, Ürdün, Suudi Arabistan, Mısır, Kudüs’te çalıştım en son da şu anda TİKA Koordinatörü olarak görev yapmaktayım.

Konuşmama geçmeden önce iki tane anektodumu anlatmak istiyorum. Birincisi Suriyeli kardeşimizin bana söylediği bir şey vardı, dünyayı bilen, ticaret yapan, dünyayı gezen bir insan söylediği cümle hakikaten bizim milletimizin alicenaplığını ortaya koyan bir cümleydi diyor ki Suriyelilerin en çok hak ve hukuklarını sahip olduğu ülke Türkiye’dir diyor bu çok önemli bir cümle şu an da burada bulunmamızın temel esprisi de bu zaten. Bir başkasını ortaya koymak için yine Suriyeli akademisyen ve etkin bir STK’nın başında olan bir insanın söylediğini söylemek istiyorum. Biz Suriyelilere yardım ettiğimizde, Ürdün’de bulunan mültecilere yardım ettiğimizde bize hep şunu söylüyorlardı: siz kara kaşımıza kara gözümüze mi bu harcamaları yapıyorsunuz?

Niçin bu harcamaları yapıyorsunuz? Böyle bir soru sormuştu. Ben de cevaben şöyle demiştim sizin bu üzerinize bastığımız zeminle, bizim üzerine bastığımız zemin arasında dağlar kadar fark var. Biz bir vakıf medeni-

“ Göç-Mülteci Sorunu Bağlamında TİKA ve Son Gelişmeler ”

yetinden geliyoruz. Bizim kültürümüzde, geçmişimizde bu çok etkin ve dedelerimiz insanlara değil afedersiniz hayvanlara bile bakan, onları besleyen vakıflar kurmuşlar. Aramızdaki fark bu demiştim.

Şimdi konu bağlamında özellikle ülkemizin Suriyeli göçmenleri, Suriyeli muhacirleri birden bire karşısında bulduğu bir krizle karşı karşıya kalmıştır; ama bundan önce Ürdün gibi ülke 1948’den beri yani kuruluşundan hemen iki yıl sonra Filistinli kardeşlerimize kapısını açmış ve oraya yerleştirmiş olan bir ülke. Ürdün’de 1948-63-72 ve 2006 yılında olmak üzere beş taraftan göç gelmiştir Ürdün’e. Yaklaşık 2 milyon 200 bin kişi yaşamakta. Bunlardan bir kısmı ilk gelenlere biraz önce Metin Bey’de değindi. Gazze’den gelenler var. Bu Gazze’den gelenlere devlet vatandaşlık vermiyor ve hiç bir sosyal, mal, mülkiyet edinme hakları yok. Vermemesinin temel politikası geri dönsünler şeklinde ifade ediliyor. Diğer kamplarda ise yaklaşık 2 milyon 200 bin kişi yaşıyor. Bunların bir kısmı vatandaş, bir kısmı göçmen ve daha çok bir çok statüye bölünerek bu insanlar

13 ayrı kampta barındırılıyor. Şimdi Ürdün bağlamında bakacak olursak Ürdün bu göç krizini fırsata çevirmiş ve göç ekonomisi oluşturmuş vaziyette. Yıllık bütçelerini yaptıklarında Batı ülkelerinden şu kadar yardım gelecek, diğer ülkelerden şu kadar yardım gelecek şeklinde kendi bütçesini bu şekilde oluşturan bir ülke. Bir çok sorunları var tabii ki yani en temelde baktığımız zaman temelde en büyük arzuları okumak, yurt dışına gitmek ve 3. bir ülke vatandaşı olmak olarak sıralanabilir. Şehre baktığımızda özellikle Avrupa’ya gitme konusunda çok büyük çaba sarf ediyorlar ve bir kısmı yol olarak da Türkiye üzerinden gitmeye çalışıyor. Filistinlilerin dediğim gibi en büyük arzusu okumak. Burası üniversite olduğu için söylüyorum. Tıp ve mühendislik alanında eğitim görmek ve hayatlarını bu şekilde devam ettirme yoluna gidiyorlar. Biz TİKA olarak özellikle Lübnan’da bulunan Suriyelilere, Filistinlilere ve Ürdün’de yine bulunan Suriye ve Filistinlilere imkanlarımız ölçüsünde özellikle kapasite artırımı konusunda yardım etmeye çalışıyoruz. Kadınlara, yaşlılara, çocuklara, engellilere kurslar düzenliyo-

ruz, çalışmalara yapıyoruz. Şimdi biz bu coğrafya da maalesef ortadoğu coğrafyası. savaşların, göz yaşlarının sürekli aktığı bir coğrafya. Bazı araştırmalarda Orta Doğu'da barışın en fazla 20 yıl sürdüğü yazılmakta, çizilmektedir. Dolayısıyla bu coğrafyada ki insanların maalesef kaderi savaş ve gözyaşı üzerine kurulu olduğu bir durum var. Ürdün'de toplamda 3-4 ülkenin göç eden insaları var. Birincisi Filistinliler 2 milyon 200 bin dedik. İkincisi ise Mısırlılar yaklaşık 800 bin kişi var. Mısırlılar genelde tadilat, tamirat ve diğer alanlarda çalışıyorlar. Yani hizmet sektöründe çalışıyorlar. bu sektörlerde özellikle Ürdün'le çalışmak istemiyorlar, hep devlet kurumlarında, askeriyede, emniyette, sivil savunmada ve diğer işte bürokraside çalışıyorlar. Mısırlılar tamamen bu alanı kapatmış vaziyetler dediğim gibi 800 bine yakın göçmen var. Mısırlılardan sonra Iraklılar var Ürdün'de. Yaklaşık 500 bin kişiye yakın Iraklı var. Özellikle 1. Körfez, 2. Körfez ve Saddam Hüseyin'in devrilmesinden sonra Ürdün'e çok büyük oranda sermaye sahibi Iraklı geldi. En büyük uğraş alanları inşaat ve şu anda emlak piyasası neredeyse onların elinde. Ürdün'ün alt yapısına çok büyük katkıları oldu. Özellikle devlet kurumlarının yapılanmasında, alt yapıda, üst yapıda çok büyük destekleri oldu ve şu anda yaklaşık 500 bin kişiye yakında Iraklı var. Tabii Ürdün çıkarmış olduğu kanunlarla bir Suriyeli, bir Iraklı, bir Mısırlı yatırım yapabilmesi için bir yabancıнын en az 5 katı kadar sermaye yatırmak zorunda veya bir Ürdünlünün 350 katı kadar sermaye yatırmak zorunda bu şekilde ülkeye müthiş bir para kaynağının akmasını sağlıyorlar. Tabii bu tür çalışmalar belli bir süre devam ettikten sonra, bütün sermaye sahipleri, yatırım sahipleri ülkeden kaçmak zorunda kalıyor çünkü ülkede bildiğim kadarıyla 280'in üzerinde vergi çeşidi var. Dolayısıyla yatırımcı geldiği zaman ilk etapta yatırım yapıyor ama ondan sonra önüne çıkan engellerden dolayı yatırımı durduruyor ve kendisine başka bir yatırım kaynağı arıyor. Bu konuda çevremizden duyduğumuz kadarıyla en çok yatırımın yapıldığı ülke Türkiye. Mısır'da mesela rahat edemediler Suriyeliler belli bir süre geçtikten sonra orayı terkettiler. Ürdün'de yine bu zorluklardan dolayı Türkiye'ye geldiler dolayısıyla geçici bir yeri gibi Ürdün'ün pozisyonu o şekilde. Suriye'den özellikle Ürdün'e gelmelerinin bir kaç nedeni var. Birinci akrabalık bağları var yani Ürdün'de biliyorsunuz bir aşiretçilik sistemi var. Bir aşiret devleti. Güney Bölgesinde Dela'dan ve Şam'a kadar olan bölgede o coğrafya birbirine akraba olan bir durumda ondan dolayı da Ürdün'e gelmekte. Coğrafi yakınlıktan dolayı çünkü Şeyh Vadisi dediğimiz bir vadi var. Yani verimli bir vadi. Hep birbirleriyle alışverişi olan, akrabalıkları olan Kültür benzerliği var. Aynı coğrafya aynı dili konuşmanın rahatlığı var. Dolayısıyla Suriyeliler ilk etapta Ürdün'e çok büyük oranda geldiler. Ama şuan da gitmek çok zor. Medyada söylenen açık kapı politikası yerine belki günde 50-60 mültecinin geldiği bir duruma düşürüldü.

Artık Ürdün'ün toplum ve ekonomik olarak mültecileri kaldıracağı kapasitesi kalmadı. Gelen mülteci sayısı neredeyse nüfusun %1- ile 15'i kadar geldi. Şu an Ürdün de 1 milyon 262 bin Suriyeli var. Yaklaşık 120

bini kamplarda geri kalanları da şehirde kalıyor. Özellikle sınır bölgesine yakın olan il, ilçe ve kasabalarda Suriyeli sayısı Ürdün halkının sayısından fazla. Ve bu hoşnutsuzluk hükümetin ve yetkililerin de diline yansımış durumda.' Artık döşünler kendi ülkelerine gitsinler açıkça ifade ediyorlar.' Suriyelilerin bulunduğu kamplarda ½60 üstünde çocuk ve kadın bulunmakta. Özellikle Zateri kampı çocuk ve kadınlardan oluşmakta. Hayatlar gerçekten çok zor. Su sorunu var. Temel de zaten Ürdün dünyanın su yönünden en fakir 4. Ülkesi. Dolayısıyla su ve barınma en büyük sıkıntı. Güvenlik konusunda hiçbir sıkıntıları yok hükümet gerekli tedbirleri alıyor. Ama diğer yandan hırsızlık, küçük suçlar gibi sorunlar oluyor.

Şimdi kamplarla ilgili ufak bilgiler vermek istiyorum;

Beş tane kamp var. Zateri kamp 12 ayrı mahallede oluşuyor. Ürdün devleti her bir mahalleyi başka bir ülkeye alınca etmiş. Başta Birleşik Arap Emirlikleri olmak üzere Katar, Fas, Suudi Arabistan, İtalya ve diğer körfez ülkeleri ihtiyaçları karşılamaktadır. Devletin üzerin de hemen hemen bir yük yok sadece idaresi ile meşguller. Bu idareyi de BM ile yürütüyorlar. Ama dünyaya kendisini ekonomisinden en fazla zarar gören bir ülke olarak enpoze edip şu zamana kadar yaklaşık 1 milyon dolara yakın yardım almış durumda. Suriyelerin çalışma izni yok. Sağlık hizmetlerini ücretsiz alıyorlar. Ama devlet hastaneleri yeteri kadar olmadığı için özel hastanelere gittiklerinde o ücreti ödemek durumunda kalıyorlar.

En büyük sorun su sorunu. Bizim firmamızda bir proje gerçekleştirdi. 350 kilometre uzaklıktan Ürdün'e su getirildi. Fakat getirilen suyun Suriyelilerden dolayı kendi vatandaşlarına vermediğini ifade ettiler. Bir proje gerçekleşti bizim Gama firması 350 km'de bir su getirdi fakat ge-

tirilen proje Suriyelilerden dolayı hiç bir faydası olmadan yani kendi vatandaşlarına bir faydası olmadan Suriyeliler'e bir serzeniş var. Son olarak da toplumsal olaylar var, toplumsal olaylar da hani çok fazla cinayet hiç duymadık yani dediğim gibi sadece hırsızlık işte araba çarpmasından kaynaklı ufak çaplı olaylar var. ■

2. Oturum

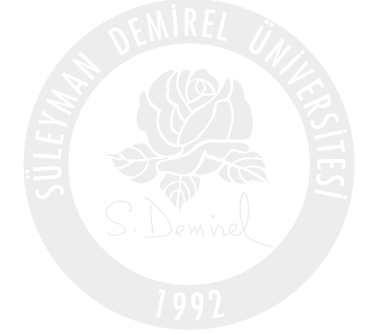

Yeni Şafak Gazetesi Yazarı Merve Şebnem ORUÇ

Artık çok hızlı ilerleyen bir çağdayız, dijital çağ böyle ışık hızıyla gidiyor. Gençler çok uzayan şeylere dayanamıyorlar o yüzden biraz güncelle kafaları açabiliriz. Mesela sabahları beri sosyal medyayı takip ediyorum, biliyorsunuz bugün AB ile Türkiye arasındaki anlaşmanın bir parçası olarak bir kısım mülteci Türkiye'ye geldi, bir kısım mülteci de burdan Almanya'ya gitti. Yalnız ben mülteci diyorum da özellikle yabancı basından takip ediyorum bu haberleri, mülteci ifadesi özellikle Batılı medyada, dünya medyasında mülteci kelimesi kullanılmaktan kaçınılan bir ifade bunun yerine göçmen hatta kaçak göçmen ifadesi sıklıkla kullanılıyor. Şimdi bunların arasındaki farka girmeyeceğim çünkü sabah Muhittin Bey anlattı oldukça güzel bir şekilde ama kabaca şunu söylemek gerekiyor herhalde göçmen kendi isteği ile göçen aslında evini terkederken düşünen, seyahatini planlayan, sevdikleriyle vedalaşabilen, oraya gidip şartları beğenmediği zaman, zorluklarla karşılaştığı zaman dönebilecek bir yuvası olan bir insan demek lakin mülteci öyle değil.

Mülteci kaçmak zorunda kalan, canını kurtarmak için, kurtarmak zorunda olduğu için evinden kopmak zorunda olan bireylere söyleniyor. Bunun teknik boyutları var bugün bu anlaşmanın yapılıyor olmasında da aslında medya da belki ısrarla belki biliçsizlikten ki açıkçası BBC gibi kökenli kuruluşların Orta Doğu masalarının temsilcileri de bilerek ve isteyerek tekrar tekrar bu ifadeleri kullanıyorsa bunun bilinçsizlikle olduğunu düşünmüyorum. Buna karşılık olarak bugünkü anlaşma yapılabilir,

“ Göç ve Mülteci Sorunu, Avrupa ve Dünyanın Soruna Bakışı ”

istenilen yani mülteciler neredeyse MTA gibi pazarlık konusu olabiliyor, batı açısından değerlendiriyorum bunu. Şimdi bunun gayri insani duran bir tarafı var zaten bu gayri insani duran mesele sanki bu insanlar keyfi bir şekilde Avrupa'ya gitmeye çalışıyormuş, ülkelerinden kaçıyorlarmış gibi gösterilmesi açıkçası dehumanizasyon belki diyebileceğimiz yani insanlıktan çıkarma, insani vasıflarından arındırma da bir arada değerlendirilebilecek bir şey, sanki kaçmak zorunda kaçmak zorunda kalmış insanların acılarını yok sayıp onları kendi isteğiyle göç eden insanlarla bir tutmak onların aslında yardıma da layık olmadıkları, özgürlüklerinin kısıtlanabileceği hatta biraz daha ağır bir ifade olabilir ama insan değil insan altı varlıklar olabileceği gibi anlamlar okuyucunun zihnine kazıyor. Şimdi neden bu önemli? Medya bunu yazabilir, biz de okuyabiliriz diyebiliriz ama medya kamuoyunun algısını biçimlendirmede inanılmaz rol oynuyor.

Bugün Suriye meselesi, üzüntüyle söyleyeceğim, İslam dünyasının bir başka meselesi olan Gazze kadar bile popüler olamıyorsa,

Mısır kadar popüler olamıyorsa uluslararası medyanın bu konuda nasıl çalıştığının, nasıl haber yaptığının ciddi manada etkisi var. Çünkü politikacılar sonuçta özellikle bu meselede ya kamuoyu baskısıyla hareket ediyorlar ya da kamuoyu baskısının kurbanı oluyorlar ve bu nedenle kamuoyunun algısını dönüştüren medyanın burada oynadığı yol önem arz ediyor. Şimdi bu göçmen ve mülteci meselesinin haricinde sizler de okuyorsunuzdur sıkça oldukça fazla mültecilerle ilgili haber çıkıyor. Bu haberlerin içeriği çoğunluklar kesinlik arz etmeyen bilgilerle dolu ki haber aslında gerçek bilgiye dayalı olması gereken konunun da biraz zorluğundan kaynaklanarak ya da buna sığınarak kesinlik arz etmeyen haberler oldukça fazla uluslararası medya da yer alıyor. Mülteci meselesi özellikle güvenlik sorunuyla, Batının değerlerini tehdit edebildiği iddia edilebilen meselelerle, AB'nin elden gittiğiyle kaba bir tabirle bu tarz yorumlarla iç içe geçerek veriliyor ve açıkçası bir göçmen retoliği oluşuyor. Politikacılar, medya kendi ürettikleri bilgiyi sonrasında geri dönüşüm ile halktan alıyorlar ve halk mültecileri istemiyor. Halkın

bu konuda bize koyduğu bir bariyer var diyerek bize geri satıyorlar ve bu bir dönüşüm şeklinde devam ediyor. Açıkçası işin başka boyutları da var yani bu dehumanizing meselesi, canavarlaştırma, insani vasıflarından arındırma meselesi işte görüyorsunuz batıdaki kampların durumunu mesele yani özgürlüklerinin ellerinden alınabileceği, o kampların içerisinde neredeyse toplama kamplarında yaşayabilecekleri yani temel insani haklarından mahrum edilebilecekleri gibi bir alt bilinç oluşturuyor aslında okuyucuda ve aslında okuyucuya bir ahlaki yargılama hakkı veriyor. Sağlık yardımı almaları, iş konusunda destek olunması, yemek, hatta oy verme gibi temel meselelerinin aslında onlar için söz konusu olmadığı gibi bir alt bilinç oluşuyor ve hepimiz bunun farkındayız aslında bizim ülkemizde dahi çünkü Batılı medyadan çokça besleniyoruz. Suriye meselesi gerçekten bir insani trajedi olarak hala anlatılmıyor. Bizde ise az önce Ali Bey de bu ifade ile anlattı bizde göçmen ifadesi pek kabul görmedi çünkü Batı buna aşına orda biraz kullanılıyor, biz de Suriyeliler diye bir ifade oluştu biliyorsunuz ve bu Suriyeliler'in altı uzunca bir zamandır, son dönemde biraz yavaşladı, Aylan Kürdi ile beraber pek çok şey değişti ama öncesinde biliyorsunuz dilenciler, cihatçılar, sakallılar diyerek aslında bizim için tehdit içeren, bizim güvenliğimizi tehdit eden bir anlam ifade etmeye başladı. Onların Suriyeli insanlar, Suriyeli çocuklar, Suriyeli kadınlar olduğunu unuttuk, unutturulduk. Şimdi başka sıkıntılar da var işte problemlerin yerine tehditler alıyor, bunların hepsi bir aradayken fırsatları göremiyoruz, medya da bu manipülasyonun yanı sıra işte yalan haberler hızlıca verilebiliyor, haber sayısı speküle edilebiliyor, haber sayısında ciddi bir enflasyon var. Dönem dönem o anormallikleri görebiliyorsunuz, mülteci meselesi bir anda yükselebiliyor, bir anda azalabiliyor.

Mülteciler mesela, en önemli çarpıtmalardan bir tanesi batıda terörün, terör riskinin artmasıyla bire bir değerlendiriliyor. Oysa bir-iki sene öncesine gidersek bir yabancı savaşçılar konusu vardı hatırlarsanız sabah akşam onunla yatıp kalkıyorduk. Nere bu yabancı savaşçılar? Yabancı savaşçılar aslında çoğunun orijini Avrupa olup, Suriye'ye, Irak'a yani savaşın olduğu yerlere giden insanlardı aslında mülteciler değillerdi onlar tersine hareket ediyorlar. Şimdi bugün batıda patlama olduğu zaman mülteciler sorumlusu gibi oluyor ve hatta günah keçisi olarak ilan ediliyor. Ama bakarsanız Paris saldırılarına mesela, Brüksel saldırılarına neredeyse tamamı batı orijinli kişiler, Fransız vatandaşı, Brüksel doğumlu vs. yani batı aslında kendi içinde ürettiği insanafobi ile oradaki vatandaşlarını bir şekilde hem yabancı savaşçıya dönüşüp Suriye gibi ülkelere savaşmaya gitmesine, gidemeyenlerin de kalıp radikallere, cihadistlere tırnak içinde söylüyorum teröristlere dönmesine, özenmesine sebep oluyor ve medyayı da bir şekilde yönettikleri için gerçek hiç bir zaman aslında gerçek gibi değil bize algılatıldığı gibi bir hale dönüşüyor. Bunun dışında şimdi mesela bunları söylerken hani onlara kızıyoruz belki sayı vermek doğru çünkü onlar sayı vermiyor diyoruz 58 bin İngilizce haber üzerinde bir araştırma yapıldı yakın zamanda. Bu 58 bin haberin sadece Suriyeli mültecilerle ilgili haberin içeriğinde illegal ve mülteci ifadesinin

bir arada kullanıldığı ve mülteci kelimesi ne eğer kamp geçiyorsa yani mülteci kampı geçiyorsa yer verildiği, onun dışında yer verilmediği ortaya çıktı. Rakamlar inanılmaz yüzde 85 seviyelerinde falan. Şimdi yüzde 85 seviyelerinde 58 bin haber bombardımanına tutulduğunuz zaman size bunlar göçmen, göçmen, göçmen diyorlar siz bunların mülteci olduğunuzu zaten unutup olursunuz. Sayılar önemli dedik, yine benzer bir şey var yani dönüşü bu işin, bu haberleri okuyan kişilerle özellikle İngiltere mesela Ipsos'unda sanırım araştırma yüzde 75 oranında İngiliz'in aslında ülkelerinde Suriyeli istemediği gibi bir sonuç oluşuyor. Şimdi batılılar canavar değiller yani insani meselelere kötülükle böyle hayır gelmesinler falan kolaylıkla diyecek insanlar değil. Eğer serbest bırakırsanız yani zinlerini neredeyse kontrol edecek şekilde haber pompalamazsanız muhtemelen bu rakamlar, bu değerlere çıkmayacak ama çıkıyor bir de tabi batılı değerlere saldırı, günah keçisi yapma, stereotipleştirme gibi üst üste saldırılarla bu iş daha da korkunç bir duruma geliyor.

Bir başka yine sayısal bir örnek vereyim bu yine son zamanlarda da değil 2013 yılı daha bu işin bu kadar katmerlenmediği zamanlar mülteci meselesiyle ilgili çıkan İngilizce haberlerin %31'i başlıklarında olumsuz içerik barındırırken, metnin %51'i olumsuz ifadelerle doluydu. Bugün bu rakamların çok daha fazla olduğunu tahmin edebilirsiniz. Yani okuduğu haberlerde mülteci meselesini sadece ve sadece olumsuzlukla eşdeğer gören bir toplumun olumsuzluk satın alması kadar doğal bir şey olamaz. Şimdi illegal ifadesinin yanı sıra, bir başka çok sık kullanılan ifade var o da 'bogus' yani az evvel değindiğim gibi mültecilerin içerisine kılık değiştirerek girmiş, sahtekar, aslında mülteci değil terörist ama bu yolu kullanmış ifadesi de yine haber metinlerinin içerisinde çokça geçen bir ifade. Şimdi eğer biz gazeteciliği dünya

sonuçta bir misyonu varsa dünyanın daha iyi daha ahlaklı bir yer olmasını düşünürsek bizler bu işin burada ya kasıtlı ya da cehaletten bir yanlış yapıldığını görmemiz gerekiyor çünkü yapılan haberler hiç bir şekilde iyiliğe sebebiyet vermiyor, sempati uyandırmıyorsunuz. Zaten beklemiyoruz ama üstüne bir de nefret uyandırıyoruz ama pek çok şeye sebep oluyorsunuz örnek vermek gerekirse nefret söylemi yükseliyor, biliyorsunuz işte bugünlerde medyada en çok konuşulan isimlerden bir tanesi Donald Trump, resmen nefretten besleniyor, bunun karşılığında yani IŞİD gibi yapılarla Trump gibi kafalar arasında ciddi bir söylem, birbirini besleme halinin olduğunu görüyorsunuz. Düşen standartlar var ötesinde hani Suriyelileri bir kenara bırakırsak. Gazeteciliğin standartları düşüyor, tamamen tırnak içinde yine tetikçi, manipülatif, gerçek haber almamızdan uzaklaştığımız ve aslında bilgi sahibi olmayan gazetecilerin aramıza katılmasına sebep oluyor, sansasyonizm diyebiliriz işte mesela Aylan Kürdi'den önce o kadar çok kamplarda donarak ölen, yollarda, sokaklarda öldürülen, savaşın içerisinde ölen bebek çocuk vardı ki tek bir fotoğraf herhalde Türkiye'de olması vs. sebebiyle sansasyon oldu, elbette çok önemli hangi iyi insanın fotoğrafa bakıp içi acımaz ama öncesini unuttuk, sonrasında bir süre ağladık ve bugün çocukları yine gönderiyorlar. Bugün işte 10 bin tane çocuğun Avrupa'da kayıp olduğu gibi iddialar dolaşıyor ve bunları konuşmuyoruz. Sadece konuştuğumuz IŞİD vs. gibi sansasyon çeken konular. Daha daha ötesi fırsatları kaçırıyoruz. İşte bugün burda görüşmemize, buluşmamıza vesile olan fırsatlar çok geç kalıyor, bakın örnek verelim birincisi Steve Jobs gibi, Albert Einstein gibi işte Marlene Dietrich, Anne Frank, Victor Hugo, az evvel burda otururken aklıma gelen ilk isimleri saymaya çalıştım Karl Marx, Freddie Mercury, Bob Marley, Henry Kissinger, Madeleine Albright bunlar mülteciydi ama dünyanın

sayılı iş adamları, sayılı akademisyenleri, yazarları, müzisyenleri, fikir insanları oldular, fırsatla alakalıydı bu bugün onlara fırsat vermedik bu bir ikincisi o kadar çok kötüyü gördük ki daha kötülerinin gelebilme ihtimalini bile konuşamadık. Bakın bugün Suriye’de sözüm ona ateşkes var ama aslında yok Suriye’nin bölünmesi gibi bir durumu konuşuyoruz. Yapay gündemlerle uğraşan medya hem çok daha güzel bir geleceği hem de tehlikelerden kaçınma alternatiflerimizi malesef elimizden alıyor. ■

2. Oturum

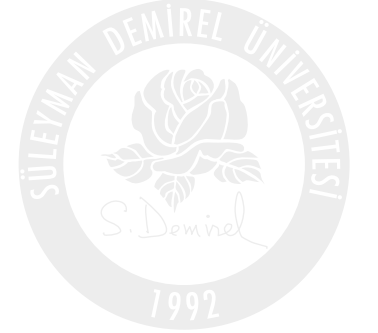

İHH Başkan Yardımcısı Dr. Ahmet Emin DAĞ

Hepinizi saygı ile selamlıyorum.

İHH'nın ne yaptığı ile alakalı bazı bilgileri paylaşmak istiyorum. Mültecilerin durumu, entegrasyonu gibi tartışmalarla ilgili de kurumsal olarak bizim bir görüşümüz var, bir duruşumuz var öteden beri olayın Mart 2011'de başladığından itibaren sürekli savunageldiğimiz bir takım görüşler var. Bunların da bir kısmını sizlere aktarmak isterim doğrusu bu vesileyle. Devletimiz bu mülteci akımına, hücumuna biraz hazırlıksız yakalandı, açık kapı politikasıyla baştan itibaren. Savaşın belki çok büyük belki kısa sürede biteceği gibi beklentiler vardı, bir sürü farklı dinamikler etkili oldu. Belki de bu kararın alınmasında ama sonuçta mültecilerin üç milyona kadar varacağını 2011 Mart, Haziran işte çalışmaların başladığı Temmuz 2011'de kimse beklemiyordu muhtemelen. Bu sebeple açık kapı politikası biraz bizi zaman geçtikçe hani kervan yolda düzülür mantığıyla mültecilerin sayısı arttıkça bir takım önlemleri alma ihtiyacımıza binaen üzerine inşa etmeye çalıştığımız bir politikaya dönüştü. Bu sebeple aksamalar oluyor, bir takım işte o düzeltiliyor işte başka bir yerden aksıyor. Mesela devlet gerçekten bir çok kurumuyla bu işin içine ağırlığını koyuyor artık yani başlangıçta sivil toplum örgütlerinin başa çıkabileceği bir boyuttaydı mülteci sorunu 300 başladı, bin oldu, iki bin oldu, üç bin oldu ama sonrasında yüz binli rakamlara, milyonlu rakamlara ulaştıktan sonra artık bir devlet ağırlığının koyulması gerektiği aşamaya gelince devlet farklı kurumlarını harekete geçirdi, bir kordinasyon

“ İHH'nın Göç ve Mülteciler Konusundaki Projeleri ve Uygulamaları ”

oluşturulmaya çalışıldı ama ne yazık ki bugün de yani olayın beşinci, altıncı yılına girdik bu aşamada da yine sonradan düzeltmek zorunda kalacağımız bir takım şeylerle gidiyoruz hala.

Şimdi devlet diyor ki bu öğrencileri alacağız şu an bir eğitim kurumunun çatısı altındayız, üniversitelere kolaylaştıracağız, alacaksınız, YÖK işte karar alıyor, bir takım düzenlemeler yapıyor, Milli Eğitim yapıyor fakat şimdi en basit bir şey bizim üniversitelerimizin kayıt sisteminde bütün mali şeyler, gereklilikler, prosedürler bankalar üzerinden dönüyor ve mülteci öğrencilerin AFAD kartları ile hesap açtırılmaması gibi bir problem var. Ne harcını yatırabiliyor çocuk ne başka bir işlemini yapabiliyor, burs alabiliyor. Dolayısıyla bir yerde bir kapı açılıyor ama o kapıdaki boşluktan bir sürü problem alanları da girmeye başlayınca bu sefer biz farklı kapılar açmaya çalışarak olayı kontrol altında tutmaya gayret ediyoruz. Dolayısıyla bu belki başından itibaren, olayın büyüyeceği tahmin edildiği andan itibaren bir kordinatör aklın himayesinde çok farklı devlet birim-

lerinin, sivil toplum örgütlerinin de olduğu bir platform şeklinde ele alınması gerekiyordu ve baştan beri söylediğimizden dolayı şimdi de söylüyoruz hala TC, Suriye olayını bir kriz masası olarak hala görmüyor. Kriz masasıyla baktığınız zaman olaya çok daha kapsamlı çözümler üretme şansınız var ve ona göre bir politika geliştirme şansınız var fakat biz bunu hala Dışişleri Bakanlığı'nda bir masaya yada AFAD'da bir birim, Kızılay'da bir birim üzerinden çözmeye çalışıyoruz. Bu sebeple komple bu mülteci sorunu, sığınmacı sorunu, kaçak göçmen sorunu ne dersek ismine komple bir yapı olarak ele alınmadığı sürece herhalde bir süre daha biz uğraşacağız, çok daha fazla tartışacağız bu konuları gibime geliyor. Tabi bunun ötesinde bir diğer önemli husus, bizim kurum olarak dikkat çekmeye çalıştığımız çünkü illerde de çalışıyoruz, yüzlerce, binlerce mülteci aile ile çalışıyoruz tabi bunların komşularıyla da muhatap oluyoruz, Türk ailelerle de.

Şu an devletin şundan özenle kaçınma-

sı gerekiyor; yani mültecilerin entegrasyonu diyelim, Türk toplumuna adaptasyonu diyelim ya da geçici misafirliği kazasız belasız atlatılması politikası diyelim adına ne dersek diyelim; ama bütün bu politikalarımızı hayata geçirirken Türkiye hakkında şu algının oluşmamasına özen gösterilmesi gerekiyor ki oluştu şu ana kadar, Suriyelilere ayrıcalık tanınıyor yani bizim ülke vatandaşı olmamıza rağmen sahip olmadığımız şeylere dahi sahipler algısı oluştuğu an biz Suriyeli mültecilerle istediğimiz kadar ilgilenelim bu taraftan evin içinde çok daha farklı problemlere yol açabilir diye düşünüyoruz. Burada tabii Türkiye'den sivil toplum ve gerekse devletin farklı kurumlarıyla birlikte Türkiye halkının bir kere mülteci gerçeğine hazırlanması lazım öncelikle. Mültecilerin Türkiye'ye alışması bir süreçtir; ama Türkiye halkının da artık mültecilerle beraber yaşamaya alışması gerekiyor. Çünkü Türkiye Orta Doğu'daki konumu icabi, İslam dünyasındaki konumu icabi bundan sonra Suriye biter başka bir ülke başlar o biter, Arakan devam eder. Artık mültecinin eksik olmayacağı, sığınmacının eksik olmayacağı bir ülke belki de aynı anda üç milyon kişi olmayacak; ama aynı anda her seferinde milyonlarca sığınmacıya ev sahipliği yapan bir ülke olacağız ve buna şimdiden bu Suriye krizi vesilesiyle çok iyi bir alt yapı hazırlanırsa zannediyorum bundan sonra yaşanılacak krizlere hazırlıklı olmuş oluruz. Tabii bir eğitim kurumunun çatısı altındayız dedim ben buraya gelirken aslında eğitimle ilgili sorunları dile getirmek istiyordum mültecilerin, sığınmacı öğrencilerin. Bunların hani burada hocalarımızın sorunların büyük bölümüyle muhtemelen farkındalar onlar ama diğer dinleyici kardeşlerimizin de bilmesi açısından yaşadıkları bir takım sorunlar var bunların yine halledilmesi gerekiyor biz hep diyoruz ki Suriye'nin geleceğini inşa edecek olan bugünün çocukları ve gençleri ve sabah Milli Eğitim Bakanlığı Temsilcisi beyfendi söyledi 850 bin tane okul çağında çocuk var. Bunların 20 bin tanesi de üniversite düzeyinde eğitim alması gereken insanlar bizim de verilerimize göre. Türkiye'de şu an biz sadece bunların yarısına yakınına imkan verebiliyoruz, eğitim imkanı.

On bin üniversite düzeyindeki Suriyeli öğrenci hala herhangi bir eğitim imkanından yoksun. Dolayısıyla gerek Suriye'nin geleceğinin inşa edilmesi, gerek Türkiye-Suriye gelecekteki ilişkilerinin inşa edilmesi, gerekse Orta Doğu'da barışın inşasında eğer bu insanlar rol oynayacaksa Türkiye için bu altın bir fırsat. Bu 850 bin genç insanın bir anlamda dost ve kardeş ülke algısıyla yetişmesini sağlamaktır. Kendi ülkelerine dönerler ya da dönmezler yine bizim kurum olarak beklentimiz bu 3 milyon insanın muhtemelen yarıya yakını Türkiye'de uzun süre kalacağını gözüküyor, savaş bitse dahi yani kolay kolay dönmeyecek gibi gözüküyor. Muhtemelen üçte bir veya dörtte birlik bir bölümü hiç bir zaman dönmeyecek diye öngörü de bulunabiliriz çünkü artık insanlar hayatlarını kuruyorlar, evleniyorlar. Çocuklar burda doğuyor, büyüyor yani düşünün ilkokulda buraya geldiğinde 5 yaşında, 4 yaşında olan bir çocuk bugün ilkokulu bitirmek üzere ve normal Suriye'de olması halinde konuşabileceği arapçanın 1/10' unu konuşamıyor. Bu çocuk ülkesine döndüğünde diyelim lise

çağında dönecek, lise bile okuyamayacak orda yine burda okumak zorunda kalacak, üniversiteyi belki burda okumak zorunda kalacak. Arapçayı belki yabancı dil olarak öğrenip kendi ülkesine öyle dönmek zorunda kalacak. Dolayısıyla bu insanların uzun vadede kalacağını en iyi ihtimalle yarısının tamamen kalacağını ama önemli bir bölümünün de çok uzun yıllar Türkiye'de kalacağını düşündüğümüzde bizim muhakkak suretle artık mülteci geçici işte misafir gibi kavramsallaştırmalarda yaptığımız algıyı da en azından kendi zihin dünyamızda biraz değiştirmemiz lazım.

Artık Suriye ile Türkiye'nin ortak kaderinin inşa etmede bizim bu 850 bin insana büyük bir yatırım yapmamız gerekiyor. Şimdi bir takım problemleri var, diplomalarla ilgili problem var resmi olarak hala çözülmüş değiliz ne yazık ki. Şimdi Suriye'de 5 yılı aşkın bir savaş var ve diploma veren bir makam yok. En son diploma alanlar 5 yıl önce Esad rejiminin okullarının farklı kademelerinden diploma almış insanlar. Bunların şu an piyasada fazla sayıda inanamayacağımız oranda sahte diploma var. Bizim Türkiye'de bunu gerçek diplomayla sahtesinin ayırt etme konusunda şansımız çok düşük. Çünkü Milli Eğitim'in yaptığı prosedürler tam detayına hakim değilim ama sonuçta o ülkelerle ilgili bir takım yazışmalara ve anlaşmalara dayanıyor. Şu an bizim Milli Eğitim'in Şam yönetimiyle yapacağı bir şey yok bu noktada. Yazışma olmadığı için diplomaların gerçekliği ile alakalı bir tespit bulamıyoruz. O yüzden bizim de bu insanları eğitimden uzaklaştırmak yerine, bu diploma sorununu hallederek başlamamız lazım. Hala diploma problemini yaşadıkları için yani ÖSYM'nin Suriyelilere özel bir sınav yapması gerekiyor belki de ve onları yeniden lise düzeyinde de olur üniversite düzeyinde de olur sonuçta farklı düzeylerde imtihanlara tabii tutup Suriyelilerin artık Türkiye'nin eğitim sistemine entegrasyonla alakalı dokümanların oluş-

turulması gerekiyor, diye düşünüyoruz. Denklik sorunu tabii bunlar yine konuşuldu ama hiç girmeyeceğim. Bir diğer husus burda tabii maddi sorunlar yani göçmenlerin sığınmacıların olduğu yerde büyük bir maddi sorun olması doğal. Fakat öğrencilerle alakalı ekstra sorun var şimdi burada okuyan 90 bin yabancı öğrenci var. 20 bin de Suriyelileri koyduğunuzda üniversite çağında hepsi okumasa da yüzde 10 potansiyel üniversite düzeyinde yabancı öğrenci var. Bu kendi ülkelerinden gelenler ya YTB burslarıyla ya kendi ülkelerinin farklı burslarıyla geliyorlar fakat Suriyelilerin böyle bir şans yok ne kendi ülkelerinden bursla gelebiliyorlar ne ordan kalan aileleri yardım gönderebiliyor ne de Türkiye burs bulma imkanları var. Dolayısıyla onların muhakkak suretle özel bir kategori olarak masaya yatırılması gerekiyor giderleriyle alakası olarak. Yine bununla bağlantılı Güney illerimizde Arapça bölümü çok pahalı mesela 2. öğretim statüsünde oldukları için bunların hızla 1. öğretim statüsünde değerlendirilmesi gerekiyor. Hemen ben İHH'yla ilgili kısma geçeyim çünkü sorunlar bitmez.

Değerli kardeşlerim şimdi İHH olarak tabii krizin başından beri aktif olarak yani mülteci-sığınmacı kriziyle yüz yüzeyiz. Şu an yaptığımız işler: Suriye tarafında 24 tane toplam mülteci kampımız var bizim İHH olarak ve burda 150 bine yakın insana bakıyoruz sadece Suriye tarafında. Suriye içinde 4 tane ofisimiz var ve bu sahada bizim 200 e yakın profesyonel elemanımız çalışıyor yani 200 tane insanımız şu an Suriye de bu 24 tane kampın 150 bin sığınmacısına mültecisine ya da IDP dediğimiz iç göçmenine yardımcı olmaya çalışıyor. Türkiye'ye gelenler var tabii ki. Türkiye'de Türkiye'deki kamplar devletin korumasında ve himayesinde olduğu için bizim zaman zaman belki dönemsel katkılarımız oluyor ama genelde ailelere, binlerce aileye bakılıyor bunun sayısı sürekli değiştiği için

elimde şey yok. Söyleyebileceğim 10 bin - 15 bin aileye bakıyoruz dönemsel olarak değişiyor bunlar binlerce aileye bakılıyor fakat yine eğitimle alakalı bizim en önem verdiğimiz kurum olarak hususlardan biri olduğu için onu özellikle vurgulamak isterim. Şu an Suriye içinde 257 tane okula destek oluyoruz. Buralarda 97 bin tane öğrenci okuyor ve bunların neredeyse giderlerinin tamamına yakını İHH tarafından karşılanıyor ve diğer partner organizasyonlar yaptığımız iş birliği ile karşılanıyor.

Türkiye içinde şu an 375 tane Suriye okulu var. Bunların 202 tanesine İHH doğrudan destek veriyor ve bu okullarda İHH'nın desteklediği toplam Suriyeli öğrenci sayısı 117 bin ve bu sayı 850 bin rakamını sabah dediğim gibi dinledik yani total rakamla karşılaştırıldığında kuşkusuz düşük bir rakam bu sebeple sivil toplum ve devletin el birliğiyle bütün bu eğitim ihtiyacı olan kesimi ciddi bir şekilde 1-2 yıl kuşatacak bir program yaratması gerekiyor. Tabi üniversite ile alakalı çalışmalarımıza değinmeden geçmemem gerekiyor çünkü şu an 3 tane üniversiteyi destekliyoruz İdlip'te bir üniversite, İdlip Üniversitesi 5 bin öğrencisi var. Buranın farklı giderlerini karşılıyoruz. Yine Azez'de bir üniversite var tabi bu Azez'de ki üniversite muhaliflerin kurduğu Yükseköğrenim Bakanlığı'na bağlı bir üniversite yani Şam'daki yönetimin bir kurumu değil. Bu üniversitede de yaklaşık 600 öğrenci eğitim görmekte ve bu üniversitenin masraflarının tamamı İHH ve partnerleri tarafından karşılanmakta. Bir diğer önemli projemiz çok önem verdiğimiz yine üniversite eğitimiyle alakalı olarak Antep'te bir Türkiye-Suriye Üniversitesi kurma çalışmaları devam ediyor. Katarlı partnerlerimizle beraber şu an görüşmeler devam etmekte, planları projeleri hazırlandı, yeriyle alakalı hazırlıklarımız tamamlandı. Artık son rötuşlar da verildikten sonra inşallah Antep'te bir aksilik olmazsa Türk-Suriye Üniversitesi eğitim hayatına başlayacak orada işte Türkiye ile ilgili, Türkiye'nin eğitim sistemine entegre etmekte zorlandığımız Suriyeli sığınmacı öğrencileri inşallah hepsini farklı branşlarda başta tıp ve ziraat mühendisliği olmak üzere inşallah orada eğitime tabii tutacağız. ■

2. Oturum

İslam Birliği Teşkilatı Temsilcisi Dr. İbrahim ALTAN

Arkadaşlar bir soru sormak istiyorum. Aranızda Suriyeli var mı, Suriyeli öğrenci? (İzleyicilerden el kaldıranlar var) Nereden, hangi şehirden? Halep ? Türkmen misin, Arap mısın? Arabım. Peki Suriye’de arkadaşı olan kaç kişi var. 1-2-3 iyi güzel fena bir oran değil. Peki Suriyeli arkadaşı olan arkadaşlar Suriyeli arkadaşlarınızla bir sıkıntı yaşadınız mı, şimdiye kadar bir zarar gördünüz mü, bir problem var mı, iyi geçinebiliyor musunuz, uyum konusunda bir sıkıntı var mı? Yok değil mi yani net olarak varsa söyleyin. Tamam bu istatistik de gayet güzel bir istatistik.

Şimdi Suriyeliler Türkiye için bir fırsattır. Bu noktaya gelmemiz tabii ki geç oldu. Bunu hiç kimse sen niye geç kaldın işte ben bunu erken gördüm deme şansı yok çünkü umumi hava Suriye Savaşı’nın daha erken biteceği konusunda bir kanaat herkeste vardı. Dünya’da bunu bu şekilde görüyordu. Suriyeliler de çok heyecanlı bir şekilde çok çabuk işi bitireceklerini öngörüyorlardı ama maalesef bugüne kadar geldi. Bugüne kadar geliş sürecinde Türkiye gerçekten çok mükemmel bir sınav verdi. Bu sınavı için bütün dünya zaten Türkiye’yi tebrik ediyor ama Türk halkının Türk toplumunun büyük bir sınav verdiğini, güzel sınav verdiğini hepimiz görüyoruz. Buradaki zaten arkadaşlarımızın raporlaması da onu gösteriyor. Aynı şekilde Suriyelilerin buna da büyük katkısı var. Suriyelilerin hepsinden benim şahsen duyduğum şu var diyorlar ki bizde bir şey öğretilir çocuklarımıza. Şayet bir yerde yabancıysan edebini takın, edepli ol, dikkat et, oranın kurallarını kaidelerini bozma, orda herkesle

“ İslam İşbirliği Teşkilatı’nın Göç ve Mültecilere Yönelik Faaliyetleri ”

iyi geçin diye söyleyeceğimiz bir terbiyeyle yetişiyorlar biz nasıl ezan okunurken ayak ayak üstüne atmazsak, bir hocamız geldiğinde hemen ayağa kalkarsak, böyle bir takım kültür değerlerimiz, edep değerlerimiz varsa, onların aynı şekilde değerleri var. O değerlerle şu an içimizde yaşıyorlar. Bizim Türkiye açısından bir fırsattır, nüfus açısından bir fırsattır.

Türkiye nüfus sorunu yaşayacak olan bir ülke. Burda yaşlılık sürecine giren bir ülke durumundayız burda hazır bir nüfus var o manada değerlendirebilir. İnsan kaynağında meslekler açısından değerlendirilebilecek olan bir imkandı. Bir kısmı kaçtı ama hala değerlendirilme fırsatı var. Burda dilencileri herkes yadırgıyor. Dilencilerde mesleklerini yapıyorlar, onlarda girişimci, onlarda para kazanacakları yeri buluyorlar ve para kazanmaya çalışıyorlar. Suriyeli arkadaşlarımıza onlara ya siz bizim yüzümüzü karartıyorsunuz, lütfen yapmayın, yardıma ihtiyacımız varsa biz yardım edelim deyip bir kısmını engelleselerdi ama bu girişimciliklerinin bir sonu. Suriyeliler Türkiye’ye ciddi manada sermaye getirdi.

Bunun ölçüsünü, bunun rakamını kimse bilmiyor, kimse zikretmiyor. Bildiğim kadarıyla ben İstanbul rakamını biliyorum 1500 tane şirket kurdular. Gerek ortak gerekse kendileri. Türkiye genelinde de 10 bin civarında diye söyleniyor. Tabii Suriyelilerin şirket kurmalarında 3 tane etken var. Biri gerçekten ticaret yapmak için kuruyorlar. İki ikamet almak için kuruyorlar. Üç ev almak isteyen bir Suriyeli bir şirket kurmak zorunda ve vergi vermek zorunda böyle bir boyut var Suriyelilerle ilgili. Bunun düzeltilmesi için sürekli ricada bulunuyorlar. Ciddi manada kurmuş oldukları şirketlerde insan çalıştırıyorlar ve hem vergi veriyorlar hem insanlar hayatlarını kazanıyorlar.

Yerel ekonomilere katkıları çok yüksek. Bakın 3 milyon Suriyeli var. Günde 1 lira harcansa bir Suriyeli günlük 3 milyon lira katkısı ve ekonomiye bu da yılda 1 milyar lira yapar. Minimum bu rakam yerel ekonomilere katkı sağlıyor bunun yanında Türkiye’de 200 den fazla sivil toplum kuruluşu kuruldu Suriyeliler tarafından ve bu Suriyeliler tarafından kurulan sivil toplum

kuruluşları ciddi manada kaynak getiriyor bu kaynaklarında bir çoğu Suriye’de kullanılmak üzere getiriliyor fakat gıda, sağlık malzemeleri, kişilerin çalıştırılması, burda kira ödemeleri dolayısıyla paranın çoğunluğu Türkiye’de kalıyor.

Dil konusunda çok büyük bir avantajımız var. Eskiden herkes haldır haldir Şam’a giderdi, Şam şimdi Türkiye’ye geldi. Bu fırsat para kazanmak isteyenler içinde bir fırsat yani girişimci içinde bir fırsat fakat Türk halkı yeterli kadar girişimci değil. Din alimleri Türkiye’ye geldiler özellikle bizim ilahiyat camiasında, diyanet camiasında, imam hatip camiasında dil ile ilgili, ilim ile ilgili eksiklerimizi gidermek, yeni seslerle karşı karşıya gelmek açısından bir avantajımız var. Dini ilimler konusunda gerçekten akademik manada bir avantajımız var. Eğer biz Suriyelileri iyi değerlendirebilirsek 400 milyonluk Arapça konuşan bir dünyayla muhatap olacağız. Biz bu konuda çok zayıfız o dünyaya irtibat kurma konusunda çok zayıfız ama Suriyelileri değerlendirebilirsek böyle bir dünyada ticaret, kültür, sanat bütün şeyleri vs. vs. sıralayın bu dünyayla irtibat kuracağız Türkiye’ye çok büyük avantajları olacak.

Rusya isterse turist göndermesin oradan turist gelir problem değil. Suriyeliler ben Cenab-ı Hakk’a çok şükür ediyorum çalışmayı çok seviyorlar. Suriyeliler çalışmayı sevmeseler, hayatlarını kazanmak için o küçücük çocuklar bile çalışıp da eve gelir getirmek için mücadele etmese biz Suriyelilere bakamayız. 3 milyon insana bakılmaz. Büyük destek büyük kaynak lazım bu kaynakta ayrılamaz. O yüzden bizim elimizde bir fırsatımız var. Suriyelilerin geri gelip dönmesi, etmesi vs. konusunda benim kişisel kanaatim bunlar bizim Almancılarımız. Almanya’ya gidenlerimiz, Avrupa’ya gidenlerimiz neyse Suriyeliler de o şekilde. Onlar nasıl bir hayat tarzı sürüyorlarsa, onlar nasıl bir hareket tarzı geliştirmişlerse bugüne kadar Suriyelilerde aynı hareket tarzını geliştirecekler. Bugüne kadar yapılan teşekkür ettik de bugüne kadar gerçekten yapılan işler yani gelinen nokta mükemmel bir nokta. Eksikleri yok mu? var ama gidilen yol alınan mesafe itibarıyla daha optimistiz. İleriye doğru daha doğru işler yapacağımızı düşünüyoruz. Zaten bu konuların herkese açılması, üniversiteye açılması, siz genç zihinlere açılması, siz genç zihinlerin üniversitenin katkısıyla istenmesi de iyi şeyler yapmak istiyoruz bize katkı sağlayın demek içindir. Eleştirmeye kalkarsak eleştirecek her şey bulabiliriz kendimizi de aynı şekilde eleştiririz ama bir katkı alma merakı var burada kamuda ben bu süreçte şöyle bir tecrübe edindim daha önce bu tecrübem yoktu. Bir düzeydeki arkadaşları sürekli sıkıştırıyoruz işte okul lazım, o lazım, şu lazım falan filan diye sonradan farkettiler ki yanlış yapıyoruz. Bizim lobicilik tarafımız yok, esas iradeyi sıkıştırmak gerekiyor. Şimdi irade henüz karar vermemiş irade karar vermeyince bürokrat ne yapsın ki? Ne yapabilir? Belki zihnen hazırlanabilir, belki bir takım evrakı hazır hale getirebilir aman bana sorarlarsa şu hazır olsun diye düşünebilir ama harekete geçme, eylem koyma işte okul açma vs. gibi işler yapma imkanı yok. Bu yüzden bundan sonra ki süreçte şimdi biz acil yardımda ah vah

ağlama kısmını terk ettik. Dedik ki tamam artık daha farklı bir şekilde bakalım ve bu konuyu güzelce ele alalım diye güzel bir koordinatörlük kuruldu koordinatörlüklerde ki işlerin başlıkları belirlendi şimdi bu başlıkların altında eylem planlarının yapılmasına ihtiyacımız var. Yusuf Bey burada dedi ki 850 bin bu 5 yaş ile 18 yaş arasında ki nüfus sayısıdır. 5 yaş ile 17 yaş arasına geldiğinde 750 bine düşüyor bu rakam. 850 bin çocuk var. 850 bin öğrenci potansiyeli var 400 bine okula gidiyor, 450 binin okula gitmesi gerekiyor bize şu lazım devletin kamunun yapabildiklerinin ben şu kadarını yapabiliyorum. Şu kadarını dış kaynaklardan uluslararası gelecek olan 3 milyar eurodan 6 milyar eurodan karşılayacağım. Şurada bir açığım var deyip gerek Türk sivil toplum kuruluşlarına, gerek yabancı sivil toplum kuruluşlarına, gerek halka, gerek nasıl bir okul kampanyası yapıldı %100 verdiden düşüldü. O tür kampanyalarla iş adamlarının açılması gerekiyor bu bir ihtiyacımız. Kamu daha hızlı karar vermesi gerekiyor

Bürokraside gerekli iradeyi ortaya koyduktan sonra bürokrasinin çözüm odaklı olmasına ihtiyacımız var. Yani bürokrasinin biraz daha hızlı hareket etmesi lazım. Biraz daha ilgili taraflarca beraber bu işi nasıl götürürüz diye nasıl kaldırırız diye düşünülmesi lazım. Kaynakla ilgili şöyle bi endişemiz var. Çok fazla şu 3 milyar Euro meselesinden dolayı projeci için kuruluş türedi. Bundan endişe ediyoruz. Sen yetkili misin bundan endişe ediyoruz. Yani burada projeci kuruluşların bu projeleri almaları ve bir takım taşeronlar üreterek bir liranın çok tırpanlanmasından endişe ediyoruz. Sivil toplum kuruluşları endişe ediyorlar.

İslam ülkelerinin kaynaklarının ülkeye çekilmesi için artık daha ciddi girişimlere ihtiyaç var. İlk başlarda Türkiye’nin biz yapıyoruz kimseye ihtiyacımız yok yaklaşımı

vardı. Bu süratlenme herkesi geri basırdı. O yüzden ben biliyorum ki Katar’ın, Suudi Arabistan’ın ,Birleşik Arap Emirlikleri’nin, Bahreyn’in, Küveyt’in, bunların çok ciddi harcamaları var. Orada ki kuruluşların çok ciddi harcamaları var. Bu kaynakların bir kısmını Ahmet Emin bey biraz önce söyledi. İHH üzerinden başka kuruluşlar üzerinden kullanıyorlar. Kendileri ofisler açarak bu kaynakları kullanıyorlar. Bu paraları Türkiye’de harcıyorlar. Yüz binlerce koli gıda Türkiye’den satın alınıyor. O yüzden şimdi daha eylem planları belli adı sanı belli projelerin o taraflara doğru aktarılması lazım. İslam kalkınma bankası kaynak ayırıyor bu kaynakların alınabilmesi gerekiyor.

Bir eksikimiz var “ Ahlaklı olmaya ihtiyacımız var”. Nerede ahlaklı olmaya ihtiyacımız var iş adamlarının ahlaklı olmasına ihtiyacımız var. Oh ne güzel bulduk 800 liraya adam çalıştırıyoruz diyorlar. Ev sahipleri maalesef kötü yerlerini yüksek kiraya veriyorlar. Evlenmek isteyenler maalesef bu işi kötü kullanıyorlar. O yüzden bizim üniversitemizin söylemleri toplumu mutlaka etkileyecektir. Bu tür arkadaşlarımız bunları duydukları zaman sağda solda yayarlarsa tweetlerinde yayarlarsa sosyal medyadan sosyal baskı oluşacaktır. Üniversite öğrencileri için arap üniversiteleyle iletişime geçmekte fayda var.

Faruk hocam madem uluslar arası koordinatör olarak bulunuyorsunuz Arap üniversitelerine de bu işin bir kısmını havale etmemiz lazım. Onlara siz neden duruyorsunuz sizde kontenjan açın diye tavsiyelerde bulunmamız lazım. Onlarda bu işi belki sahipleneceklerdir. İnşallah islam işbirliği zirvesinde bu konu bir şekilde dile getirilecek. Arap üniversitelerinin üniversite öğrencilerini alması konusunda o belgeleri sokmayı çalışacağız. En önemli işimiz kalakala bir işimiz kalda oda bizim bütün ilişkilerimizi düzenleyecek olan. Rahat rahat

görüreceğimiz konuşacağımız işimiz kaldı. Acil bir şekilde yaygın Türkçe öğretimine ihtiyacımız var. Yetişkinler de dahil olmak üzere.

Bunu her kurum bir tarafından tutarsa Suriyelilere Türkçe öğretilirse bizim toplumumuzla çok daha iyi kaynaşacaklar. Hani bu Türkçe öğretildiği zaman bütün bu çocuklar Türk okuluna gittiği zaman Türkleşirler Araplıkları gider vs. onlarla alakalıda Suriyeli taraf tedbir alsın. Çocuklara Arapça öğretmek için nasıl okullar açılırsa o okulları Arapça eğitim merkezlerine çevirsinler. Arapça kurslarına çevirsinler. Oradan para kazansınlar. Böylelikle de Araplıklarını da unutturmasınlar. Onlara da bu görevi söyleyim onlar da bu görevi üstlensinler. Ama biz kendi uyumumuz için Suriyeliler'in hakikaten insani bir şekilde bizlerle normal bir hayat yaşaması için bunu da yapmamız gerekiyor. ■

Türkiye’de İHH mensuplarına ve üniversiteler de açılan İHH standlarına saldırılar oluyor hatta üniversitemizde gençlerin açtığı standı saldırı oldu, bunun sebebi nedir? Terör örgütü ile neden ilişkilendiriyorlar?

Ahmet Dağ: Şimdi İHH savaş bölgelerinde çalışan bir kurum. Hangi bölgede çalışıyorsa, o bölgede kimin ayağına basıyorsa onun Türkiye’deki uzantıları başlıyor affedersiniz ciyaklamaya. Şimdi Çeçenistan yardımlarımız sırasında çok güçlü bir Rus tehdidi vardı İHH üzerinde hala gitmiş değil işte Afganistan operasyonlarımız sırasında Amerikalılar çok uğraşıyordu. İşte Irak işgali sürecinde yine Amerika, İran karışık bir düşman şeyimiz oldu ailemiz. Suriye ile birlikte bu sefer çok daha çeşitlendi çünkü Suriye’de hesabı olan bölge güçleri var, uluslararası güçler var ve yerel kendi sahada savaşıyor güçler var. Şimdi Türkiye’de ki güçlü PKK lobisi bizim Suriye yardımlarımızı PKK yardımı olarak yaftalamaya çalışıyor. Buna karşın İsid lobisi de, Bizi PKK’cı olarak suçluyor. Kobani yardımlarımızı ya da Türkiye’ye sığınmış olan kürt orijinli sığınmacılara yardımlarımızı PKK terörüne destek olarak yorumluyor. Esad rejimi muhaliflere yardımcı yok da muhalif bölgelerde yaşayan mültecilere yapılan yardımcı işte kendi düşmanlarına bi yardım olarak algıladığından dolayı bizi kara listeye alıyor. Mavi Marmara’dan sonra tabi öncesi de var bunun İsrail kara listesindedir. Benim şahsımda İran’a çalışanları başta olmak üzere mavi marmara katılımcıları 2014 yılında İsrail bakanlar kurulunun almış olduğu ocak ayında almış olduğu bir kararla biz şuan terörist listesindedir ve bizi dünyanın herhangi bir yerinde operasyonla öldürme yetkisi verildi bakalar kuruluyla İsrail ordusuna ya da operasyonel güçlerine Dolayısıyla şimdi çalışma yaptığımız bölgelerde çok düşman kazanıyorsunuz yaptığımız işin doğası gereği. Muhtemelen bu bahsettiğiniz şeyde Türkiye de standlarımızın yağmalanması bize gönül veren insanların sağda solda kışkırtılması daha öncesinden bir paralel belası vardı Türkiye içinde. Şuan yerli şebbihalar diye bi grup var. Bunlar Esad’ın Suriye de yaptığı şeyi Türkiye’de daha teknik düzeyde kendi taraftarlarını da mobilize ederek Türkiye’nin kamuoyunun kafasını bulandıracak şekilde sistemli bir biçimde yürütüyor. Sosyal medya üzerinden yürütüyor. Bizzat fiilen üniversitelerde örgütlenerek yürütüyor. Ve bu şekilde kavgasını Suriye’nin dışına taşıyarak Zayıf halka olarak gördüğü İHH gibi insani yardım kurumları ya da farklı aktörler üzerinden bu işini görmeye çalışıyor. Bizim yorumumuz bundan ibarettir.

Ben bir kısmını şöyle üç satır okuyayım; mesela Doğu Türkistan’daki ve Suriye’deki savaş mağduru Türklerin yaşayamaması ve bu ülkeye alınmaması benim zoruma gidiyor. Sırf savaş mağduru oldukları için Suriye vatandaşları alınabiliyor fakat bizim gibi türk olup Türk vatandaşı olup anavatanı Türkiye olup bu tür insanlar hakkında bir çalışma yapıldığını da ben şahit olmadım. Bu konudaki düşüncemiz mesela sorunda şu hepsinin bir düşüncelerimin tek bir soruda bağladım. Sizce bu adaletsizlik

değil mi ?

Hoşgeldiniz Hocam öncelikle. Şimdi konuşmanızın başında Suriyeli kardeşlerimize misafir gözüyle bakmamamız gerektiğini söylediniz, yani Yarın bir gitmeyecek şekilde.

Diğer hocamız ise Ürdün’deki mültecilerden 67 yıl yaşadığını söyledi. Yani biz bu kadar uzun süre kalacağımızı bilseydik daha sağlam evler yapabiliriz diye yaklaşık 3 milyon mülteci var ülkemizde, ülkemizin seçmen sayısı ise 50 milyon. 4-5 yıldır ülke içerisinde yaşıyorlar. Acaba seçme ve seçilme hakkı verilmesi düşünüldü mü? Sizin görüşlerinizi merak ediyorum. Çünkü 3 milyonun yaklaşık 2 milyonu seçme ve seçilme düzeyindeki insanlar 2 milyon ise çok ciddi bir rakam. Bazı seçim bölgelerinde onlarca, yüzlerce oyun kaderi değiştirdiğini düşünürsek 2 milyon seçmen gayet ciddi düzeyde bir seçmen ve buna muhalefetin tepkisi ne olur acaba? Çünkü Suriye için yapılan bir sürü projenin planının altında hükümetin imzası var. Seçmenin birçoğunun direkt hükümet tarafına kaymasına sebep olacaktır. Bu bir vefa olabilir yapılan şeylere karşı. Teşekkür ederim.

Ali Güneş: Evet teşekkürler. Şimdi öncelikle benim biraz konuşmalar sırasında aklıma gelenleri burada belirtmiş olayım, çünkü konuşmam sırasında değinmemiştim. Türkiye’nin bir göç politikası var mı sorusuna aslında bizim cevabımız olumlu değil. Çünkü eğer öyle olsaydı batıdaki gibi ya entegrasyon politikası ya da asimilasyon politikası diye batılı devletlerde. Veya kültürleşme politikası diye bir politika olurdu. Onun üzerine size gelen savaştan kaçan insanları bu politika çerçevesinde, göçmenleri ancak Türkiye’nin birincisi biraz öncede söylendiği gibi bu kadar göçe hazırlıklı değildi. Ama bunu bir real olarak hiç kimse hazır olamazdı zaten onu bir defa birye-

re koymak lazım. Almanya ‘da hazır değil Fransa’da hazır değil Kanada’da hazır değil yani bunlar 5 - 10 bin kişi olarak Kanada reklam yapıyor diğeri yedi kişiyi alarak, sabah konuşuldu. 3 milyon kişiyi almakla ilgili bir hazırlık kimsenin öyle bir altyapısı söz konusu değil. Bir de biz ne diyoruz kriz durumunda artık çünkü krizle ilgili kurumumuz var AFAD. Afet Acil Yardım Kuruluşu. Biz bu olaya kriz durumundan ziyade artık kamp dışındaki yaklaşımlar çünkü AFAD kampla ilgileniyor daha genel bakmamız gerekiyor. Ve bununla ilgili bir yapıdan bahsedecek belki müsteşarlık belki bakanlık olarak daha büyük bir yapıdan söz edilmesi gerekiyor. Bütün kurumları koordine etmesi amacıyla. Merve Hanımın biraz önce söylediği şeyler bana şunu çağrıştırdı zaten bu literatürde var nedir o yasadışı göçmen diyerek bir avlu oluşturup mültecilerin yani savaştan kaçan mültecilerin aslında haklarından haklarını kamuoyuna hatırlatmamakla ilgili bir zaten böyle bir batılı basınında, siyasetçilerinin de dünyası var. Ancak cenevre sözleşmesinde önemli iki tane konu var; bir coğrafi sınırlama, bu bizim hakkımızdır. Türkiye olarak bize verilmiş bir hak. Ama coğrafi sınırlamayı fiili olarak uygulayan bugün batıdır. Coğrafi sınırlamayı fiili olarak uygulaması Yapılması gerekenler mesela kamp politikamız doğrudur kampların kendisinin travmaları oluşturduğundan bahsediyoruz. Kamp politikamızı değiştirmemiz gerekiyor, bununla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Onun dışında uyumla ilgili belediyelere ilişkilendirmeye çalışıyoruz. Ama vatandaşlık vermeyle ilgili olarak özellikle önceliğimiz hem yüksek nitelikli, iş gücü dediğimiz iş adamları dediğimiz belli alanlarda Türkiye’ye hem beyin göçünü sağlayacak nitelikli bir iş gücü sağlayacak insanlara yönelik bir vatandaşlık politikası önceliğimiz olabilir ama uzun vadede ve yakın zamanda Türkiye’de yakın zamansa vatandaşlık politikası bütün Suriyelilere

SORU - CEVAP

verilmesiyle ilgili birşeyi düşünmüyoruz. Bu sadece Türkiye'deki Suriyelilerle ilgili değil bunu siz verdiğiniz zaman Afganistan'da Somali'de başka yerlerde savaştan kaçan insanların yani bir anda 10 milyonları 20 milyonları Türkiye'ye çekme, cazip hale getirme gibi birşey olur. Stratejik anlamda doğru değil bununla ilgili olarak ta ama uzun vadede belirli çalışmalarımız, göç politikasının oluşturulmasına yönelik var. Bunların içerisinde belirli alanlarda sporcular olabilir çok kaliteli alanlarda hizmet vermiş olanlar olabilir bunlara yönelik bir politikamız var. Sabahleyin Sayın milletvekililerimizin dediği gibi Turkuaz Kart kapsamı da bununla ilgili zaten. Benim söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ediyorum. ■

ÜLKEMİZ VE BÖLGEMİZ PERSPEKTİFİNDEN MÜLTECİLER: SOSYAL, KÜLTÜREL, EKONOMİK VE AKADEMİK BOYUT

PANELİNDE ÖNERİLER

- Özellikle Suriye'den gelenlere "mülteci" yerine kardeşliği, yeniden buluşmayı daha öne çıkaran bir kavram kullanılması uygun olacaktır.
- Göçmenlere Turkuaz Kart verilmesi ve bu kartın ne tür avantajlar sağladığının sınırlarının belirlenmesi gerekir. ABD'deki Green Card'a benzer bir konsept düşünülebilir.
- Suriye'den gelenler içerisinde okul çağında olan 850 bin çocuk var. Bunların 325 binine Milli Eğitim Bakanlığı ulaşmış ve sistemin içerisine katmış vaziyettedir. Geri kalan 500 bin civarı çocuğun da okul sisteminin içerisine katılması önem kazanmaktadır.
- Okul çağında olan çocukların 10-20 sene sonra Suriye üzerinde söz sahibi olacakları düşünüldüğünde eğitimleri, Türkiye'ye olan bakış açıları, Türk halkını yanında görmelerinin ne kadar önemli olduğu düşünülmelidir.
- Hem lise hem de üniversite mezunu olanların diplomalarının denkliğinin sorgulanması şuan mümkün görünmemektedir. Bu sorunun nasıl aşılacağına dair çalışmalar yapılmalıdır. Bu anlamda yeterlilik sınavları bir çözüm olarak düşünülebilir.
- Eğitim alanında yapılacaklar için devletin ilgili kurumları (Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Kurulu vb.) koordinasyon içinde olmalıdır.
- Suriye'den gelenlerin özellikle İmam Hatip Liselerinin ve İlahiyat Fakültelerinin Arapça altyapılarının güçlendirilmesinde katkı sağlama potansiyelleri vardır ve iyi bir programla bu potansiyel kullanılabilir.
- Suriye'den gelenlere "dilenci" ya da "potansiyel suçlu" olarak bakılmakta ve böyle bir algı pompalanmaktadır. Bunun önüne geçici çalışmalar yapılmalıdır.
- Uluslararası basında Suriyelilerin insanî muamelelere layık olmadıkları, her türlü insanlık dışı durumları hak ettikleri gibi bir bilinç var. Gazze'de, Mısır'da olduğu gibi Suriye'de de önemli bir insanlık dramı yaşandığı uluslararası camiada dillendirilmelidir.
- Suriye'den gelenlerin istihdamı konusunda bazı çalışmalar yapılmakla birlikte, özellikle Türkiye'deki insanların pek tercih etmedikleri "Sürü Yöneticisi" (çobanlık) gibi alanlarda bu insanların istihdam edilebilecekleri düşünülebilir. Bunun için belli alanlarda sertifikalar verilerek istihdam alanları oluşturulabilir.
- Türkiye'ye gelen Suriyelilerin çoğunun kısa vadede geri dönmeyecekleri hesap edilmeli, buna göre uzun vadeli stratejiler geliştirilmelidir.
- Suriye'den gelenlerin hayat tarzları, değerleri, alışkanlıkları farklı olabilir. Onlar bilinir ve tanınırsa problemlere daha sağlıklı çözümler üretilebilir.
- Suriyelilerle ilgili bu tür toplantılar daha çok yapılmalı, kamuoyu bilgilendirilmeli, problemlere çözümler aranmalıdır.

ÜLKEMİZ VE BÖLGEMİZ
PERSPEKTİFİNDEN

MÜLTECİLER:

**SOSYAL, KÜLTÜREL, EKONOMİK VE
AKADEMİK BOYUT**

Etkinlik Fotoğrafları

Etkinlik Fotoğrafları

Etkinlik Fotoğrafları

Etkinlik Fotoğrafları

Etkinlik Fotoğrafları

Etkinlik Fotoğrafları

www.sdu.edu.tr

[sduniversitesi](https://www.facebook.com/sduniversitesi)

[@sd_universitesi](https://twitter.com/sd_universitesi)

+ 90 (246) 211 1000

